ION SUCEAVĂ

DE PARTEA LEGII

EDITURA MILITARĂ

Lei 5

Colonel dr. **ION SUCEAVĂ**

DE PARTEA LEGII

EDITURA MILITARĂ, BUCUREȘTI, 1988

Redactor : căpitan VALENTIN IONIȚĂ
Coperta : VICTOR JERCA
Tehnoredactor : D. ANDREI

Bun de tipar : 20.02.1988. Apărut : 1988.
Coli de tipar : 4,25. B10687.

Tiparul executat sub comanda nr. 501 la I. P. „Filaret", str. Fabrica de chibrituri nr. 9—11, București,
Republica Socialistă România

După cum își va da seama cititorul de la primele rînduri parcurse, povestirile, din culegerea pe care o publicăm în șirul altor lucrări ce se integrează exigențelor cultivării trăsăturilor înaintate, se inspiră nemijlocit din ceea ce numim, cu o expresie generică, experiență de viață. Ele redau realități cu care autorul a venit în contact direct, pe care le-a investigat în multilateralitatea aspectelor și implicațiilor, le-a păstrat în caietul de însemnări și, îndeosebi, în memorie, a reflectat asupră-le și a considerat că prin semnificațiile lor merită a fi așternute pe hîrtie spre a fi cunoscute. De aceea, personajele care populează paginile ce urmează — între ele, cel mai adesea, ostași, unii în ipostaza exemplarității, alții străbătînd calea, nu o dată anevoioasă, spre aceasta — ne sînt familiare; le-am întîlnit și noi, sub alte nume și în alte împrejurări, desigur; au, deci, acea autenticitate care le conferă viabilitate și credibilitate în spațiul prozelor ce le descriu mișcările lăuntrice, gesturile, atitudinile, opțiunile și demersurile, cum autenticitate se degajă din înseși situațiile evocate.

De altfel, această autenticitate a profilurilor și circumstanțelor schițate ne suscită de la bun început interesul și participarea. Autorul nu vrea să facă literatură cu orice preț — ceea ce duce, de obicei, la lite-

raturizare —, ci dorește să-și împărtășească impresii profunde, decantate cu trecerea timpului, așezate în gînduri și sentimente în care ne recunoaștem propriile noastre convingeri și trăiri sufletești. De aceea, devenind și noi martori ai episoadelor, adoptăm o anumită poziție. Firește, ne sînt apropiați cei care, în serviciu ordonat sau în afara lui, ne configurează, prin conduita și acțiunile lor, integritatea, curajul, demnitatea, dîrzenia, vigilența, spiritul de solidaritate umană, onestitatea, relevarea adevărului prin înfruntarea oricăror consecințe, civismul, puse, toate, în slujba idealurilor nobile înscrise pe steagul epocii noastre ; ne sînt, de asemenea, apropiați, cei care, un moment atrași de o tentație joasă, sau sub impulsul unui simțămînt oarecare, o prietenie rău înțeleasă, bunăoară, sau pur și simplu din pricina unei confuzii dintre bine și rău, au ezitări, sînt chiar pe punctul de a se abate de la norme și reguli statuate, de a-și nega însuși felul lor de a fi, dar care, frămîntați de procese interioare, ce le intuim a fi dramatice, își redobîndesc statura celor ce nu se abat de la drumul cinstei și onoarei. Și, totodată, reprobăm pe cei ce comit delicte, săvîrșesc fapte antisociale, coboară în zonele subumanului.

Aici, așadar, se află finalitatea a ceea ce și-a propus autorul să ne comunice : anume, că sînt comandamente mai presus de orice, comandamente ce ne-au fost transmise de strămoși din generație în generație și, în continuitatea lor, pe o treaptă superioară, comandamente ale prezentului, atît de plin de patosul edificării civilizației socialiste și comuniste, al făuririi unui om nou, cărora trebuie fiecare să-i răspundem cu ce avem mai bun. Sînt comandamentele echității și dreptății, ale omeniei, onestității, legalității. Într-un fel sau altul, în oricare din povestirile cuprinse în acest volum, se învederează, explicit sau implicit,

ideea de lege. Lege *ca act juridic, lege ca precept moral, lege ca jurămînt de credință față de țară și popor, lege ca întruchipare a conștiinței cetățenești, patriotice și revoluționare.* Dura lex, sed lex — *ziceau romanii.* Lege aspră, dar lege. *Sau, cum sună, la' fel de pătrunzător, o vorbă românească :* unde-i lege, nu-i tocmeală. *Autorul nu neagă aceste aforisme. Dimpotrivă, aduce argumente în sprijinul lor. Dar le lărgește sensurile. Pentru că* legea, *legea republicii noastre, oricare ar fi domeniul în care operează, repetăm, lege ca act juridic, ca precept moral, ca jurămînt de credință față de țară și popor, ca întruchipare a conștiinței cetățenești, patriotice și revoluționare, este expresia unor necesități imperioase, ce îmbină interesele generale cu cele ale fiecărui membru al societății, a voinței milioanelor de oameni ai României socialiste de a-și apăra și consolida valorile mai presus de orice — naționale, politice, etice, materiale și spirituale. Ea,* legea, *definește un cadru propice deopotrivă dezvoltării patriei și înălțării ei pe trepte de măreție, în libertate și independență și împlinirii personalității umane. Ea,* legea, *nu este apăsătoare și chinuitoare, nu ne dă complexul de frustrare, cum se petrec lucrurile în orînduirile bazate pe exploatare și asuprire. Ea,* legea, *stimulează ce este frumos în oameni tocmai prin aceea că servește valorilor supreme ale lor, ca națiune și ca indivizi. Ea,* legea, *este severă numai cu cei care, dintr-un motiv sau altul, se pun în afara ei. Atunci își manifestă forța coercitivă. Tocmai pentru că este astfel, adică nu deasupra oamenilor, ci emanînd de la ei și pentru ei, legea își are devotații săi împlinitori nu numai în organele învestite cu obligația și autoritatea de a o impune, ci în toți cetățenii de bine. Sînt realmente impresionante narațiunile în care eroii lor, soldați, gradați, ofițeri, se angajează în aventuri temerare în-*

fruntînd primejdii grave, pentru ca legea noastră, legea care cere ca fiecare să primească ce i se cuvine după dreptate și echitate, să triumfe. La fel de emoționante sînt prozele ce recompun scenariul adevărat al confruntărilor cu ele însele ale unor personaje pentru ca la instanța propriei lor judecăți să se înfățișeze cu fruntea sus. Și tot atît de răscolitoare sînt acele consemnări în care cumsecădenia, omenia, înțelegerea durerilor, suferințelor, dorurilor semenilor sînt pe cît de discret afirmate, cum este în firea neamului nostru, pe atît de puternice.

Sîntem, deci, îndrituiți să propunem spre lectură acest volum, care se adresează militarilor în termen, cadrelor, tineretului în general, precum și unui public larg, cu încredințarea că dincolo de atractivitatea genului în sine, volumul, subscriindu-se operei educative, le oferă și temele unor reflecții mature asupra condiției, locului și comportării omului societății noastre.

EDITURA MILITARĂ

DE PARTEA LEGII

Ce înseamnă telefonul în viața unui lucrător de miliție, mai ales atunci cînd acesta sună acasă, tîrziu, în noapte, după ora 22 ? Mai întotdeauna, la aceste ore, afli lucruri neplăcute : că s-a comis un furt, că cineva a fost ucis, că o persoană nu-i de găsit etc. Bineînțeles că, din momentul în care începi să-l auzi sunînd, te uiți unde ți-ai pus haina, te gîndești cum să te îmbraci mai repede...

Întîmplarea pe care vreau să v-o povestesc s-a petrecut cu cîțiva ani în urmă. Ea mi-a rămas întipărită în memorie din mai multe motive.

Telefonul a sunat la ora două. M-am trezit, am ascultat vocea agitată a ofițerului de serviciu, care îmi relata că la marginea orașului s-a produs un accident mortal de circulație, că autorul a părăsit locul faptei și că nu sînt urme.

Am ajuns acolo, am început de îndată să căutăm urme, indicii. Pete de sînge, fire de păr, urme de frînă. Și cîteva obiecte. Am întrebat cine este victima și mi s-a spus că-i vorba despre o muncitoare de la Cooperativa „Înfrățirea". Era de mînă cu copilul, tocmai traversau pe locul de trecere pentru pietoni, cînd au fost acroșați de-o mașină.

M-am dus la spital. Pe medicul de gardă l-am găsit trist, aproape cu lacrimi în ochi. Lîngă el, un băieţaş de vreo cinci ani, care ţipa întruna :

— Vreau la mama, vreau la mama...

Doctorul îl mîngîia, îi pusese în faţă o ciocolată, dar nu se putea înţelege nimeni cu el. N-am mai avut nevoie de explicaţii. Mi-am dat seama de marea dramă care a avut loc pe asfalt. Am discutat cu doctorul, mi-a spus că a dus cadavrul la morgă. De fapt, venise prea tîrziu. L-am rugat să aibă grijă de copil, să-l oprească acolo.

Am plecat, în noapte, cu amărăciune în suflet şi cu ambiţia de a-l găsi pe cel care a comis o faptă atît de gravă.

Între timp, am aflat că băieţelul nu are tată. Cu doi ani în urmă, acesta murise din cauza unei peritonite. Venise prea tîrziu la operaţie.

Într-adevăr, în munca noastră întîlneşti multe cazuri, unele am putea spune clasice, care îşi au firul lor normal, dar foarte multe îţi pun probleme dintre cele mai delicate. Ca această situaţie, cu un copil cu care nu ştii ce să faci, care a rămas fără părinţi.

M-am străduit să dau de un fir prin care să ajung la stabilirea adevărului.

Concluzia, după modul cum s-au petrecut lucrurile, după lovitură, după locul unde a fost aruncată victima şi multe alte treburi din acestea, de tehnică profesională, era următoarea : accidentul a fost provocat de un camion. Ne-au apucat zorile stînd de vorbă cu oamenii, bătînd pe la porţi, măsurînd, făcînd cercetări, verificări pe la garaje, prin comunele vecine. Fără să ajungem însă la vreun rezultat.

Dimineaţă stăteam la fereastră şi mă gîndeam încotro să o luăm, ce să facem, ce măsuri să mai între-

prindem pentru a afla adevărul, întrucît zvonul făcu e înconjurul orașului. Pe stradă, oamenii ne priveau curioși. V-ați întrebat vreodată ce sentiment trăim noi, lucrătorii de miliție, atunci cînd avem un caz deosebit ce-l cunosc cetățenii și încă nu l-am rezolvat? Vă spun eu. Parcă ne simțim datori. Parcă avem ceva de care nu ne-am achitat în fața oamenilor. Este un sentiment foarte apăsător. Un sentiment la care nu putem răspunde decît cu dorința de a clarifica, de a aduce liniștea în casele oamenilor. Ca ei să te stimeze, să știe că-i aperi de tot ce-i rău.

În final, am ajuns la concluzia că este vorba de o basculantă care a trecut în direcția comunei Crînguri în jurul orei 1,00—1,30. Verificările se făceau încet, metodic, am făcut apel și la localitățile vecine, la colegii din jur, sperînd să ajungem la un rezultat.

În jurul orei 7, ofițerul de serviciu m-a anunțat că un cetățean vrea să vorbească cu mine neapărat, are să-mi aducă ceva la cunoștință. M-am întrebat cine o fi acest om care, cu noaptea în cap, ajunge la miliție. M-am gîndit că poate i s-a furat ceva, are ceva de reclamat și l-am primit.

A intrat în birou un tînăr, cu părul răvășit, nedormit și el, obosit, m-am gîndit că poate a fost la vreun chef, că i s-a întîmplat ceva; l-am invitat să ia loc și, amîndoi obosiți, unul în fața celuilalt, așteptam să văd ce spune.

Mare mi-a fost mirarea cînd a scos o legitimație și mi-a arătat-o, spunînd că este locotenent într-o unitate militară din orașul apropiat și că vrea să-mi dea o relație în legătură cu accidentul care s-a comis în noaptea respectivă. Am tresărit și, vă rog să mă credeți, toată oboseala mi-a dispărut ca prin farmec.

— Tovarășe maior, azi-noapte veneam de la București și aici, la intrarea în localitate, în fața mea

mergea cu viteză mare o basculantă care avea un far defect. La intrare, undeva, nu știu dacă v-a reclamat cazul cineva, a lovit o femeie. Eu am văzut-o pe trotuar, nu m-am oprit și am mers mai departe, pentru că tot timpul pînă la Pitești mi-a blocat drumul, nu mi-a dat voie să-l depășesc. Așa că m-am ținut după el. A mers undeva, pe calea Bascov, la niște depozite, sincer să fiu mi-a fost și frică, nu am reușit să-i iau nici numărul pentru că era foarte deteriorat și nu se înțelegea, dar am văzut unde a parcat mașina. M-am oprit în stradă, apoi, după plecarea șoferului, am citit și numărul. Acesta este. Nu știu dacă v-am ajutat cu aceasta prea mult.

În asemenea împrejurări nu prea știi cum să procedezi : să-i mulțumești, să-i spui că și-a făcut datoria... M-am sculat de pe scaun și l-am sărutat pe obraz pe acest inimos și minunat tînăr. În fața cîte unei cafele, i-am explicat exact cum stau lucrurile și el m-a rugat să mergem la spital. Voia să vadă copilul. L-am dus. Micul Cezărică dormea liniștit într-o rezervă, înconjurat de atenția asistentelor care ne-au povestit că acum a adormit, să nu cumva să-l deranjăm, că este foarte obosit.

Am plecat la miliție, ne-am urcat într-o mașină, ne-am deplasat în municipiul Pitești, nu a fost greu să găsim depozitul pe care locotenentul îl văzuse noaptea, am găsit mașina. Ne-am interesat unde este șoferul ; nu venise încă la serviciu în ziua respectivă, ne-am apucat să examinăm autovehiculul și am găsit urme pe el, bușitură în partea dreaptă, niște urme textile, așa cum spunem noi, din hainele victimei. Bineînțeles, lucrurile erau clare.

Am căutat de îndată autorul, dar nu l-am găsit. În jurul orei 13 și-a făcut și el apariția. Foarte degajat. După o discuție foarte scurtă și-a dat seama despre

ce este vorba. Ne-am deplasat spre Găești, unde au urmat reconstituirea, formalitățile — toate cîte se fac în asemenea cazuri.

Ne-am ocupat după aceasta de formele respective și l-am internat pe micuțul Cezar într-un cămin de copii ; statul nostru ocrotește și apără minorii care se află în asemenea situații.

M-am gîndit mult timp la întîmplare. Nu puteam uita țipetele copilului din camera de gardă, nu-l puteam uita pe medic, pe care, oricît ar fi fost de obișnuit să audă cum se vaită bolnavii, îl podidiseră lacrimile. De fapt nici nu era vorba de un bolnav, ci era vorba de un copil care își căuta mama. Nu-l puteam uita pe tînărul ofițer care făcuse o demnă faptă cetățenească și, adesea, cînd aveam de rezolvat accidente de acest gen, îmi aduceam aminte cu plăcere de el...

Au trecut anii, și răsfoind prin carnetul de însemnări, am întîlnit între filele lui îngălbenite de vreme și acest caz. Mi-am propus atunci să-l caut pe Cezărică. Voiam să vorbesc cu el, să văd cum mai arată, îmi doream să dispară din memoria mea imaginea aceea a copilului speriat, disperat, care își pierduse mama.

L-am găsit la respectiva instituție de ocrotire socială. Directoarea m-a primit binevoitoare. Nu mi-a fost greu să-mi dau seama pe ce mîini bune încăpuse copilul. În birou intrau fel de fel de prichindei, care mai de care cu cîte o dorință.

— Așa este mereu la noi. Copiii vin aici pentru că, de fapt, noi sîntem acum părinții lor.

A apărut și Cezărică. Era un băiat frumușel, curățel, în clasa a VIII-a, cu o privire senină, deschisă, curajoasă. Nu i-am mai spus cine sînt și de ce am

venit, mă înțelesesem cu directoarea să găsească ea un motiv. Nu doream să răscolesc rana din sufletul său...

Înainte de a pleca, directoarea mi-a spus ceva care totuși mi-a răscolit trecutul :

— Cezărică a avut o perioadă foarte grea la venirea aici, dar de mulți ani, de vreo șase-șapte, tovarășul Stănculescu îl vizitează aproape cu regularitate de două ori pe lună, vacanțele și le petrece la el și a devenit alt copil, este fruntaș la învățătură, curajos, vrea să se facă ofițer, ține cu orice preț.

— Dar cine este tovarășul Stănculescu ?

— Este un ofițer. Lucrează la unitatea militară de aici, de la noi. Spune că a cunoscut cîndva, în viață, părinții copilului. Vedeți, noi mai avem părinți care vin pe aici și au grijă de cîte un copil de-al nostru, îl ia acasă, unii îi înfiază. Tovarășul Stănculescu are doi copii acasă, dar îl iubește mult și pe Cezărică.

Am plecat de la casa de copii cu o mare mulțumire în suflet și, vă dați seama, am vrut să mă întîlnesc cu un alt prieten bun, cel care mă ajutase în rezolvarea cazului morții mamei lui Cezar.

M-am întîlnit cu maiorul Stănculescu în biroul său, ne-am strîns mîna ca niște vechi cunoștințe și prieteni și ne-am depănat amintirile.

— Știți, m-ați dus în seara aceea la spital și mi-a rămas întipărită în minte figura speriată a copilului. L-am căutat, l-am găsit, este aici, în apropiere. Mergem pe la el, îi mai ducem cîte ceva, l-am luat în vacanțe la noi. Se înțelege bine cu puștii mei, aproape că a devenit de-al familiei. Vreau să-l ajut să intre la liceul militar. Îi place foarte mult să devină ofițer...

Ne-am despărțit și, îndreptîndu-mă spre poarta cazărmii, mă gîndeam la acei oameni minunați, care, în împrejurări grele, dramatice, limită, merg pe calea corectă a respectării legilor fără să ezite...

ÎN NUMELE VIEȚII

Cînd a plecat în armată Vasile Tănase, tatăl său, Gheorghe Tănase — șef de brigadă la cooperativa agricolă de producție — i-a spus :

— Vasile, să nu mă faci de rîs pe acolo, să faci vreo prostie, că vin la tine și-ai încurcat-o, să știi ! Neam de neamul meu nu a făcut ceva rău în armată, toți au fost oameni cuminți, disciplinați, iar cînd au revenit în sat s-au apucat serios de muncă și au făcut treburi bune. Vezi la mine cît muncesc și ce fac pentru tine ! Ai înțeles ?

— Lasă, tată, nu-ți fă griji, a fost răspunsul fiului.

Vasile Tănase s-a acomodat repede cu viața militară, s-a împrietenit cu tovarășii din grupă și de pluton și în scurt timp comandanții aveau numai cuvinte de laudă la adresa lui, despre modul disciplinat cum se încadra în program, cum își făcea datoria de militar, cum se pregătea pentru a deveni un adevărat apărător al patriei noastre, în cel mai deplin sens al cuvîntului.

A venit vremea jurămîntului. Gheorghe Tănase, înconjurat de rudele sale, asista mîndru la eveniment și îl arăta pe fiul său :

— Vedeți, parcă tot el este cel mai chipeș de-acolo, dintre toți băieții ăștia.

— Neamul lui Tănase, ce să-i faci, ăștia sîntem noi — înalți și frumoși.

După depunerea jurămîntului, au fost împreună în oraș, s-au plimbat, au băut cîte-o bere la un restaurant, după care Gheorghe Tănase îl conduse la unitate pe fiul său și îi spuse :

— Ai grijă, Vasile, știi ce am vorbit noi amîndoi !

După o vreme, datorită comportării bune pe care o avea în cazarmă, Vasile a început să obțină învoiri și își petrecea timpul liber în orașul unde era situată unitatea, văzînd cîte un film, mergînd la cîte o cofetărie, ce mai, ca un adevărat militar disciplinat.

Într-una din zile, s-a întîlnit pe strada principală a urbei cu Nicu Ploieșteanu, băiatul lui Vasile Ploieșteanu, cu care copilărise, dar care era mai mare decît Vasile cu vreo trei ani și acum lucra într-o uzină. Nu era căsătorit și lumea îl cunoștea de petrecăreț. Acesta l-a invitat pe Vasile Tănase la o bere, au stat de vorbă și și-au mai povestit cîte ceva de prin satul lor natal ; Ploieșteanu aducea vești noi despre ce mai este pe acolo, ce se mai întîmplă pe la C.A.P., care dintre fete s-au măritat, care nu ... și altele, așa cum își povestesc doi tineri.

Desigur că, de cîteva ori, Nicu Ploieșteanu a insistat pe lîngă Vasile ca acesta să rămînă în restaurant pînă mai tîrziu, însă militarul l-a refuzat, pentru că, de fapt, acest lucru nici nu era în firea lui — să bea sau să zăbovească prin cîrciumi.

Într-una din duminici, cînd era ziua de naștere a unui coleg din grupă, un ardelean mai tăcut, dar băiat cuminte și bun prieten cu Vasile, s-au hotărît patru militari să meargă la restaurantul din centrul orașului, unde să-l sărbătorească pe colegul lor.

Bineînțeles că fiecare dintre ei s-a îngrijit de cîte un cadou, așa cum se obișnuiește de ziua cuiva.

Restaurantul era elegant, muzica bună, lumea aleasă ; cei patru militari îl tachinau pe sărbătorit — care era mai molcom, ca de altfel toți ardelenii, dar un om bun și cu suflet mare, ce le trecea cu vederea glumele nevinovate, povestindu-le de-ale lor, ale ardelenilor, lucruri interesante din satul lui și, bineînțeles, nu lipsea eternul subiect — fetele pe care le lăsaseră acasă, așteptînd acum cu înfrigurare scrisori de la ele.

La un moment dat, Vasile s-a ridicat de la masă și, îndreptîndu-se spre toaletă, s-a întîlnit cu Nicu Ploieșteanu, care l-a abordat :

— Ce faci aici, Vasile ?

— Ce să fac ? Sînt cu niște prieteni ; este ziua unuia dintre ei.

— Hai, vino-ncoace, sînt la masă cu niște băieți de gașcă de la uzină de la mine ; bem un pahar cu vin. Nu vrei să vii ?

— Nu vin, Nicule, că nu pot să las băieții. Tu ești cu prietenii tăi... lasă, altă dată, cînd ne vom mai întîlni.

— Bine, Vasile, treaba ta dacă nu vrei să vii. Salut.

— Salut, Nicule.

Pe militari îi servea la masă o ospătară, o fată frumoasă — Silvia, o fire veselă, o zvîrlugă de fată pe care o iubeau toți consumatorii localului pentru că știa să-și servească clienții cu promptitudine, să răspundă politicos și pentru că, mai ales, cu tinerii se înțelegea foarte bine.

Stînd la masă, Vasile a văzut că Nicu Ploieșteanu a cam luat-o razna și era cam amețit, observînd chiar cînd acesta a încercat să facă un gest obraznic, la care Silvia, drept răspuns, l-a lovit peste mînă. În jurul orei de închidere, la masa la care se afla Nicu s-a

iscat un scandal, așa că au intervenit și alți consumatori pentru a-i potoli pe petrecăreți.

Cei patru militari au plătit consumația, s-au ridicat și au plecat. S-au oprit în parcul din fața restaurantului și au mai stat puțin de vorbă, apoi s-au îndreptat spre unitate pentru că nu mai era mult și expira timpul de învoire.

Scandalul petrecăreților a continuat însă și a fost reluat și în afara restaurantului, iar la un moment dat, militarii, întorcîndu-și capetele, au văzut un individ care fugea prin parc. N-au dat nici o importanță acestui fapt, văzîndu-și de-ale lor.

A doua zi, mare le-a fost surpriza cînd au fost chemați în biroul comandantului de un căpitan de la miliția din localitate, care i-a întrebat ce cunosc despre împrejurările în care s-a produs scandalul în restaurant. Ei au fost mai întîi mirați, după care au răspuns :

— Tovarășe căpitan, dar noi nu am avut nici un amestec în acest scandal. Ne-am plătit consumația, ne-am ridicat de la masă și am plecat...

— Cunosc, dar voi nu știți, ce s-a întîmplat după aceea. Afară, acolo unde s-au bătut, o persoană necunoscută a lovit un tînăr de 23 de ani cu un cuțit drept în inimă și acesta a murit. Acum facem cercetări ca să aflăm cine a comis acest omor în împrejurări stupide și fără nici un rost. De aceea v-am chemat, băieți, să ne ajutați în această problemă.

— Dar noi nu am văzut nimic.

Încet-încet, militarii au derulat povestea și i-au spus căpitanului de miliție că își reamintesc într-adevăr că au văzut un individ care a fugit spre parc, dar nu își amintesc cine este, nu îl cunosc, pentru că și așa ei sînt străini prin părțile acelea de țară și nu cunoșteau persoanele decît ...

— Pe cine ați cunoscut în local ?

— N-am cunoscut pe nimeni.

— A venit cineva la masa voastră, ați vorbit cu ei ?

— Nu, răspunseră tinerii.

— Precis ? insistă căpitanul de miliție.

— Precis, veni răspunsul ostașilor.

Un gînd dureros a pătruns atunci în mintea lui Vasile Tănase. El văzuse că cel ce fugise din parc este consăteanul său, Nicu Ploieșteanu, mai văzuse din colțul în care au stat și faptul că de la masa acestuia începuse scandalul. S-a gîndit, s-a frămîntat în ziua aceea, apoi în noaptea ce i-a urmat. Ce să facă ? Eh, pînă la urmă va da miliția de capătul problemei, ce să mă bag eu în treaba asta ? !

A trecut timpul, Vasile Tănase și-a văzut mai departe de îndatoririle sale de militar, însă după vreo două luni căpitanul de miliție a venit din nou la unitatea militară și a mai discutat încă o dată cu cei patru militari și cu Vasile.

— Măi, Vasile, dar tu ai văzut pe cineva cunoscut în local, în afară de Silvia, pe care o știați fiindcă vă mai duceați pe acolo ? Ia adu-ți tu aminte !

— Nu am văzut, tovarășe căpitan, răspunse soldatul.

— Nu ai văzut cine a provocat scandalul ? întrebă iar căpitanul.

— Nu am văzut, dar de ce mă întrebați pe mine ?

— Pentru că, băiete, aici se rupe firul... Voi sînteți cei care ați ieșit atunci din local și niște tineri de la altă masă, pe care noi încă n-am reușit să-i găsim, deoarece în restaurant nu-i cunoștea nimeni. A fost un tînăr care s-a purtat obraznic cu ospătara, dar nu

știm cine este și din datele pe care le deținem reiese că el este cel care a fugit spre parc, atunci cînd s-a terminat scandalul. Ia gîndește-te, poate îți mai aduci aminte de încă ceva... și cu aceasta discuția lor s-a încheiat.

Rămas singur cu comandantul, acesta i-a explicat lui Tănase :

— Grea misiune au și băieții ăștia din miliție. Vezi, un criminal a săvîrșit un omor în condiții destul de banale, la prima vedere, dar acum ei îl caută și-l vor găsi, însă este greu, foarte greu. Uite, vezi, ai fost la restaurant, au fost și colegii tăi acolo, n-ați avut nici o legătură cu ce anume se întîmplă în jurul vostru, dar totuși bine ar fi fost să fie o fărîmă de indiciu să se poată lega de el... Dacă erați mai atenți... cine știe...

A plecat Tănase Vasile spre dormitor, îngîndurat. Se frămînta, iar în imagine îi apărea copilăria lui. Îi apăreau rîul unde, împreună cu Nicu, se juca, se scălda și prindea pește, apoi ulița mare a satului unde jucau ei fotbal făcînd mare gălăgie ; vedea livada cu cireși al cărei gard îl săreau și mîncau cireșe pe săturate de la lelea Marioara, care uneori se mai supăra pe ei și îi afurisea ; revedea anii de școală... Dar, revedea acum o altă imagine, a acelui tînăr de 23 de ani care intervenise să o apere pe Silvia. Și se gîndea acum cu tristețe soldatul Tănase Vasile că acest băiat a murit fără să aibă vreo vină în afară de aceea că nu a permis unui individ lipsit de educație și aflat sub influența băuturilor consumate, să jignească tînăra fată cu gestul lui lipsit de bun simț, de respect.

Învățase în armată Vasile, învățase ce înseamnă respectarea legii ; de fapt, armata reluase problemele

pe care bătrînul Gheorghe Tănase le abordase de mult și îl învățase să fie cinstit și drept.

In inima lui se dădea acum o luptă între fapta aceasta mai mult decît murdară, cu care viața îl pusese față în față, și prietenia din copilărie cu Nicu Ploieșteanu; era un moment dificil pentru tînăr, în care trebuia să ia o hotărîre. Era o hotărîre importantă a vieții lui, grea. Puse în cîntar ambele împrejurări: omorul pe de o parte, copilăria și amintirile ei pe de altă parte. Sigur că a alege pe una dintre ele era foarte greu.

A doua zi, soldatul Vasile Tănase s-a prezentat la comandantul unității și i-a raportat situația în care se afla.

— Tovarășe maior, la masă eu l-am văzut pe un consătean de-al meu, pe Nicu Ploieșteanu. L-am văzut cînd a făcut gestul acela urît la adresa fetei care ne servea, am văzut că de fapt și atunci cînd a început scandalul el era eroul principal și, să vă spun drept, l-am văzut și cînd a fugit prin parc. Nu știu de ce și nu știu dacă el a comis această faptă, dar am înțeles că nu se cunoaște cine a săvîrșit omorul acela... Atît am avut de spus. Vă rog să mă iertați. A urmat un moment de tăcere, după care soldatul a reluat: Mi-a fost foarte greu să vă relatez aceasta, dar mă leagă copilăria mea petrecută cu Nicu, mă leagă satul, cu oamenii lui, și aș vrea și v-aș ruga nici să nu se știe aceste lucruri. Îmi este greu să mă întîlnesc cu Ploieșteanu și cu familia lui, dar dacă el a făcut o asemenea faptă, oricît aș ține la el, nici eu nu-l pot ierta.

— Noi trebuie să ne iubim, oamenii între noi, spuse comandantul. Bine, Vasile, să știi că ai făcut o faptă frumoasă. Este adevărat, ți-e greu, dar dacă stăm să judecăm, era prietenul tău, însă noi, militarii,

nu putem avea astfel de prieteni. E prea scump cuvîntul prieten pentru a-l atribui unui asemenea om.

Ce a urmat apoi este lesne de înțeles. S-a procedat la identificarea celui în cauză, cercetările ce au urmat au lămurit toate aspectele, a fost chiar găsit cuțitul cu care a fost înjunghiat tînărul. La anchetă Nicu Ploieșteanu prea multe lucruri nu a avut ce spune — a fost sub influența alcoolului și dintr-o ceartă măruntă, fără nici un fel de motiv, o îmbrînceală, a scos cuțitul și l-a ucis pe cel cu care a avut altercația, lovindu-l drept în inimă. A urmat procesul, condamnarea lui la ani grei de detenție.

M-am dus peste cîțiva ani în satul lui Vasile Tănase. L-am întîlnit pe Gheorghe Tănase — tatăl lui, tot inimos, plin de voie bună, frămîntat de problemele cooperativei agricole. L-am întrebat ce-i face băiatul.

— Bine, ce să facă, răspunse tatăl, muncește alături de noi, mai are puțin și va deveni și el brigadier. A făcut niște cursuri, precizează mîndru bătrînul, e un băiat cuminte.

— Dar, ia spune-mi, Gheorghe Tănase, l-am întrebat eu, cu familia lui Ploieșteanu care sînt relațiile ?

— Tată, vorbi sfătos Gheorghe Tănase, să știi că eu le-am spus ce a făcut Nicu. S-a supărat tată-său că l-a făcut de rîs, dar relațiile sînt bune, că nici în neamul lui Ploieșteanu nimeni n-a făcut asemenea fapte urîte. Ce să-i faci, și-a făcut-o cu mîna lui și acum o trage el singur. Am vorbit și cu Vasile al meu. Mi-a spus că s-a dus la Nicu la penitenciar și a vorbit cu el. I-a spus și lui ce s-a întîmplat și că se căiește și regretă ceea ce a făcut și că nu este supărat pe Vasile al meu. De fapt, merită să-și primească pedeapsa, că nu trebuia să facă el așa ceva. Este drept că nu

a vrut să-l omoare, dar deh, băutura... cred că s-o cuminți acum, este tînăr, poate și trebuie să-și refacă și viața. Cum vă spuneam : a avut o clipă de rătăcire care a însemnat moartea unui om... dar el nu poate să fie rău de-adevăratelea, înlăuntrul ființei lui, neam de neamul lor, ai lui Ploieșteanu au fost oameni așezați și de ce ar fi Nicu altfel ? Așchia nu sare departe de copac, nici de data asta. O să vedeți, se îndreaptă el... așa crede și Vasile al meu, care v-a ajutat atunci...

M-am gîndit multă vreme la fapta acestui militar, la modul în care, dînd la o parte amintirile copilăriei, ale prieteniei, a făcut să triumfe conștiința curată, dragostea pentru dreptate, pentru adevăr.

RISCUL

Am efectuat instruirea subofițerilor care intrau de pază în oraș și a militarilor în termen de la trupele de securitate-miliție, atrăgîndu-le în mod deosebit atenția că este dat în urmărire un infractor periculos, care a comis o infracțiune de omor, cu urmări deosebit de grave. Le-am spus tinerilor militari că individul — Gheorghe Geamăilă — este deosebit de periculos, să fie atenți că în cazul în care ar apare, poate să-i atace, iar acesta nu are nici un fel de scrupule pentru a se sustrage răspunderii. M-au ascultat cu atenție, iar unul dintre ei m-a întrebat :

— Tovarășe colonel, dar era unul și la mine în comună, Gheorghe Geamăilă, nu cumva o fi ăsta ?

— Din ce comună ești tu ?

Mi-a răspuns la întrebare, însă eu nu i-am dat pe loc nici un răspuns. L-am lăsat doar să înțeleagă că despre acesta este de fapt vorba.

— Îl cunosc personal, îl știu cum arată...

— Nu despre asta este vorba ! V-am dat semnalmentele, știți acum cum arată ; ocupați-vă de prinderea lui. Cu mare, cu mare atenție însă, așa cum v-am spus.

Soldatul Stănilă Victor a plecat, împreună cu subofițerul de miliție, într-unul din cartierele cele mai mari și cu cele mai multe probleme, în care se petreceau cîteodată și lucruri grave. Aveau loc scandaluri în mod frecvent, era o concentrație mai mare de ele-

mente parazitare, însă mergea în zonă cu un subofițer de nădejde, pe care acum îl însoțea, astfel că, în cazul în care ar fi apărut criminalul, avea cine să acționeze pentru a-l prinde.

În cursul nopții, în jurul orei 24, la unul din magazinele din sectorul lor, s-a auzit un zgomot. Subofițerul de miliție și militarul în termen s-au îndreptat într-acolo, au ascultat cu atenție și și-au dat seama că în interior a pătruns un individ. L-au somat, dar infractorul a sărit prin geam și a rupt-o la fugă pe șoseaua principală, care iese din municipiul Tîrgoviște. Era zăpadă mare, viscol, dar subofițerul și militarul în termen Stănilă Victor au plecat în urmărirea lui, urmărire ce a durat timp îndelungat. La un moment dat, subofițerul nu a mai putut fugi, însă soldatul, mai tînăr, a continuat cursa fără nici un fel de teamă.

Ajuns pe cîmp, dincolo de combinatul de oțeluri speciale, soldatul Victor Stănilă l-a somat de cîteva ori pe infractor, însă acesta nu s-a oprit. Pe zăpada strălucitoare se vedeau pete de sînge, semn că cel urmărit se tăiase în geamul prin care ieșise din magazinul de unde intenționase să fure. Au alergat pînă în apropierea satului Dumbrava. Atît cel urmărit, cît și urmăritorul erau sleiți de puteri ; distanța dintre ei se micșora pas cu pas, pînă ce ajunsese la cîțiva metri. În final, soldatul l-a ajuns din urmă și după o luptă scurtă, corp la corp, l-a imobilizat și determinat să meargă înapoi. La cîțiva pași în urma lui Geamăilă, cu arma în poziție de tragere, soldatul păși ferm, neascultînd văicărelile prizonierului că îl dor rău rănile.

— Ce-ai căutat în magazin ? îl întreba acesta scurt în loc de orice răspuns.

— Bă, eu cred că te cunosc pe tine, exclamă la un moment dat infractorul. Nu ești tu Victor al lui nea Stănilă? Militarul tăcea. Hai, mă, spune, insistă omul cu cătușele la mîini.

— Da, eu sînt și ce-i cu asta?

— Bine, mă, chiar tu să mă duci pe mine la poliție? Ce cîștigi tu prin treaba asta? Lasă-mă dom'le să plec, că mă distrug ăștia acum în bătaie.

— De ce să te bată? Eu lucrez de-atîta timp aici și n-am văzut un om care să fi fost bătut.

— Așa, bă, că au necaz pe mine, n-am făcut nimic, da' nu știu ce-au cu mine.

— Bine, dar cu treaba din magazin cum este?

— Am vrut să-mi cumpăr ceva, că mi-e frig, nu vezi că sînt numai în bluză?

— Acum se cumpără, în puterea nopții? Îmbrăcămintea se cumpără ziua, nu noaptea, spărgînd magazinele.

— Și ce, dom'le, e magazinul tău? Ce te frămînți atîta?

Discutau de la distanță, dar în tot acest timp infractorul Gheorghe Geamăilă era mereu atent să prindă momentul cînd, printr-o mișcare bruscă să-i ia militarului automatul.

— Nu te întoarce, stai la distanță că trag, să știi, îl avertiză Victor Stănilă.

— Tragi tu în mine, mă? Cum o să tragi, păi nu intri în pușcărie?!

— Eu te sfătuiesc să mergi frumos înainte și să nu te repezi la mine, că să știi că trag, nu glumesc.

— Io-tă-te, mă, ajunseși mare polițist și tu, se miră ipocrit Geamăilă.

— Hai, vezi-ți de drum înainte, i-o reteză militarul.

Au parcurs distanța de aproape cinci kilometri schimbînd fel de fel de vorbe, care mai de care mai agresive și mai răutăcioase din partea infractorului. La un moment dat, cînd mai aveau aproape un kilometru pînă să ajungă în cartier, Gheorghe Geamăilă a căzut jos. Victor a stat puțin pe gînduri, neștiind dacă acesta se preface sau este într-adevăr bolnav, a pus automatul la spate, s-a apropiat cu atenție de infractor, a pus mîna pe el, însă acesta era inconștient. L-a luat de mîini și de picioare și, ducîndu-l cu greu prin zăpadă, în brațe, a ajuns la locul unde rămăsese subofițerul care își luxase un picior în timpul urmăririi infractorului. S-au deplasat împreună la sediul miliției și de aici, cu mașina, la spitalul din localitate.

Tăieturile suferite de infractorul Gheorghe Geamăilă erau grave, pierduse mult sînge și a fost nevoie de transfuzie. Am fost anunțat despre prinderea lui Geamăilă și m-am deplasat imediat la spitalul unde i se dădeau primele îngrijiri. L-am găsit acolo pe soldatul Stănilă Victor în timp ce dădea sînge ; altfel, viața infractorului era în pericol. În urma intervenției chirurgicale, cu ajutorul sîngelui primit de la militar, în cîteva zile Gheorghe Geamăilă și-a revenit, a fost readus la miliție iar cauza pentru care el fusese dat în urmărire și-a urmat cursul normal, infractorul primind o pedeapsă pe măsura gravității faptelor pe care le săvîrșise.

Am discutat cu militarul în termen Stănilă Victor și am aflat trista lor poveste. Atît Victor, cît și Gheorghe Geamăilă, vecini, consăteni, s-au întîlnit în viață într-o situație dramatică — unul în postura de infractor, celălalt în postura de ostaș, militar în termen, chemat să apere legea, misiune pe care și-a îndeplinit-o cu credință, cu dăruire și pasiune, cu devota-

ment față de poporul care l-a investit cu această înaltă calitate. L-am întrebat atunci, pentru că nu înțelesesem de ce a acceptat să doneze sînge pentru un astfel de om. Mi-a răspuns :

— Ce era să fac, tovarășe colonel ? Chiar dacă era el așa, cu păcatele pe care le are pe suflet, chiar dacă era un criminal, este un om. Și chiar dacă în final ar fi fost condamnat la moarte, asta numai legea ar fi hotărît-o. Să știți că pentru orice om sînt în stare să fac la fel.

— Dar atunci, în noapte, cum de-ai avut curajul să-l iei în brațe ? Dacă se prefăcea ?

— Tovarășe colonel, în orice meserie există un risc. Am înțeles că în meseria aceasta riscul este cel mai mare. M-aș fi luptat din nou cu el și aș fi reușit să-l imobilizez încă o dată.

L-am privit cu admirație pe acest militar care, într-un moment foarte greu, într-o situație aparte, în care se cerea o hotărîre fermă și mult discernămînt, s-a orientat perfect și a acționat ca un lucrător cu experiență. Mai mult, a procedat întocmai ca un om adevărat, cu multă înțelegere, cu omenie.

Vor trece anii și probabil că Victor Stănilă se va întîlni într-o bună zi cu consăteanul său Gheorghe Geamăilă, care acum își execută pedeapsa meritată. Sînt convins că și atunci va avea o atitudine tot atît de demnă și-i va spune celuilalt că el așa trebuia să procedeze, îi va spune că așa l-a educat pe el poporul, patria — să nu admită încălcarea legilor de către nici un cetățean, să nu lase nepedepsită nici o eludare a legilor făurite de poporul nostru.

S-A ÎNTÎMPLAT ÎN MUNȚI

Transfăgărășanul, această minunată construcție a socialismului, a epocii pe care astăzi cu mîndrie o numim „Epoca Nicolae Ceaușescu", încorporează în ea efortul eroic al multor ostași ai armatei noastre.

Tinerii militari, alături de constructorii civili, au muncit eroic la dislocarea rocilor, la făurirea drumului, a tunelurilor.

Întîmplarea pe care vreau să v-o povestesc s-a petrecut în perioada în care pe Transfăgărășan lucrările de realizare a construcției ajunseseră aproape de Căldarea Berbecilor, un loc foarte dificil, un loc foarte greu de muncă. Nu erau puține clipele din viața militarilor în termen cînd, suspendați pe înălțimi, trebuiau să disloce rocile, să mînuiască utilajele grele, expuși oricînd pericolului de a cădea în prăpastie, expuși oricînd la accidente. Dar ei au muncit cu eroism, cu bărbăție și curaj, cu devotament, credință, cu dragoste pentru patria noastră scumpă, înfruntînd toate obstacolele.

Cu toate că în zonă se desfășurau lucrările șantierului, zeci de turiști nu încetau să frecventeze regiunea respectivă, să se aventureze pe cele mai înalte culmi ale munților, să-i traverseze. Mai ales în sezonul de vară. Mulți dintre ei erau elevi. În grupuri mai mari sau cîte doi-trei, așa cum tinerii cutreieră de obicei, făcînd alpinism, călătorii turistice, de orientare și multe altele.

Printre aceștia erau și cetățeni străini, tot tineri. Așa cum se știe, ei sînt primiti cu dragoste, cu prietenie, cu tradiționala ospitalitate românească.

Uneori, îi apuca noaptea. Își așezau corturile în locul unde ajungeau. Tot acolo făceau un foc de tabără, se distrau. Noaptea tîrziu, încă se mai auzeau cîntece. A doua zi, cu rucsacurile în spate, porneau din nou la drum, fiecare în direcția pe care și-o propusese.

Deseori, pe lîngă corturi, militarii în termen și tinerii turiști stăteau de vorbă, își povesteau, se mai întîlneau cu cîte unii de prin părțile lor natale. Atunci cînd veneau turiștii, ostașii parcă așteptau vești de departe. Așa că excursioniștii erau primiți cu voioșie, cu prietenie.

Într-una din seri, la un utilaj greu pe care lucra sergentul Vasile Ionescu, împreună cu soldații Ion Petrescu și Gheorghe Rotaru, au venit doi tineri turiști foarte speriați. Nu prea au înțeles ostașii multe lucruri din ce voiau să le spună, dar au observat că sînt cu mîinile în buzunare și nu mai au nimic asupra lor. După ce s-au mai liniștit, tinerii au povestit cum au putut că undeva, acolo sus, în munți, dincolo de Căldarea Berbecilor, cineva le-a luat rucsacurile. Ba, mai mult — i-a și lovit. Le-au spus militarilor că nu au unde dormi, nu mai au bani, nu mai au ce să mănînce.

Sergentul Ionescu — un băiat isteț, care înainte de stagiul militar lucrase la Combinatul siderurgic din Reșița — a raportat comandantului său, care se afla mai jos, în tabără, situația. I-a cerut permisiunea să dea concursul acestor tineri, să-i ajute să regăsească lucrurile.

Au pornit toți cinci în direcția pe care turiștii o arătau. Au mers pe jos, pe timp de noapte, pe cărări de munte abrupt. În munți, vara sînt mulți oameni

— turiști, muncitori forestieri, ciobani cu oile și alte persoane în trecere ocazională, E greu în noapte să-ți dai seama cine a fost, încotro a luat-o și unde să te duci pentru a-i găsi pe cei care i-au jefuit pe tineri. Cu toate acestea, militarii s-au orientat și s-au îndreptat spre locul unde i se spunea Valea Pustnicului, unde, de regulă, noaptea rămîneau turiștii pentru odihnă. Au mai mers încă vreo 4 kilometri pe drum greu și au ajuns într-un loc unde erau așezate mai multe corturi. Au trecut pe la toți, au stat de vorbă cu drumeții, i-au întrebat, însă nu i-au găsit pe cei pe care îi căutau. La un moment dat, niște tineri, dintr-unul din corturi, le-au spus că mai devreme cineva a trecut spre punctul numit Lespezi, care și acela se afla la o distanță destul de mare, undeva în stînga.

Militarii n-au ezitat și au pornit în căutare. Au găsit într-o poiană un cort, iar fata care îi însoțea, împreună cu celălalt turist, nu s-a putut abține să nu arate cu degetul că acela este cortul lor. Era în jurul orei 24... Ce era de făcut ?

Între timp, la miliție se primise telefon de la unitatea militară despre această faptă și se încunoștințase că un grup de militari a plecat în căutarea indivizilor care au comis fapta. Distanța era mare, aproape 20 kilometri, echipa operativă plecase deja spre zona respectivă ; cert este că militarii se aflau în fața unor infractori, undeva, în plin munte.

Și au hotărît singuri. Mai întîi au așteptat. S-au întins pe iarbă, i-au potolit pe cei doi tineri care erau destul de agitați și au așteptat. În zori s-au îndreptat toți trei către cort, fiecare din parte opusă, i-au strigat pe cei dinăuntru și, drept răspuns, unul dintre aceștia a ieșit cu un cuțit în mînă.

Sergentul Ionescu a încercat să-l facă să înțeleagă că nu e bine ce-au făcut, că victimele sînt cetățeni străini, veniți în țara noastră să ne viziteze, nu să fie expuși unor asemenea fapte. I s-a răspuns cu un hohot scurt, înfundat, de rîs.

Între timp au ieșit alți doi din cort, manifestînd aceeași atitudine. Tratativele nu dădeau nici un fel de rezultat. Din contră, șeful grupului devenea din ce în ce mai agresiv. L-au amenințat să plece de acolo și să își vadă de treabă, că altfel „o încurcă".

Militarul a încercat din nou, cu multă răbdare, cerîndu-le să le lase tinerilor turiști lucrurile și să plece, să își vadă de treabă. Bineînțeles că răspunsul a fost același, grosolan, agresiv, fără nici un fel de echivoc.

Ce a urmat este lesne de înțeles. Sergentul Ionescu, împreună cu militarii, s-au repezit spre cei trei infractori, i-au imobilizat, i-au legat, i-au condus 8 kilometri pînă la tabără, cu lucrurile în spate. Acolo s-au întîlnit cu echipa operativă a miliției, care i-au preluat pe hoți și i-a condus în orașul de unde se deplasaseră spre locul faptei.

Au urmat apoi cercetările, trimiterea în judecată a celor în cauză pentru infracțiunea de tîlhărie și condamnarea acestora.

Am discutat îndelung acest caz, într-o seară, cu comandantul punctului de lucru, cu comandantul unității. În fața tuturor militarilor, am adus mulțumiri acestor bravi ostași pentru frumoasa lor faptă cetățenească, pentru modul în care au reușit să restabilească legalitatea, să recupereze lucrurile unor oameni care fuseseră jefuiți.

Am înscris și acest caz în agenda mea de amintiri și mi-am propus să-l caut pe Vasile Ionescu în cursul

anilor. L-am găsit în Reșița, lucra la uzina în care crescuse, era căsătorit, avea familie.

Revederea a fost plăcută. Mi-a povestit că este maistru, cîștigă bine, are un copil de care este foarte mîndru. Ne-am amintit de timpul stagiului militar, de „Valea Pustnicului", unde și el lucrase alături de ceilalți ostași.

Ne-am despărțit ca niște buni prieteni, ca niște bune cunoștințe.

M-am gîndit la acest caz și acum : ce i-a îndemnat pe militarii respectivi să facă un asemenea act de înaltă ținută cetățenească ? Desigur, răspunsul este unul singur : educația sănătoasă primită în uzină, în armată, în organizațiile de tineret, conștiința lor, faptul că un om în uniformă militară nu se poate împăca cu încălcarea legilor, a normelor de conviețuire socială.

Așa au rămas întipăriți în memoria mea...

PROPRIETARII... NEPROPRIETARI

Am să vă relatez acum un caz dificil, rezolvat cu multă strădanie, la care împrejurarea că am întîlnit un om adevărat ne-a ajutat să descurcăm firele încîlcite ale unei povești dramatice.

Într-o comună de munte a fost găsită omorîtă o bătrînă, căreia i se furaseră mai multe obiecte de valoare, printre care și o salbă, pe care o avea moștenire de la mama sa. Se mîndrea lelea Maria cu salba ei și oricui îi trecea pragul îi arăta o fotografie în care se vedea un bărbat înalt, chipeș, cu o mustață stufoasă, alături de care stătea o femeie tot atît de înaltă, tînără, frumoasă, ce purta pe pieptul puternic salba. Poza era veche, făcută probabil de unul din fotografii ambulanți de pe vremuri, dar încă mai reda fericirea celor doi oameni și, mai ales, mîndria cu care femeia își purta podoaba cu care s-a făli ani de-a rîndul. A fost ucisă această femeie într-un mod cu totul mișelesc și găsită de vecini abia după cîteva zile.

Lucram de cîtva timp în comuna aceea și ne străduiam să descurcăm ițele complicatului caz, făcînd tot felul de ipoteze, de variante, în dorința de a ajunge la identificarea autorului care trebuia să-și primească pedeapsa bine meritată, pedeapsa pe care legea o aplică în asemenea cazuri grave. Am stat de vorbă cu vecinii, cu cei care o vizitau în mod frecvent pe victimă, dar firele se rupeau. Au apărut într-adevăr

unele indicii cum că în comună ar fi fost văzută în seara zilei respective o mașină, un autoturism Dacia de culoare roșie, care s-ar fi îndreptat spre Cîmpulung în jurul orei 23, însă nu știam decît atît — culoarea mașinii. În drumul parcurs de aceasta, în aceeași noapte în care s-a comis și omorul, s-a mai petrecut o faptă. Pe șoseaua dinspre localitatea în care ne aflam noi spre Cîmpulung, undeva pe cîmp, o tînără fusese jefuită și siluită de niște indivizi. Nu ne-a putut oferi decît relații foarte vagi, pentru că fusese lovită puternic la cap, în urma cărui fapt și-a pierdut cunoștința.

Ne-am mutat cu verificările în orașul Cîmpulung, unde, după multe strădanii, după verificarea tuturor autoturismelor de culoare roșie și multe alte investigații ce țin de profesia noastră, am reușit să ne localizăm la un grup de persoane. Dar treburile mergeau anevoios, foarte încet. Trecuseră trei săptămîni de la comiterea acestor infracțiuni grave, iar noi încă ne aflam în faza de început.

Ne-a venit însă în ajutor un detaliu important — și anume faptul că pe șoseaua care mergea la localitatea în care fusese săvîrșit omorul, pe lîngă cîmpul unde fusese comisă cea de a doua faptă, treceau mereu plutoane de militari ce se îndreptau spre poligonul din apropierea comunei. Din discuțiile purtate cu aceștia, am reușit să mai cristalizăm cîte ceva din problemele ce le aveam de lămurit, să obținem unele date cu privire la semnalmentele ocupanților autoturismului și, încet-încet, verificările noastre au demarat ; aveam senzația că se îndreaptă spre făgașul dorit, adică al identificării autorilor.

Mare ne-a fost mirarea cînd, într-o zi, am găsit mașina într-o comună vecină. Abandonată, răsturnată

într-un șanț și... iată, firele iar se rupeau pentru că autoturismul fusese furat dintr-un alt județ și folosit de infractori, pînă ce s-a răsturnat. Norocul lor a fost că nici unul nu s-a accidentat, să rămînă acolo.

Eram, cum spunem noi — aproape ca la început — fără nici un fel de date, de indicii noi care să ne conducă la rezolvarea acestor două cazuri...

Discutînd mai îndeaproape cu militarii, aceștia au încercat într-adevăr să ne ajute cu date, cu semnalmente, dar mai mult nu știau nici ei să ne spună. Și așa a trecut aproape un an de la declanșarea cercetărilor, timp în care echipa care se ocupa de rezolvarea cazurilor lucra în conlucrare cu milițiile din alte județe, căutînd să elucideze împrejurările și autorii infracțiunilor.

Pînă într-o zi. În acea fericită zi, soldatul Oncioiu Ion, originar din comuna Dîmbovicioara, stînd la fereastra dormitorului din cazarmă, a observat pe un teren viran din apropierea unității doi indivizi care stăteau pe iarbă. I-au creat atunci impresia lui Oncioiu că au săpat o groapă în care au ascuns ceva. S-a învoit soldatul a doua zi de la comandant, a mers la locul respectiv, constatînd că era tăiată o glie din iarbă. A ridicat-o ușor cu mîna, iar dedesubt a găsit o casetă în care se aflau salba pentru care fusese ucisă bătrîna și alte cîteva bijuterii. Tînărul a acoperit la loc caseta și a mers la comandantul unității, unde a raportat împrejurările, după care am fost imediat încunoștințați despre acest fapt. Ne-am deplasat la locul indicat de militar, am organizat supravegherea acestuia mai multe zile și apoi au apărut și „proprietarii". Desigur că au fost reținuți imediat, împreună cu obiectele respective, iar la miliție au

fost cercetați, dînd în acest mod de capătul unei afaceri tenebroase.

Era vorba de doi infractori dintr-un alt județ, care veniseră în cartierul de lîngă cazarmă la un cunoscut al lor din penitenciar, ce anterior lucrase în comuna unde fusese ucisă lelea Maria. Acesta știa despre existența salbei bătrînei. Împreună, cei trei infractori au mers acolo, au săvîrșit omorul ; pe drum, în mod accidental, s-au întîlnit cu tînăra, victimă a violului și a tîlhăriei ; astfel, au mai săvîrșit alte două infracțiuni deosebit de grave, după care au dispărut. Unul dintre ei a rămas acasă, iar ceilalți doi au părăsit județul, răsturnînd autoturismul și abandonîndu-l. Au revenit după cîtva timp, au îngropat bunurile furate cu gîndul ca, după ce va trece o perioadă de timp și se vor mai liniști apele, să le dezgroape și să le vîndă, dat fiind că acestea prezentau o valoare deosebită.

La prima vedere, ceea ce v-am povestit pare o întîmplare banală, lipsită de importanță, care poate fi pusă pe seama faptului că, în mod ocazional, a văzut militarul Oncioiu Ion ce se întîmpla în imediata apropiere a cazărmii. Dar eu am pus rezolvarea acestui caz pe seama verificărilor repetate și discuțiilor purtate cu ostașii, care aveau resentimente și chiar ură față de asemenea fapte, față de cei care le-au comis.

În discuția avută cu soldatul Ion Oncioiu, cînd i-am adresat mulțumirile organelor de miliție pentru sprijinul ce ni l-a acordat în rezolvarea acestui șir de cazuri grave, mi-a spus simplu :

— Tovarășe colonel, eu mă trag din comuna Dîmbovicioara, vin dintr-o familie de țărani. Părinții mei sînt oameni cinstiți, nimeni în neamul nostru nu a

fost vreodată hoț, nu a furat vreun capăt de ață de la cineva. Și-apoi la noi în comună nu sînt hoți, iar noi sîntem dușmani cu hoții. Cînd auzim de cîte-o faptă de-asta, ne îngrozim și pe urmă tot satul povestește ani în șir. Să vedeți însă acum, cînd am să le spun că și datorită mie ați putut rezolva un asemenea caz.

— Chiar te rog să le povestești, soldat Oncioiu Ion. Și să-i mai spui tatălui tău că are un băiat de toată isprava. Ai înțeles ?

— Am înțeles, tovarășe colonel.

L-am căutat pe Ion Oncioiu peste cîțiva ani și l-am găsit în orașul Rupea. Cînd m-a văzut, m-a salutat ca pe un vechi prieten și mi-a spus cu fală :

— Vă mai amintiți, tovarășe colonel, de cazul acela ? ! Păi noi știm din moși strămoși că nici un omor nu rămîne nedescoperit. Cînd le-am povestit în sat, nici nu m-au crezut, dar pe urmă le-a spus și șeful de post și cred toți oamenii acum. Mereu mă întreabă cîte unul despre ce-a fost atunci. Ce să-i faci ? Eu sînt mulțumit că v-am putut ajuta...

AȘA S-A NĂSCUT GEORGICĂ

La discotecă a avut loc un scandal. Nu prea mare, ce-i drept — doi tineri s-au înfruntat, s-au certat și pînă la urmă toată treaba s-a lăsat și cu niște pumni dați de fiecare dintre ei, să-și verse năduful.

A doua zi a fost nevoie de intervenția președintelui cooperativei agricole de producție, a șefului de post, pentru clarificarea situației și, în final, problema s-a rezolvat. Cine erau „eroii“ ? Nicu Vasilescu — un băiat harnic, frumos, tîmplar la cooperativa agricolă, despre care președintele acesteia spunea cu mîndrie că este bun la toate, el din nimic face oricînd ceva ; se pricepe și la dulgherie, la electricitate, pe toate le meșterea Nicu în cadrul gospodăriei. Era Nicu înalt ca un brad, isteț, dar, ce-i drept, și bun de gură. Celălalt, Georgică Staicu, șoferul gospodăriei, era un băiat blond, cu părul cîrlionțat, toată ziua nu își găsea locul, alerga de colo-colo, dar își întreținea cum nu se poate mai bine mașina.

Președintele a analizat scandalul dintre ei și și-a dat seama că adevărata cauză nu era alta decît o fată cu cosițe lungi, cu ochi albaștri — Tudorița, cea mai bună îngrijitoare la ferma zootehnică a gospodăriei. Ochii Tudoriței erau de fapt vina, ei îi făcuseră pe cei doi băieți să ia foc și să provoace scandalul de la discotecă.

Încet-încet, lucrurile s-au clarificat, nunta Tudoriței cu Nicu Vasilescu era iminentă, a avut loc și

Georgică a rămas oftînd, înnegurat, mai cu seamă că se apropia și ziua să plece în armată. Și a plecat flăcăul nostru tot cu gîndul și sufletul la Tudorița, acum femeie măritată. Dar viața de militar l-a făcut să uite de acest necaz, puțin cîte puțin, mai ales că de la o vreme primea scrisori de la Florica — prietena Tudoriței, de care, drept să-i spunem, și lui îi plăcea, dar Florica nu avea ochii ca albăstrelele...

În timpul serviciului militar, Georgică a lucrat pe o mașină, s-a achitat de misiunile primite, fiind bine apreciat de comandanți, mai presus de toate fiindcă era un băiat simpatic și disciplinat. Georgică era mereu cu zîmbetul pe buze, voios, găsea întotdeauna de făcut cîte o glumă, cîte o șotie. Pentru asta, toți militarii, colegii lui țineau la el.

A venit iarna și Gheorghe Staicu — tatăl lui Georgică — s-a hotărît să-și însoare băiatul... Cînd Georgică a venit în concediu, toate pregătirile fiind gata, a cerut fata de la părinți, așa cum se face pe la noi și a început nunta, cu pregătirile demarate de vineri, cu pocînzeri, cu sarmale, cu invitați și dansul de sîmbătă, cînd e fedeleșul...

Noaptea a nins puternic. Zăpada era aproape de jumătate de metru, iar străzile erau impracticabile. S-a oprit circulația. În dimineața nunții, oamenii au început să facă pîrtii pe șoseaua mare a satului, pe strada ce ducea la casa lui Gheorghe Staicu, în curtea căruia avea loc nunta ; așa, programul s-a dat peste cap, iar mesele pentru invitați au fost așezate prin casele vecinilor, pentru că oricum nunta trebuia să aibă loc.

A început petrecerea. Era o plăcere să privești cum trecea prin sat întreaga procesiune a nunții, în sănii trase de cai cu clopoței, cu tineri chiuind, mer-

gînd de la casa miresei la cea a mirelui ; ce mai, tot satul era în sărbătoare.

Georgică avea mulți prieteni, unii de-o vîrstă cu el, alții mai vîrstnici, oameni de la cooperativa agricolă, colegi de muncă cu el, au venit cu toții, în frunte cu președintele, care era mîndru de mire, pe care îl considera băiatul lui, crescut de el.

Seara, cînd nunta era în toi, a intrat în curte doctorul Stoenescu de la dispensar, vădit emoționat. S-a oprit chiar în fața lui Georgică și i-a spus :

— Georgică, te rog să mă ajuți într-o problemă deosebită. Tudorița e gata să nască și.... trebuie făcută de urgență o intervenție, iar eu n-am nici o posibilitate aici. Trebuie să mergem la spitalul din Curtea de Argeș, unde am dat telefon și sîntem așteptați. Te rog, ajută-mă.

— Păi cu ce să mergem pe drumurile astea ? se miră mirele. Și-apoi eu sînt acum ginerică, uite, sînt în plină nuntă.

— Georgică, am vorbit cu Ioanițescu, îți dă mașina și putem merge, altfel este viața Tudoriței în pericol, te rog mult să mă înțelegi.

S-au adunat mesenii, Gheorghe Staicu cu toată familia — s-a întrunit un mare consiliu de familie. Cum să plece ginerele în noaptea nunții și pe drumurile astea ? Viscolul, zăpada mare... S-a ajuns la concluzia că este imposibil să plece, acum și pe un asemenea timp.

George Staicu tăcea. În minte îi revenea imaginea Tudoriței, copilăria petrecută împreună cu ea, prima lui dragoste care îi fusese „furată“ de altul ; și-a amintit și de Nicu Vasilescu ce nu venise la nunta lui, fără să-i trimită o vorbă măcar... Ce să facă ?

Ochii Tudoriței i-au revenit cu claritate în minte, cu două lacrimi sclipind la colțuri. Atunci s-a hotărît.

— Bine, să rămînă mesenii, rămîne toată lumea pe loc, eu plec. Este vorba de viața unui om, a doi oameni de fapt.

— Cum să plece, a sărit ca ars Gheorghe Staicu. Neam de neamul nostru nu a pomenit să plece ginerele în noaptea nunții.

— Lasă, tată, viața unui om este mai de preț. Voi rămîneți aici, distrați-vă, că vin și eu în cîteva ore înapoi.

A plecat George Staicu în costumul de ginere, a mers în curtea lui Ioanițescu, a pornit mașina, s-a dus la Nicu acasă și a luat-o pe Tudorița mai mult moartă decît vie, pe soțul ei și au plecat prin viscol, prin zăpadă, distanță de aproape 25 kilometri pînă la spitalul din Curtea de Argeș. Drumul a durat vreo patru ore... Mereu coborau din mașină, dădeau zăpada cu lopata, făceau pîrtii, au împins și au ajuns la spital aproape de miezul nopții. Au mai zăbovit acolo încă vreo două ore, iar cînd au auzit țipătul noului născut au răsuflat ușurați. Medicii, la fel de osteniți ca și ei, le-au spus că se pot duce liniștiți acasă, pentru că Tudorița și pruncul ei sînt în afară de orice pericol.

În comună au ajuns în zorii zilei de luni. Mesenii lui Georgică plecaseră, lucrurile se mai liniștiseră, iar cei doi prieteni s-au despărțit la răscrucea drumurilor.

— Noroc, Nicule, să-ți trăiască băiatul, a rostit Georgică zîmbind, cu mîna întinsă către proaspătul tată.

— Mulțumesc, Georgică, spuse acesta emoționat, după care fiecare și-a văzut de drumul lui.

Așa a fost la nunta lui George Staicu. Acesta a terminat permisia, s-a prezentat la unitate; după un

timp, a terminat armata... și într-una din zile, acasă fiind, la poarta lui a venit Nicu Vasilescu însoțit de Tudorița lui, care își ținea cu dragoste copilul la piept. După ce s-au salutat, Nicu a deschis discuția, vădit stînjenit :

— Dragă Georgică, am venit să ți-l arătăm și ție pe Georgică Vasilescu, așa l-am botezat, pentru că tu ești de fapt cel care i-ai salvat viața. Hai să lăsăm supărările și să rămînem prieteni ca odinioară. Noi am venit să-ți mulțumim pentru tot ce-ai făcut pentru noi ; altfel, nu era nici mititelul ăsta pe lume și poate nici Tudorița.

George i-a invitat rîzînd în casă, au stat împreună pînă tîrziu, Tudorița și Florica l-au examinat îndelung și amănunțit pe „ăla micu", își dădeau sfaturi cum se îngrijesc copiii, căci trebuia să vină pe lume și al Floricăi. Așa s-a reînnodat o veche prietenie între cei doi bărbați și nevestele lor, așa s-a născut Georgică...

SFÎRȘIT DE TOAMNĂ

A devenit obișnuit faptul că, alături de oamenii din agricultură, militarii din forțele noastre armate participă și ei la strînsul și depozitarea recoltei. Zi și noapte pe ogoare, acești harnici flăcăi ajută ca recolta să ia drumul hambarelor patriei...

Soldatul Vasile Popescu — șofer pe o mașină ce transporta produsele culese de membrii cooperatori și militari — era un băiat harnic, cinstit, corect și, de fapt, nu și-a dezmințit nicicînd aceste calități. Toată ziua era vesel, plin de umor, muncea mult și trecea în rîndul colegilor lui drept unul dintre cei mai buni șoferi, care se pricepea la toate. De fapt, în glumă, îl porecliseră „Meșterul strică-drege". Era destul să asculte un motor, să-l privească, punea mîna pe o cheie și apoi spunea :

— Gata, băiețică, ești liber. La drum ! Și mai învață meserie !

Se mai ținea el și de șotii, mai trăgea cîte o fișă la cîte un delcou, mai încurca ceva pe la vreun motor, printre fire, pe-acolo, ca să rîdă de cineva, dar în final tot el rezolva lucrurile...

De la un timp, lui Vasile Popescu tot îi făcea semn un băiat, aproape zilnic, să-l ia cu mașina. L-a luat o dată, de două ori, au început să discute, să se împrietenească. Apoi, acela s-a prezentat : îl chema Nicu Catană și erau cam de aceeași vîrstă ; a început, încet-încet, să-i povestească despre el.

— Hei, băieţică, păi, ce crezi ? eu sînt amărît cu munca, aşa ca tine ? Am făcut armata, m-am descurcat, pe ici, pe colea, am mai făcut şi cîte un ciubuc, deh, de muncit o să muncim noi cînd vom fi mai bătrîni, nu acum, cînd sîntem tineri...

— Şi acum, cu ce te ocupi ?

— Cu ce să mă ocup ? Mă descurc eu. Îmi mai dă ăla bătrînu' cîte un ban, mai mă duc pe la oraş, nu mor eu de foame, vezi-ţi de treabă ; şi-apoi îmi place viaţa. Îmi mai place să mă şi distrez. Cînd să mă distrez ? Cînd voi fi bătrîn ? !... Ţi-am pregătit o surpriză.

— Care ?

— Te invit pe la un prieten de-al meu. Pe la nea Gheorghe Cazacu. Băiat de treabă, are gospodărie bună. Este morar aici în comună. Vrei să mergi ?

Seara, au intrat în gospodăria lui nea Gheorghe Cazacu — un grăsan care i-a primit cu multă prietenie într-o casă frumos aranjată, cu fel de fel de mobile, televizor color, video, multe lucruri pe care Vasilică nu prea le-a văzut în sat la el şi nici la alţi oameni. Parcă ghicindu-i întrebarea, Gheorghe Cazacu i-a spus :

— Ce te uiţi, băieţică ? Eu sînt om gospodar, tată, o viaţă întreagă am muncit. Şi cine nu munceşte, nu prosperă. Uite... Am fată, pe Rodica, o vezi ? I-am făcut tot ce-i trebuieşte, tată. Îi fac o nuntă ca-n poveşti. Neam de neamul nostru aşa am fost : oameni gospodari, la casa noastră, am avut de toate şi avem şi acum.

Cea de care vorbise tată-său era parcă scoasă din cutie — cu nişte unghii mari, vopsite, finuţă, a plecat ochii în jos cu ruşine. Se cam vedea că nu

prea pusese mîna la muncă. Dar Vasilică a tăcut din gură. Au stat la masă. S-au simțit bine.

Nicu Catană era prieten vechi cu nea Gheorghe Cazacu. Glumeau, se luau „peste picior" ; au băut cîte un pahar cu vin, s-au „încălzit", au început să cînte și toată treaba s-a terminat cam după miezul nopții, cînd au plecat fiecare la locul lor. Ba, Vasilică și Nicu Catană au mai și cîntat puțin prin sat, tulburînd liniștea locuitorilor, dar, în rest nimic...

Azi așa, mîine așa, s-au repetat vizitele la Gheorghe Cazacu. Frumoasa Rodica a început să fie mai zîmbitoare, să vorbească cu Vasilică, să-i pună cîte un film la video și din vorbă în vorbă...

Nicu Catană a venit într-o dimineață la locul de parcare a mașinilor.

— Vasilică — zice, mergem în oraș să facem și noi o plimbare, tăticule. Să bem un șpriț și venim mai tîrziu.

— Păi, zice Vasilică, eu nu pot să plec de aici, am treabă, nu mă învoiesc șefii.

— Lasă, mă, te descurci tu !

S-a învoit Vasilică și au plecat împreună în oraș. Au mers la restaurant, au servit cîte o friptură, au băut cîte un pahar cu vin. Între timp, Nicu Catană i-a spus :

— Măi, eu am și pățit-o de vreo două ori, ce să-i faci ? ! Așa este cînd faci de-astea — ori trăiești bine și mai și „cazi pe bec", ori te ții numai de muncă. Eu unul nu le am cu munca. Am ales-o pe-asta. Nu prea a înțeles Vasilică ce vrea să spună și apoi s-au întors în sat. Pe drum, Nicu i-a spus :

— Ascultă, Vasilică, tu crezi că eu am spart vreo bancă ? De unde crezi că am banii ăștia ? și de șpriț, și de masă și de cutare... păi, te pregătesc să facem și noi o treabă.

— Ce treabă ?!

— O treabă bună, așa, ca-ntre bărbați serioși.

— Ce să fac ?!

— Băi, uite care este treaba. Într-o zi, cînd ți-oi spune eu, vii și nu mai tragi mașina în curtea bazei. o bagi în curte la moară. Te duci după aceea la bază frumos, cu o a doua cursă, o tragi în curte, ieși și iei și avizul ăla. Și vezi că este acolo nea Petre Staicu — om serios. Îți confirmă primirea pentru amîndouă cursele și cu asta ai terminat. Și ai și tu partea ta, vedem noi cît. Nea Gheorghe zice că vreo cîteva mii, dar ne mai putem înțelege la preț, nu e nici o treabă...

— Da, măi, dar... dacă ne prinde ?

— Vezi-ți, mă, de treabă ! Nu s-a născut încă omul acela care să ne prindă pe noi. Păi ce, facem numai de acum treaba asta ?! E veche problema.

Vasilică era cam ametit, n-a prea înțeles bine cele spuse de Nicu Catană. A plecat la tabără și s-a culcat.

A trecut o zi, au trecut două, trei. Într-una din dimineți, l-a așteptat Nicu Catană în drum și i-a spus :

— Hei, tipule, ce facem ? Începem meciul ? Vezi, a doua cursă cum o bagi. Te-așteaptă acolo cineva. O descarci repede și valea !

A trecut întîia, a doua, a treia cursă, Vasilică nu s-a dus. Seara, la retragerea din curse — scandal mare. Nicu Catană era făcut foc și pară :

— Ce-ai făcut, băi deșteptule ? O faci pe cinstitul cu mine ? Dar cînd ai băut și-ai mîncat, cum a fost ? Ce crezi, te joci cu astea ?

— Măi Nicule, stai să vezi...

— Fii atent, dacă nu o faci, să știi că-ți dau peste ochi. Ce, nu ți-e rușine ? Ne facem de rîs cu omul

ăsta. Am aranjat toată treaba ; de cînd ne chinuim noi să o rezolvăm...

Era un moment de răscruce în viața lui Vasilică. Nu știa cum să se comporte. Toate lucrurile păreau bune pînă în momentul acesta. Nu știa încotro să o ia. S-a întîmplat însă ca șeful postului de miliție — plutonierul-adjutant Georgescu, care îl cunoștea pe Nicu Catană, știa ce pramatie este și cu ce se ocupă — să observe legătura dintre el și Vasilică, tocmai în acest moment deosebit de greu pentru soldat și să intervină cu folos. L-a oprit pe drum și i-a spus :

— Măi, ostaș, ia vezi tu ce faci cu pramatia aia de Catană. Îl cunoști ?

— Nu-l cunosc bine, tovarășe adjutant.

— A fost de două ori în pușcărie, de muncă nu vrea să se apuce, numai de prostii se ține, numai de furtișaguri. Tu ești băiat cuminte, vezi-ți de treaba ta. Nu știu eu cam ce-ați pus voi la cale, dar stați la un loc. Ce zici, ți-a spus ceva ?

— Da, tovarășe adjutant. Și tocmai voiam să mă consult cu cineva. Vasile Popescu i-a spus șefului de post toată povestea.

— Bine, zise acesta, vezi-ți de treaba ta. Nu face ce ți-a spus el și mai departe ne descurcăm noi.

Așa a și făcut soldatul ; și-a încheiat cu bine campania și apoi au plecat fiecare la treburile lor.

Bineînțeles că, la scurt timp, atît Gheorghe Cazacu — cel cu gospodăria mare — cît și Petre Staicu de la baza de recepție, care nici el nu se lăsase mai prejos din punctul de vedere al celor acumulate pe nedrept și Nicu Catană au ajuns unde trebuie, pentru că tot nu renunțaseră și făcuseră ceea ce își propuseseră, adică să fure din avutul obștesc.

— L-am întîlnit la cîtva timp pe Nicu Catană într-o împrejurare mai puțin plăcută pentru el. L-am întrebat și despre povestea cu militarul.

— Ce să-i faci, domnule ?! Băiat cinstit, nu s-a „lipit". Am încercat eu să-l iau cu șprițul, cu una, cu alta, cu banii, n-a ținut. Deh, asta este nenorocirea. Mai nimerim și din ăștia, ce să facem ?...

— Și ce-ai făcut pînă la urmă ?

— Ce să fac ? Am găsit unul pînă la urmă, a fost de acord și uite, am ajuns aici.

M-am gîndit atunci la conștiința lui Vasile Popescu. Greșise totuși undeva, acceptînd ușor anturajul acestui infractor, dar în final curățenia lui sufletească a învins și el a rămas așa cum fusese de fapt — un om cinstit, un adevărat ostaș.

PROCESUL

Dincolo de consiliul popular al comunei Păulești, pe ulița mare a acesteia, se află două case frumoase, bine îngrijite. Sînt ale fraților Voicu. Prima, a lui nea Costică Voicu, gestionar la cooperativa de consum din comună. În spatele ei, casa fratelui său, Petre Voicu, gospodar harnic, ce lucrează la cooperativa agricolă de producție.

Despre frații Voicu oamenii vorbesc frumos în comună. Sînt cunoscuți ca oameni harnici, pricepuți, gospodari destoinici. Nu s-au certat niciodată cu nimeni, nu au avut nici un fel de conflict, și-au onorat totdeauna obligațiile față de obște și, în general, sînt iubiți de cetățeni.

Amîndoi au fost militari în termen la un an unul după altul. Au făcut armata slujind cu credință patria. Amîndoi s-au „liberat" cu gradul de sergent, lucru ce îl făcea pe bătrînul Voicu să se laude, să se mîndrească cu feciorii săi, care i-au făcut fală și despre care, spunea el, a primit scrisori din armată, de la comandanții acestora, care i-au transmis cuvinte de mulțumire pentru modul cum și-au crescut și educat copiii.

Au trecut anii, frații Costică și Petre s-au însurat, s-au așezat la casele lor, au copii, sînt oameni serioși, stimați și respectați de cetățeni.

Petre Voicu are în grijă o pereche de cai mîndri și falnici, pe care îi iubește nespus de mult, devenind

proverbială afecțiunea lui față de aceștia. Nu există om în sat, pe care el să nu-l fi servit în rezolvarea vreunei probleme ; căratul cocenilor de la cîmp, transportul lemnelor de la pădure... Dar, marea lui dragoste, așa cum spuneam, sînt caii pe care îi îngrijește și cea mai mare supărare a lui, pe care o poate avea, este atunci cînd unul dintre ei nu mănîncă sau s-a lovit la un picior și atunci se perpelește nea Petre Voicu, cheamă veterinarul din comună, face rost de fel de fel de doctorii și nu-i mai intră nimeni în voie pînă cînd caii nu sînt iar sănătoși și frumoși, țesălați, iar el, pe capră, în căruță, se mîndrește cînd trece pe ulițele satului.

Fiul lui Petre Voicu, Marian Voicu, un băiat liniștit și cuminte, a urmat școala profesională, a terminat liceul la seral, a fost apoi primit în rîndul membrilor de partid și, la vremea cînd s-au întîmplat cele ce vi le povestesc, era militar în termen într-o unitate prin părțile Moldovei. Toate ar fi fost bune, dacă nu s-ar fi petrecut niște lucruri neplăcute în viața lui nea Costică Voicu, gestionarul, despre care el și astăzi își mai amintește cu durere în suflet și se mai încruntă cîteodată, cînd cineva îl mai ia „peste picior", aducîndu-i aminte despre procesul lui renumit, în care a trăit un mare necaz, pe care îl povestește întristat...

După ce nea Costică Voicu a intrat ca gestionar la cooperativa de consum, încet-încet a început să se schimbe. Dar nu numai el, ca om, dar a început să se schimbe însă și în ceea ce privește modul de viață. Mai întîi și-a cumpărat o mașină, nu i-a plăcut, a schimbat-o și și-a cumpărat alta. După aceea s-a apucat de casă, a reparat-o și i s-a părut iarăși că este puțin, a mai construit vreo trei camere, i-a mai ri-

dicat încă un nivel, și-a cumpărat televizor color, videocasetofon, și-a cumpărat fel de fel de covoare și multe, multe altele, care îl cam făceau pe fratele său Petre să îi spună cîteodată, așa, pe ocolite, seara, cînd stăteau pe bancă :

— De, mă, de unde atîția bani ? Eu n-am să cumpăr niciodată ce-ai cumpărat tu. La care, Costică, foarte țanțoș și mîndru, îi răspundea :

— Ce să faci, Petre, ban la ban trage.

Azi așa, mîine așa, pînă cînd Costică nu a fost mulțumit cu mașina pe care o avea în curte și i-a cumpărat și fiului său, Nicu, altă mașină, s-a mai apucat să construiască un fînar, care nici nu-i trebuia de altfel, și ăla aproape cît casa.

De la o vreme oamenii începuseră să vorbească din ce în ce mai urît despre Costică. Se spunea că îi respinge, că s-a înfumurat, că nu îi mai servește, că vinde mărfurile cu ce preț vrea el, nu mai respectă nici un fel de lege și la toate acestea, Costică rămînea nepăsător, își vedea de treaba lui mai înainte.

Pînă cînd, într-o dimineață, a primit o citație să se prezinte la judecătoria locală, că era chemat în fața comisiei pentru controlul averii, lucru care l-a întristat foarte mult. A avut o lungă dezbatere cu fiul său, Nicu, cu fratele său Petre, cu cumnata și apoi a plecat pe drumul spre judecătorie, abătut și necăjit, lăsînd magazinul închis.

A urmat cercetarea comisiei o perioadă, în care el și-a făcut rost de fel de fel de adeverințe, de fel de fel de acte, dar treaba era cam lămurită, nu ieșea socoteala. Ceea ce construise, bunurile acumulate nu „băteau“ cu veniturile pe care el le obținuse. Înainte de acest proces, băiatul lui Petre Voicu, Marian, militar

în termen, pînă să plece în armată, cîștigase un autoturism. Băiatul n-a vrut să ia autoturismul, ci a lăsat banii la C.E.C., spunîndu-i tatălui său că, atunci cînd va trece în rezervă, se va așeza la casa lui, astfel că o să folosească acești bani pentru a-și întemeia căminul și pentru a-și satisface și alte nevoi legate de căsnicia lui, că lui nu-i place mașina și nu vrea să arunce banii pe drumuri.

Neieșindu-i socotelile lui nea Costică, tot căutînd în dreapta și în stînga, i-a venit lui ideea să facă apel la nepotu-său.

Spre surprinderea lui Marian, într-una din dimineți s-a trezit la poarta cazărmii cu unchiul său însoțit de tatăl său Petre. Discuția a început cam stîngace, dar pînă la urmă unchiul Costică a trebuit să atace direct problema :

— Mă nepoate, sînt la mare încurcătură. Știi tu, deh, ca omul gospodar, am mai strîns și eu ba una, ba alta pe lîngă gospodărie, lumea în comună e rea și invidioasă și m-a tîrît pe drumul judecății. Uite, acum îmi cere să dau socoteală de unde am avut bani. Parcă ce, eu am spart vreo casă... De unde era să fur eu bani ? Și m-am gîndit că tu, nepotul meu de sînge, n-ai să mă lași la încurcătură, pentru că neam de neamul nostru n-a fost în încurcătură.

— Păi, cu ce să te ajut, unchiule ?

— Măi, Mariane tată, uite, tu ai cîștigat banii ăia la C.E.C. și ai carnetu' ăla. Cunosc, m-am interesat și mi-a spus avocatul pe care l-am angajat că nu se știu banii de la C.E.C. decît dacă ai seria, ori tu știi că seria ta, a libretului vreau să spun, nu se poate afla ușor... Și, am zis că n-ar fi rău să-mi dai și tu o mînă de ajutor să ies din încurcătură.

— Și ce să fac, unchiule ?

— Uite, să vii la proces, că te pun martor, și să spui că mi-ai împrumutat banii ăia, 70 000 lei și d-aia am făcut pătulul, din împrumutul de la tine. Și că m-am înțeles să ți-i dau într-un anumit timp, așa, șase-șapte ani, cînd oi avea și eu bani. Și mă scapi, mă, obraz curat, că rîde lumea de mine, m-a-rată cu degetu'. Ce vrei ? Să-mi ia casa, să mă go-nească din ea ? De unde, mă, să am eu bani ? Că n-am furat nimic. Ei, ce zici, Mariane ?

— Ce să zic, unchiule ? Eu n-am fost niciodată la judecătorie, nu știu ce să fac.

În timpul acesta, Petre Voicu tăcea, se uita la fiul său și la fratele său, care încerca să îl convingă.

S-au despărțit, unchiul promițînd că vine cu ma-șina să-l ia la proces.

Marian a spus :

— Nu veni, unchiule, cu mașina, că dacă o să-mi dea drumul, dacă o să aprobe comandantul, vin cu trenul. Nu te deranja să vii cu mașina.

— Lasă, tată, cum să nu vin ?! Vin, că trebuie să facem treaba. Doar tu înțelegi că sînt și eu la încurcătură. Oameni sîntem, rude sîntem, mă, n-ai înțeles ?

S-au despărțit. A trecut o perioadă, timp în care Marian și-a văzut de treburile sale din cazarmă, era cunoscut și apreciat de comandanți ca un ostaș dis-ciplinat, își făcea cu conștiinciozitate datoria, obținea rezultate bune la pregătirea de luptă și politică și toată lumea avea numai cuvinte de laudă pentru el.

Într-o dimineață a fost chemat la comandant ·

— Uite, tovarășe soldat Voicu Marian, ai o citație. Ești chemat la comisia pentru cercetarea provenienței unor bunuri la judecătoria locală. Care este situația ?

— Tovarășe maior, vă raportez : este vorba de un unchi al meu, care are un proces acolo și trebuie să depun mărturie.

— Și ce să facem ? Vrei să te duci ?

— Aș vrea.

— Bine. Te prezinți, scoți formele și te duci patru zile să rezolvi situația aceasta. Este o obligație cetățenească de fapt să te prezinți în fața instanței. Ce-ai să spui acolo, ce-ai să faci, vezi tu, dar nu uita că ești ostaș al armatei noastre.

— Am înțeles.

Drumul spre casă făcut de Marian i-a permis să se gîndească îndelung la ce avea să urmeze. Avea în față imaginea unchiului Costică frămîntat, la încurcătură, vocea lui mieroasă, rugătoare, amenințătoare, care îi cerea să facă ceva să îl scoată din necaz. Se gîndea la privirea tatălui său, Petre, care tot timpul a tăcut, nu a spus nimic. Se gîndea la mătușa sa, care l-a iubit de mic. Se gîndea la mama sa... Și toate aceste gînduri îl frămîntau pe Marian, încît nu putea să dea un răspuns la ceea ce avea de făcut. S-a mai gîndit și la ce a spus unchiul Costică în legătură cu avocatul — că știe prea bine că nu se cunoaște seria C.E.C.-ului și multe, multe altele.

Ajuns acasă, în seara dinaintea procesului, bineînțeles că s-au întîlnit în familie, unchiul Costică nu a amintit prea multe de ceea ce avea să se întîmple, decît i-a zis :

— Nepoate, am știut eu că nu mă lași tu la necaz. Uite, mă, așa se cunoaște adevăratul ajutor al unei rude, nu din gură.

În dimineața procesului, cum Marian nu mai fusese niciodată la judecătorie, a văzut lume multă pe

coridoare, martori, învinuiți, împricinați, avocați care discutau cu înfrigurare cu clienții lor, dîndu-le sfaturi sau reproșîndu-le cîte ceva, spunîndu-le întrebările... Era o lume nouă, nu mai fusese niciodată aici. Niciodată nu văzuse ce se întîmplă într-o judecătorie. A văzut și judecătorii în robele negre trecînd spre sala de judecată. L-au impresionat. I se părea că totul este deosebit, nou și de fapt era într-adevăr nou în viața lui, căci niciodată nu mai fusese într-o judecătorie sau într-un tribunal.

Unchiul Costică stătea lîngă el și, cu un aer de mare cunoscător într-ale justiției, îi dădea explicații, îi spunea ce se întîmplă în sală, cine o să-l întrebe și ce o să-l întrebe, ce trebuie să răspundă, îi explica unde este sala comisiei, de ce poartă judecătorii robe negre, care este judecător, care avocat, care este procuror și multe altele, care se învălmășeau în capul lui Marian de nici nu își putea da bine seama de ele și nici să le înțeleagă.

Primul a fost strigat unchiul Costică, după care, la cîtva timp a fost strigat și Marian Voicu. Judecătorul care conducea comisia l-a întrebat cu voce blajină, fermă însă, dacă recunoaște că a împrumutat suma de 70 000 lei unchiului său Costică Voicu. S-a așternut tăcerea. Marian a reflectat și a răspuns cu voce înceată :

— Nu, tovarășe președinte, nu am împrumutat nici un ban. Am cîștigat un autoturism și banii îi am la C.E.C.

S-a produs stupoare. Martorul, după cum bine știți, era propus de nea Costică Voicu. Ar fi trebuit să depună în favoarea lui.

S-a încheiat depoziția, Marian a ieșit pe hol, iar nea Costică a rămas în continuare să își desfășoare socotelile, așa cum de fapt era procedura.

La plecare, se înțelege, nu au mai mers împreună și nu au mai vorbit apoi multă vreme. O ceartă de nedescris s-a produs în familia lui Marian, între Costică și Petre, au intervenit și mătușa, și mama, și alți unchi și alte mătuși din sat, s-au făcut nenumărate consilii de familie și, bineînțeles, s-a discutat rușinea ce le-o făcuse Marian, care a făcut, așa cum ziceau ei, de rîs pe nea Costică în fața comisiei.

Ostașul a plecat la unitate, și-a încheiat stagiul militar, s-a întors acasă. Între timp, Costică Voicu a fost obligat prin hotărîre judecătorească să dea niște bani pe care n-a putut să-i justifice. Și viața și-a reluat cursul ei normal. Marian s-a angajat la uzină, s-a căsătorit, și-a întemeiat o familie și locuiește tot în Păulești, pe aceeași stradă cu tatăl și unchiul său.

Am trecut peste cîțiva ani prin această comună și am dorit să aflu ce se mai întîmplă în familia Voicu. Am vorbit cu Petre Voicu, tatăl lui Marian. L-am întrebat ce mai face fratele său Costică :

— Ce să facă, s-a apucat de treabă la C.A.P. S-a astîmpărat acum. A reintrat și el în rîndul oamenilor.

— Dar Marian, el ce face ?

— Marian e sănătos, bine, însurat, la casa lui.

— Dar, ia spune-mi, nea Costică vorbește cu Marian ? V-ați împăcat, mai aveți necazuri ?

— A fost o vreme cînd Costică m-a tot bombănit pe la gard, mi-a spus că n-am vrut să-l ajut, că fiul meu este un ticălos, că nu știu ce, că o să-l omoare cînd o veni din armată, că el l-a făcut de rîs și multe altele... A mai trecut o vreme, a uitat și Costică și a înțeles că a primit ce meritase, că prea se întinsese mult... și acum sîntem bine sănătoși.

— Dar Marian vorbește cu nea Costică ?

— Păi, vorbește, ce să facă ? Știți, omul uită la un moment dat... Și, apoi, de ce era să mintă copilul meu ? Așa l-am învățat eu ? Că eu nici nu i-am spus ce să facă atunci cînd l-a chemat...

M-am despărțit de Petre Voicu cu o nespusă bucurie în suflet. M-am gîndit multă vreme la ceea ce l-a determinat pe Marian Voicu „să-l facă de rîs“ pe nea Costică, așa cum zicea el : obligația lui morală de cetățean, educația sănătoasă pe care a primit-o în uzină, în armată, conștiința lui de om, de membru de partid și faptul că un militar al forțelor noastre armate nu trebuie să accepte neadevărul, ori de unde ar veni el...

RECONSTITUIREA

Povestea aceasta a început și s-a terminat tot cu un militar, însă este tristă.

În anul 1950, în comuna Sîmbureşti s-a înregistrat dispariția unui militar. Era vorba de un sergent — Vasile Preda, Tică al lui Preda, cum îi ziceau oamenii — ce era în permisie și care, venind din comuna vecină de la un bal, dispăruse în condiții misterioase. Dosarul întocmit la vremea respectivă de autorități scotea în evidență verificări foarte amănunțite cu privire la traseul străbătut de acest tînăr și, în final, s-a conchis că a căzut de pe puntea ce lega cele două sate, situate de-o parte și de alta a unui rîu, s-a înecat și a dispărut în vîltoarea apelor. S-au mai făcut și după anul 1950 verificări, care însă nu s-au soldat cu alte rezultate.

Undeva, într-o căsuță din sat, mama Veta își plîngea tristețea și, cu fotografia fiului aflată pe masă, petrecea ani grei, înnegurați, pentru că acesta era singurul ei băiat, care dispăruse și cu el dispăruse și singurul ei sprijin în viață...

Cu cîțiva ani în urmă, făcîndu-se niște săpături pentru un șantier de irigații, o echipă de militari în termen a descoperit osemintele unui om. Cercetările amănunțite efectuate la fața locului, expertizele la cel mai înalt nivel, la Institutul de Medicină Legală, au stabilit cu certitudine că este vorba de Preda Vasile, decedat în anul 1950, recunoscut fiind după dantură, după catarama de la centura de militar și cu

ajutorul altor indicii de domeniul criminalisticii. Expertiza medico-legală efectuată după scurgerea atîtor ani a pus în evidență un alt aspect al acestei probleme, anume acela că nu era vorba de un înec ; acest tînăr a fost pur și simplu ucis. La craniu avea o perforație mare care-i provocase moartea imediat.

Puși în fața acestei situații, am făcut apel la vechiul dosar și am declanșat cercetări, am făcut noi verificări amănunțite pentru stabilirea împrejurărilor în care își aflase moartea sergentul Preda Vasile. A trebuit să derulăm o pagină a trecutului, să facem apel la oamenii care mai trăiau, să reconstituim acele împrejurări.

Tinerii care se aflau la balul din seara respectivă erau oameni maturi, țineau și nu mai țineau minte ce a fost atunci, dar își mai aminteau de dispariția băiatului. Încet, cu răbdare, am discutat cu multe persoane, am reconstituit cele ce s-au petrecut în seara balului, plecarea acasă, însă cu frînturi de amintiri era foarte greu ca, după aproape 26 de ani, cineva să ne dea o relație precisă.

Încet-încet, s-a derulat firul, rămînînd ca un singur om, care de fapt era cel mai prețios pentru cercetările noastre, Petre Mitru, care pe vremea respectivă lucra ca om de serviciu și paznic la consiliul popular, să ne spună pe cine a văzut trecînd în noaptea respectivă pe ulița ce ducea spre rîu, pe poteca lui Petrescu, cum îi spuneau oamenii. Moș Mitru, aflat acum în vîrstă de aproape 80 de ani, era un taciturn. Nu prea ieșea din casă, nu vorbea cu nimeni, fiind îngrijit cu multă dragoste de una din fetele lui, femeie în vîrstă și ea, căreia îi murise bărbatul și locuia împreună cu tatăl său.

A fost foarte greoaie discuția cu moș Mitru. La început nu-și amintea nimic, nu prea știa nici cine sîntem noi și nici ce vrem de la el, nu și-l mai amintea nici pe Tică Preda, dar, încet-încet, pe prispa lui nea Mitru am început să derulăm povestea aceasta tristă :

Tatăl lui Vasile Preda, Gheorghe Preda, a lucrat mulți ani ca argat la Petre Vasilescu, cel mai bogat om din sat. Gheorghe avea o casă mică la marginea satului, în care trăia împreună cu nevasta lui, Veta, și cu fiul lor — Tică, militarul despre care este vorba. Era în anul 1941 cînd Gheorghe Preda a plecat pe front și nu s-a mai întors. A primit mama Veta, prin 1945, o telegramă adusă de moș Mitru, prin care i se comunica faptul că soțul ei a căzut eroic pe cîmpul de luptă, în Cehoslovacia. A rămas singură cu Tică al ei, pe care l-a crescut cu multă grijă și dragoste, așa cum fiecare mamă își înconjoară copilul. Imediat după război, Tică a lucrat în continuare în curtea lui Vasilescu, a muncit de dimineața pînă seara, făcînd de toate : păscînd vacile, mergînd la arat, cărînd lemne din pădure și multe altele ce putea face un copil de vîrsta lui într-o gospodărie mare ca a lui Vasilescu.

O dată cu trecerea anilor, Tică a crescut, maică-sa l-a dat la școală și cu greu a învățat băiatul cîteva clase în comună, pentru că Petre Vasilescu îl chema la muncă. Îmi povestea bătrîna mamă, în serile acelea, cîte greutăți au avut cu bogatul Vasilescu...

Cu fiecare zi care trecea, creștea în inima lui Tică și ura față de familia Vasilescu, însă ceva neprevăzut a intervenit, schimbînd esențial lucrurile.

Petre Vasilescu avea o fată — Roxana, de vîrsta lui Tică, cu care acesta a crescut odată. Timp însă de joacă, împreună, n-a prea fost — pentru că, de, băiatul muncea din greu iar fata era îngrijită cu toată atenția

de înstărita familie în care se născuse. Se mai duceau ei împreună, dar pe furiș, în grădină, unde prindeau fluturi ; mai mergeau cu vacile la păscut... Oricum, încet-încet, între ei s-a legat firul prieteniei. Măruța Vasilescu — mama Roxanei —, care observase această stare de lucruri, era foc și pară. La vremea cînd Tică trebuia să plece la armată, ea a izbucnit :

— Cum să se lege ea de sărăntocul ăla ? De asta avem noi nevoie în casă ? Ce, fata mea să ia un asemenea bărbat ?

— Taci, femeie, că nu-i nimic serios ! i-a răspuns bărbatul.

— Mie-mi spui ? insistă ea. Nu mi-a spus mie nevasta lui Gică ? I-a văzut stînd de vorbă la gard. Dacă vine într-o zi și-o cere de nevastă, să te văd atunci ce-o să faci... Și cu ce-o să vie, cu mîinile goale ? Nu am nevoie de un asemena ginere, de un om ca ăsta în curtea mea.

A plecat Tică Preda în armată, a venit liniștit acasă, în concediu, la mama lui, însă era mult schimbat. Ca orice tînăr aflat la vîrsta lui, chemat să-și facă stagiul în primii ani ai armatei populare care se clădea, venise cu o educație sănătoasă, cu o orientare corectă cu privire la muncă și viață. Erau primii ani în care începuse să se frămînte ideea cooperativizării agriculturii noastre, pe care o discuta îndelung cu bătrîna sa mamă. La antipodul acestei concepții, în comună, se aflau Petre Vasilescu și vărul său, Gică Vasilescu, împreună cu toată pleiada celor care se îmbogățiseră pe spinarea altora.

În seara aceea tragică, Petre Vasilescu a pus la cale, la ideea soției lui, urmărirea Roxanei la balul din comuna vecină. În timpul petrecerii, Tică, acum un băiat zvelt, chipeș, îmbrăcat în uniforma de sergent,

a dansat tot timpul numai cu Roxana ; mai mult, a și sărutat-o o dată pe obraz, ceea ce l-a făcut pe Petre Vasilescu să pălească. A plecat înainte de a se termina balul și acasă, împreună cu Gică Vasilescu și nevasta lui, au ținut o consfătuire de familie deosebit de furtunoasă.

La miezul nopții, cînd Tică s-a îndreptat spre rîu, a fost urmărit de cei doi veri, pe care i-a zărit și moș Mitru, ce era de pază la consiliul popular. L-au așteptat pe sergent, într-un colț mai întunecat, l-au lovit cu un par în cap, l-au îngropat și cu aceasta s-a încheiat trista poveste a lui Vasile Freda.

Zvonurile din vremea respectivă, cum că acesta ar fi căzut în apă și s-a înecat, desigur că tot ei le lansaseră.

Cazul pe care îl aveam de rezolvat era dificil, victima era moartă de mult timp, iar trecerea timpului prescrisese incriminarea infracțiunii. Petre Vasilescu și vărul său Gică muriseră și ei de cîțiva ani, mai trăia doar Măruța Vasilescu.

Am discutat în final și cu autoarea morală a acestei tragedii. Măruța Vasilescu, acum în vîrstă, era mîhnită că fata ei, pentru care muncise și se sacrificase atît, Roxana, a plecat în lume, s-a căsătorit cu un „coategoale" și locuiește pe undeva, prin Brașov. Bătrîna rămăsese tot cu ideile ei, neschimbate. I-am reproșat că, de fapt, ea este autoarea morală a omorului despre care îi vorbeam. N-a recunoscut nimic, dar cînd am întrebat-o ce-ar fi fost rău dacă acum ar fi avut o familie compusă din Roxana, Tică și copiii lor, nepoții ei, pe care i-ar fi crescut și cu care s-ar fi mîndrit, n-a răspuns, însă avea lacrimi în ochi. S-a șters repede, cu colțul broboadei.

N-am plecat din comuna aceea pînă n-am discutat și cu mama lui Vasile Preda. Am găsit-o în cerdacul ei, liniștită, resemnată. Era la curent cu toate cercetările întreprinse de noi, mai ales că de curînd îi făcuse băiatului înmormîntarea osemintelor găsite după atîția ani de frămîntări și așteptări deznădăjduite. Bătrîna ne-a mulțumit, ne-a privit cu recunoștință, însă cu ochii aceia triști, cum n-am mai văzut vreodată. Ne-a întrebat pe fiecare ce vîrstă avem, dacă mamele ne mai trăiesc, unde se află ele, dacă le revedem des, întrebări din care ne puteam da seama cît de mult le fericește această mamă pe femeile acelea care ne-au dat viață și care ne așteaptă să le mai deschidem ușa din cînd în cînd.

În final, după ce s-a gîndit un timp, bătrîna mamă a lui Tică Preda ne-a rugat cu glas stins, aproape neîndrăznind :

— Mamă, aș vrea să-l văd și eu pe băiatul acela care l-a găsit acolo pe Tică al meu.

I-am satisfăcut dorința. Cînd l-a zărit pe tînăr, bătrîna îndoliată s-a dus spre el, l-a mîngîiat cu o mînă tremurîndă și cu glasul tandru, abia stăpînindu-și lacrimile, l-a întrebat cum se numește, cîți ani are și dacă îi mai trăiește mama ; pe urmă, întorcîndu-se către noi, ne-a spus :

— Așa arăta, maică, și Tică al meu. Apoi l-a sărutat pe tînăr pe obraz și a izbucnit în plîns.

Am mîngîiat-o toți pe mama Veta, bătrîna mamă căreia-i fusese răpit unicul copil și am plecat mîhniți, purtînd în suflet regretul că nu i-am putut aduce acestei femei, acestui suflet nobil și îndurerat, o consolare ...

INIMĂ DE MAMĂ

Întîmplarea pe care ți-o prezint, stimate cititor, s-a petrecut cu ani în urmă într-o comună de la poalele Carpaților, unde îmi desfășuram activitatea...

Am fost anunțat într-una din seri, că s-a înecat un tînăr, căzînd de pe o punte ce se afla undeva, la marginea satului, în timp ce venea cu doi prieteni ai săi, de la balul ce avusese loc în comuna vecină.

Mergeam cu mașina, împreună cu procurorul și medicul legist. Am ajuns în comună, ne-am deplasat la fața locului. Cadavrul tînărului fusese deja scos din apă pe timpul nopții de către șeful de post. După o atentă cercetare, nu ne-a fost greu să stabilim împrejurările. În seara respectivă tinerii au fost la bal în comuna vecină, s-au distrat și, în jurul orei 23, au venit spre casă. Cînd au trecut puntea de la marginea satului, cam șubredă de altfel — sub care se profila construcția unui pod nou, cu niște piloni scoși din apă —, unul dintre băieți a căzut și s-a înecat. Diagnostic pus cu certitudine de către medic.

Dar nu despre aceasta vreau să vă povestesc. Vreau ca prin aceste rînduri să vă prezint, stimați cititori, ce înseamnă o mamă, o inimă de mamă. Fiecare ne-am născut, am crescut și primul chip pe care l-am recunoscut și îndrăgit pe lume a fost chipul mamei. Oriunde ne aflăm în viață, mama ne poartă de grijă cu gîndul, cu vorba, cu sfaturile ei și, în cele mai fru-

moase sau cele mai grele clipe ale vieții, ne amintim de ea cu drag și pioșenie.

Și în acest caz, cel mai greu și mai serios lucru pentru noi toți a fost suferința mamei, chipul mamei tînărului, care, pe malul apei, nu mai era în stare să plîngă, privea în gol, absentă la tot ceea ce făceam noi. O înțelegeam...

Am plecat din comună cu durere în suflet, cu gîndul la această femeie necăjită care, văduvă, crescuse cu multă grijă și afecțiune sufletească pe tînărul ce-și pierduse viața într-o împrejurare atît de stupidă.

Dosarul era în curs de rezolvare. Mi s-a părut că parcă ceva nu merge, ceva nu este în regulă, nu se leagă. S-au continuat cercetările, s-au făcut noi serii de analize. Expertiza medico-legală a continuat.

Într-una din zile a venit la mine mama tînărului, îngîndurată, cu fața tristă, îndoliată. M-a rugat să stau de vorbă cu ea...

Încercam să-mi găsesc expresiile, cuvintele care s-o facă să înțeleagă că moartea s-a datorat înecului și că nu sînt alte cauze. Dar cine este în stare oare să găsească argumentele care să poată consola durerile unei mame ? Cred că nimeni.

Mama, însă, cu glasul tremurînd, îmi spunea că simte că ceva nu este în regulă. Simte că fiul ei, singurul ei copil, a fost omorît și mă roagă, ne roagă pe noi toți să facem ceva și să aflăm adevărul, căci ea nu crede în ... înecul lui.

— Era un copil cuminte, nu putea să cadă așa, prostește. L-am crescut cu multă grijă, l-am mîngîiat, l-am alintat, mi-am luat bucățica de la gură și i-am dat-o lui... Era tot sprijinul bătrînețelor mele. Vă rog, tovarășe, vă rog !, vorbea, îndurerată, ea. A plecat

apoi, lăsînd în urmă imaginea ei, durerea ei nemărginită.

Am hotărît să reluăm totul cu mai multă migală. Trei tineri pleacă dintr-un sat în altul vecin, se întorc, ajung la punte, unul alunecă de pe aceasta și cade în rîu. Cine erau de fapt băieții ? Unul era cel care murise. Altul, un văr al său, era tractorist la brigada din comună, prieten din copilărie, iar al treilea, tot un văr, din partea tatălui victimei, era militar în termen într-o unitate, undeva, în Ardeal. În ziua respectivă se afla în permisie. Tinerii, martori în elucidarea dosarului, erau cuminți, fără nici un fel de apucături rele, iubiți de oamenii din sat, liniștiți, respectuoși. Am stat îndelung de vorbă cu fiecare în parte, am discutat, am stabilit împrejurările, momentele, tot ce s-a petrecut la bal, dacă s-a iscat vreo discuție, dacă a fost vreo neînțelegere între ei. Faptele păreau să se lege. Cei doi susțineau același lucru : că nu s-a întîmplat nimic deosebit, că au venit împreună, că pe punte victima a fost ultima și s-au speriat în momentul în care a căzut în apă, că au încercat să o scoată, însă fiind întuneric, cînd au intrat în apă era mult prea tîrziu.

Ceva însă nu se lega. Era inexplicabil cum cei doi, care mai și băuseră cîte un pahar de vin, au trecut puntea, iar Nicu, cel care se înecase, nici măcar nu se atinsese de băutură.

Peste cîteva zile, m-am trezit în biroul meu cu militarul în termen, de data aceasta îmbrăcat în uniformă. Mi-a spus că vrea să-mi relateze ceva. L-am invitat să ia loc pe scaun, l-am îndemnat să înceapă...

La balul din comuna vecină, Nicu a dansat mai mult cu o fată, o fată frumușică, care lucra la cooperativa de confecții din comună. Tatăl ei era pădurar. De multă vreme însă, Petre, tractoristul, îi tot da tîrcoale,

îşi tot făcea drumuri în fel şi chip, dar se pare că încercările lui repetate de a cuceri inima frumoasei fete nu s-au soldat cu nici un fel de rezultat.

În seara balului, Rodica, aşa o chema, îl sorbea din ochi pe Nicu şi aproape tot timpul petrecerii au dansat, s-au distrat împreună. Aproape de plecare, Petre i-a spus lui Nicu, făcînd un gest semnificativ cu degetul, că nu are obraz şi să îi fie ruşine, că mai sînt şi rude, la care respectivul a zîmbit şi s-a făcut că nu înţelege. Au plecat către casă. Cînd au ajuns pe punte, pe la jumătatea acesteia, Petre a sărit de cîteva ori brusc făcînd-o să se mişte şi să se balanseze puternic pe verticală şi orizontală. Ca urmare, Nicu a căzut, s-a lovit cu capul de un pietroi şi...

Aceasta era toată povestea.

L-am întrebat pe militar de ce n-a căutat să-şi amintească toate amănuntele acestea atunci cînd am fost în comună, cu trei zile în urmă. Iarăşi a plecat capul în jos şi a părut ruşinat. Mi-a spus că duminică a plecat la un văr al său, la marginea satului. La întoarcerea spre casă, a trecut pe lîngă cimitir. A privit înăuntru şi la un mormînt a zărit-o pe mama lui Nicu, îndoliată, îngenunchiată, plîngînd. S-a dus şi s-a apropiat de ea. S-a aşezat pe iarbă şi a mîngîiat-o, iar aceasta l-a privit tristă, cu ochii care căutau parcă ceva, undeva departe, departe... A luat-o de braţ şi au plecat împreună către casă. Pe drum, nu i-a spus nici un cuvînt, a suspinat tot timpul şi l-a ţinut strîns de braţ, iar la despărţire doar l-a întrebat :

— Chiar aşa, mamă, băiatul meu a căzut ?! Tu crezi asta, puiul mamei ? Te-ai gîndit tu vreodată ce-ar fi făcut mama ta dacă ar fi păţit ca mine ? Vezi, băiatul mamei cît poate să sufere o mamă ... Du-te, scumpule şi îţi doresc mult noroc şi fericire în viaţă ! ...

I-a sărutat mîna și a plecat ...

Și a plecat. A fost suficient să privească chipul acestei mame, ca frămîntările să înceapă și, o dată cu ele, aducerea aminte.

Ce a urmat este lesne de înțeles. Procesul, condamnarea, pedeapsa vinovatului și anii care s-au scurs.

Am rămas din acea cercetare cu chipul mamei, acea femeie blîndă, imposibil de consolat în marea ei durere, acea mamă care, cu cele mai simple și modeste cuvinte și-a apărat cauza, și-a apărat durerea, și-a apărat într-un anumit fel, în împrejurarea respectivă, fiul său...

Și au trecut iarăși anii. Într-o zi m-am dus la penitenciarul din județ să rezolv o problemă de serviciu. Am oprit mașina la intrare. În jur erau mai multe persoane care așteptau vorbitorul ce avea loc în ziua respectivă. Am salutat, dar parcă, după ce am făcut cîțiva pași, am simțit că cineva mă privește insistent și că știu persoana respectivă. M-am întors. Era mama tînărului care căzuse de pe punte. M-am dus spre ea, am întrebat-o ce caută pe-acolo :

— De, mamă, ce să fac... E și el singur și necăjit, supărat, maică-sa e bolnavă, plînge tot timpul... Mi s-a făcut milă. Am mai fost pe aicea, i-am adus cîte ceva.

Mi-am luat la revedere și, cîteva clipe mai tîrziu, de la fereastra din biroul comandantului, o priveam cum sta liniștită, îngîndurată să vină cel așteptat, să dea pachet celui care o lăsase fără fiul ei.

Multă vreme m-am tot gîndit la această întîmplare. Ce putea fi, oare ? Inima de mamă ? Înțelegerea ei față de cel care o lăsase fără unicul ei fiu ? ! M-am gîndit la multe. M-am gîndit la conștiința militarului care, îndemnat de vocea blajină a acestei femei, s-a frămîntat, a restabilit adevărul...

NOAPTEA, TÎRZIU ...

... Cazul s-a petrecut cu mulți ani în urmă, cînd la marginea municipiului Pitești, era în plină construcție combinatul petrochimic.

În acest loc, mii de oameni veniți din toate colțurile țării, la chemarea partidului, au ridicat obiectivul care stă mărturie vremurilor noi pe care le trăim, gradului înalt de dezvoltare la care a ajuns societatea noastră. Alături de oamenii muncii, la ridicarea combinatului și-au adus o mare contribuție și militarii forțelor noastre armate, care, zi de zi și noapte de noapte, alături de muncitori, au făcut dovada unor fapte de pilduitor cotidian.

Despre soldatul Georgică Vasilescu, originar dintr-un sat de pe valea Rîului Doamnei și prietenul său nedespărțit — Petre Donoiu, dintr-o comună vecină, așezată pe valea Bîrsanului —, vreau să vă povestesc în cele ce urmează.

Georgică Vasilescu, pînă să fie încorporat, a muncit ca șofer la autobaza din Curtea de Argeș, iar în perioada stagiului militar, avînd permis pentru toate categoriile de conducere auto, a lucrat pe un autobuz ce transporta militarii din combinatul petrochimic, ce se prefigura, la cazarmă. Aici s-a împrietenit cu Petre Donoiu, erau din comune vecine și prietenia face ca viața să treacă mai ușor, mai frumos.

Într-una din seri, în jurul orei 23, în timp ce Georgică Vasilescu venea cu autobuzul împreună cu

Petre Donoiu, undeva, la marginea cîmpului, au văzut o persoană căzută într-un șanț. Au oprit autobuzul, s-au dus amîndoi acolo : o femeie în stare de leșin, lovită, plină de sînge pe față. Cei doi tineri au luat-o pe brațe, au dus-o la autobuz, s-au întors și au transportat-o la spitalul municipal din Pitești.

Aici, la medicul de gardă, femeia și-a revenit, a povestit că pe drum s-a întîlnit cu trei indivizi care au bătut-o și i-au luat geanta cu bani, cerceii, inelul... Ea venea de la serviciu, lucrase în schimbul doi.

Medicul de gardă a anunțat miliția municipală. O echipă s-a deplasat la fața locului pentru a discuta cu femeia și a luat măsurile necesare pentru identificarea și prinderea autorilor faptei.

Cei doi ostași au plecat cu autobuzul, după ce au discutat cu ofițerii de miliție. Pe drumul spre cazarmă, care avea trecere obligatorie prin punctul unde fusese găsită femeia, la distanță de aproape un kilometru de locul respectiv, cineva le-a făcut semn cu mîna, de pe marginea șanțului. Au oprit și — din sumara descriere a femeii — Georgică Vasilescu și prietenul său și-au dat seama că îl au înaintea lor pe unul din cei trei indivizi. L-au întrebat :

— Ce dorești, omule ?

— Unde mergeți ? întrebă acesta.

— Mergem la dormitoarele de la combinat, răspunse Georgică Vasilescu.

— Mă luați și pe mine ?

— Urcă, îi spuse băiatul, deschizînd ușa mașinii.

— Dar mai sînt cu un prieten, insistă individul.

— Ia-l și pe el, zise militarul.

Cei doi s-au urcat în autobuz și militarii și-au dat cu ușurință seama, din comportamentul acestora, că sînt cam speriați și tot priveau înapoi.

Georgică Vasilescu i-a făcut un semn discret lui Petre Donoiu și a oprit autobuzul, după care i-a întrebat pe cei doi călători nocturni :

— Ce căutați voi la ora aceasta, pe aici ?

— Am venit de la lucru și... În acest timp Petre a pus mîna pe levierul aflat lîngă piciorul său. Aștepta.

— Dar de ce aici ? Voi n-ați avut nici mașină, nici autobuz, ce-ați căutat voi pe aici ? îi întrebă iar Georgică.

— Păi, venim de la combinat, răspunse unul dintre cei întrebați.

— Cum de la combinat, reluă militarul, că drumul de la combinat nu este pe aici. Voi ați făcut vreo prostie. Ia să-mi spuneți voi despre ce este vorba.

— Dar ce, mă, tu ești de la miliție ? Ce, faci tu anchetă cu noi acum ? se supără cel care le făcuse semn cu mîna.

— Fraților, reluă Georgică amenințător, spuneți, că de-aici nu mai scăpați. Am închis și ușile, pe geam nu săriți pentru că nu puteți și nici eu nu vă dau voie, așa că asta este ... Știți voi ce ați făcut.

— Astîmpărați-vă, că vă facem arșice, pe amîndoi, dacă faceți pe polițiștii cu noi, le-a răspuns individul.

A fost suficient un semn și, cu repeziciune, cei doi militari i-au imobilizat pe infractori, i-au așezat cu fața în jos pe podeaua mașinii. Din buzunarul unuia a căzut un cuțit. N-avusese vreme să-l scoată, să lovească ... Georgică Vasilescu a întors autobuzul, în timp ce Petre Donoiu îi păzea pe cei doi.

— O să vedeți voi, că o să ne duceți la poliție și acolo o să ne dea drumul, pentru că nu am făcut nimic. Vi s-a năzărit voua să faceți pe marii polițiști. Da' o să vă tăiem bucăți după aia !

— Stai cuminte, acolo, că o să descurcăm noi lucrurile, le răspunse Petre, precaut.

Încet-încet, mașina a ajuns la miliția municipală, unde cei doi, conduși de militari, au fost depuși la ofițerul de serviciu și nu a durat mult pînă cînd s-a făcut și operațiunea de bază — confruntarea : pe unul dintre ei l-a recunoscut femeia pe care o loviseră și o prădaseră. A început apoi ancheta, au spus cine este și cel de-al treilea infractor, s-au găsit și geanta cu banii, și celelalte lucruri, în acest fel cazul de tîlhărie a fost repede rezolvat.

Am discutat fapta curajoasă a acestor militari în biroul comandantului unității militare, în prezența căruia i-am felicitat pe cei doi tineri pentru acțiunea lor curajoasă, pentru înalta lor ținută cetățenească și i-am întrebat, pur și simplu din curiozitate :

— Dar vouă nu v-a fost teamă ? Dacă vă tăiau ?

— Cum să ne fie teamă, tovarășe colonel ?! Îi trînteam de nu se vedeau ! Noi sîntem militari, răspunse Georgică Vasilescu mîndru.

— Cum ați ajuns la concluzia că sînt tocmai cei căutați ?

— Eu trec mereu noaptea pe acolo, reluă militarul. Ce făceau ei noaptea pe drum ? Și-apoi mi s-a părut curios faptul că primul a ieșit din șanț și mi-a făcut semn cu mîna. Un om cinstit merge pe drum, nu stă pitit prin șanțuri.

Au trecut anii. În comuna de lîngă munte, Domnești, l-am reîntîlnit pe Georgică Vasilescu, care lucra tot pe-o mașină ca șofer, tot plin de voie bună. Ne-am strîns mîinile ca vechi cunoștințe. L-am întrebat dacă-și mai amintește despre întîmplarea din armată.

— Vedeți dumneavoastră, îmi răspunse fostul ostaș, mai tîrziu am mai avut asemenea cazuri. Eu am fost mereu alături de oamenii loviți de astfel de elemente. Un om cinstit nu poate fi decît de partea legii...

„FIUL" POMPIERULUI

Într-una din case, situată în plin centrul Cîmpulungului-Argeș, locuia meșterul Niță, cunoscut în tot tîrgul pentru măiestria lui în a repara și confecționa cele mai felurite tipuri de încălțăminte. Aproape toți copiii din urbe erau trimiși la el să le repare ghetele făcute harcea-parcea în nesfîrșitele meciuri de fotbal de pe maidanul de alături unde echipele cartierului se confruntau pentru realizarea unor scoruri astronomice — de pildă 30 la 2 sau 40 la 15.

Meșterul Niță avea doi copii. Cel mic, Nicușor, venea la meciuri, asista pe tușă, alerga după mingi și le aducea înapoi. Cel mare lucra la uzina din Cîmpulung, era meseriaș acolo.

Întîmplarea a făcut ca acum 25 de ani să-mi desfășor activitatea pe meleagurile orașului natal și să asist la o dramă chiar în cartierul unde am bătut și eu mingea și am participat la desele meciuri pe maidanul cunoscut...

Într-o seară, în casa meșterului Niță s-a produs un incendiu puternic, mai bine spus o explozie. Meșterul Niță cu soția sa, Maria — o femeie bună, cumsecade, blîndă, iubitoare —, au căzut victime acestei nenorociri. Nicușor a suferit arsuri grave și a fost nevoie să fie internat în spitalul din Cîmpulung, unde a stat luni în șir sub îngrijirea atentă a oamenilor în halate albe.

Dar nu aceasta a fost totul. În timpul cînd a izbucnit incendiul, la fața locului a venit mașina companiei de pompieri din oraș, care s-au străduit cu multă dăruire să salveze atît locuința, cît și persoanele care erau în interior și care au suferit șocul exploziei. Nu s-a mai reușit salvarea părinților. S-a reușit în schimb ca Nicușor, care nu putea să iasă din casă, să fie salvat de către soldatul Gică Popescu, care pentru a face acest lucru a fost nevoit să intre prin flăcări, să sufere arsuri groaznice, de gradul II, care l-au făcut ca a doua zi să fie internat și el în spitalul orășenesc din Cîmpulung. Luni în șir, atît pompierul, cît și copilul, micul Nicușor, au fost vecini de pat. De la o vreme însă copilul și-a revenit și a început să umble plin de bandaje prin salon, să-i întrebe pe toți vecinii ce-i doare, de ce se vaită, de ce au ajuns în spital, să plîngă cînd se făceau injecții pacienților și multe asemenea minunății, care îl făceau din zi în zi mai drag tuturor celor din spital, atît personalului sanitar, cît și bolnavilor.

Cu timpul, pompierul, fruntașul Gică Popescu — fusese avansat în grad — a început să-și revină și el. În serile tîrzii, grele și plictisitoare, din spital, a început să poarte discuții aprinse cu Nicușor pe teme diferite, în special pe cea a fotbalului, unde Nicușor, avînd școala maidanului nostru din Crețișoara, era un neîntrecut cunoscător al regulilor jocului. Nicușor punea sute de întrebări salvatorului său, fără să știe însă bine cine este acesta. De fapt, îl întreba de unde este, cu ce s-a ocupat, cine sînt părinții lui și, adesea, în ochii copilului se așternea tristețea și întreba, plîngînd, pe mama Jeni — sora de salon — cînd se vor face bine mămica și tăticul lui. Erau atunci clipe grele, triste, atît pentru cei din jur, cît și pentru pompier,

care, încet-încet, a început să înțeleagă marea dramă care a avut loc, căreia Nicușor i-a căzut victimă.

Venea primăvara. Se apropia ziua cînd pompierul, bine îngrijit de medici, trebuia să părăsească spitalul...

Nicușor a rămas acolo, în spital, ocrotit de grija părintească a medicilor, a surorilor, care se gîndeau cu durere la soarta pe care acest copil va trebui să o aibă în viață.

Într-una din zile, pompierul s-a gîndit o vreme și, apoi, l-a întrebat pe Nicușor, care se juca prin curtea spitalului, dacă ar vrea să meargă la el în sat, la care Nicușor l-a întrebat unde este satul, dacă are cățel, dacă are pisică, minge, întrebări care l-au făcut pe Gică să zîmbească.

În ziua cînd soldatul a părăsit spitalul, o undă de tristețe s-a așternut pe fața lui : arsurile suferite în timpul localizării incendiului îi lăsaseră niște urme urîte, adînci, aproape desfigurante. Nu mai era băiatul frumos după care toate fetele din sat întorceau capul cînd trecea pe uliță. Nicușor i-a luat de cîteva ori boneta, și-a așezat-o pe cap și a salutat ostășește, după care și-au luat rămas bun. Ajuns în oraș, militarul a mers la cazarmă, s-a prezentat la comandant, care i-a înmînat documentele pentru o permisie... A plecat către gară.

Pînă la sosirea trenului mai erau vreo două ore. Pe peron s-a plimbat în lung și în lat, constatînd cu regret că multe priviri se întorceau către el, uitîndu-se compătimitor la fața lui.

La un moment dat, gîndurile i-au zburat către Nicușor. Avea în imagine lacrimile mari de pe obrajii copilului, care, la plecare, i-a spus :

— Să mai vii pe la mine, nene.

Acest lucru îl frămînta acum.

Bineînțeles că Nicușor devenise un „personaj“ în familia pompierului, pentru că părinții acestuia, care au venit de nenumărate ori la spital la el, au purtat discuții foarte „serioase“ cu acest copil, fiind nevoiți să-i răspundă la întrebările pe care le punea, să-i aducă vești în special despre Azorică — cățelul ce-i alinta visele din nopțile lungi petrecute pe patul spitalului.

Gică s-a întors pe aleea care se îndreaptă spre spital. Se hotărîse... Apariția lui în salon a fost o revelație. „Mama Jeni“ a început să plîngă cînd, din pătuțul lui, din colțul durerilor ascunse și al amărăciunilor copilăriei lui necăjite copilul a sărit în brațele pompierului...

În cel mai scurt timp, pe poarta spitalului pășea un militar pompier cu un copil de mînă, îndreptîndu-se spre gara care îi aștepta... Nicușor a rămas în familia pompierului, fiind un răsfățat al mamei Anica, nedezlipit de nenea Petre care meșterea toată ziua împreună cu el, mare șrengar la școală, amărînd viața profesorilor cu meciurile de fotbal pe care le organiza și le conducea.

Fapta pompierului, sacrificiul său, în care tinerețea, sănătatea, frumusețea au fost puse în slujba oamenilor, în slujba salvării acestui copil, au rămas nești în amintirea oamenilor din cartierul copilăriei mele. Adesea, vecinii își aminteau de drama care s-a petrecut în casa meșterului Niță. Adesea, tinerii povestesc despre fapta acestui ostaș pompier care și-a făcut cu înalt devotament datoria ...

UNDEVA, PE MALUL MARII

Sandu era originar dintr-o comună apropiată Cîmpulungului, din Schitu-Golești. În armată a fost încorporat la o unitate de grăniceri de pe frumosul litoral constănțean. A trecut cu ușurință perioada de instrucție și a fost repartizat să-și facă serviciul de pază în port. Se descurca el bine în armată, însă îl măcina dorul de acasă, de unde aștepta cu nerăbdare vești de la prieteni, de la foștii lui colegi de liceu și, bineînțeles, aștepta vești de la Adriana, o fată din comună, pe care o iubea mult și împreună cu care lucrase la o întreprindere din orașul C mpulung, urmînd să se căsătorească.

Cu veștile primite, cu prieteniile pe care le legase printre colegii săi militari, timpul trecea și lucrurile decurgeau în mod normal, așa cum de fapt el îi „raporta" cu grijă tatălui său în scrisori. Acesta își destăinuia bucuria, dar, în mod repetat, îl atenționa să fie cuminte, disciplinat, să-și asculte comandanții și să nu-l facă de rîs. Ținea foarte mult Gheorghe Petrescu la acest lucru, pentru că și el, cu ani în urmă, își satisfăcuse serviciul militar tot într-o unitate de grăniceri, obținuse gradul de sergent și, totdeauna, în clipele lui de răgaz, își amintea cu plăcere de ceea ce făcuse în armată, de prietenii și colegii săi, cu care și acum mai coresponda...

Pentru comportarea meritorie pe care o avea, Sandu Petrescu obținea des învoiri. De la o vreme însă, niște

indivizi din port îi tot dădeau tîrcoale — îl întrebau de pe unde este, cu ce se ocupă, cît timp mai are pînă la lăsarea la vatră și altele. La început, Sandu le-a răspuns scurt, fără nici un fel de tragere de inimă, însă, cu timpul, a început să discute cu ei, mai ales că cei doi care îl abordau mereu erau de vîrsta lui. Pe unul dintre ei îl chema Nicu, iar pe celălalt Puiu. Ba, Puiu chiar i-a spus că și el este de loc dintr-o comună din județul Argeș, de lîngă Topoloveni, că are și el rude prin Cîmpulung, cîndva a lucrat și el într-o întreprindere din acest oraș, iar acum lucrează în port, o duce bine și cîștigă mult.

La început, pe Sandu l-a intrigat într-un fel ținuta lui Puiu, care totdeauna era îmbrăcat cu bluejeansi, cu fel de fel de bluze, fuma numai țigări străine și acest lucru îl făcea să creadă că, într-adevăr, interlocutorul său cîștiga bani mulți.

Într-o duminică s-au întîlnit chiar în oraș, cînd Puiu i-a spus :

— Hai, Sandule, să bei și tu cu noi o bere. Acum ești liber și o bere poți să bei și tu, nu mai fă pe sfîntul.

— Dar eu nu prea pot să beau, răspunde Sandu.

— Haide, măi băiatule, o bere poate să bea oricine. Doar nu o să ne apucăm acum să ne îmbătăm.

Cu chiu, cu vai, după mai multe refuzuri și insistențe au intrat într-un restaurant.

— Ce-o să faci, Sandule, cînd ai să pleci din armată ? îl întreabă Puiu.

— Ce să fac, mă duc acasă, mă angajez din nou la uzină și o să lucrez, mă țin de treabă, ce să fac ? !

— Nu asta te-am întrebat eu. Cum o să te duci ? Nu te duci și tu acasă cu nimic ? Pe-aici, n-ai văzut cum merge treaba ? — mai un video, mai un caseto-

fon, trebuie să te duci și tu acasă cu ceva, nu ? Cu un ban, ceva...

— Bine, dar eu sînt aici ca să-mi fac armata...

— Prost ești, domnule ! Parcă trebuie să ai bani ! Banii se fac, nu îți vin așa, din cer.

— Se fac, da. Cu ce o să cîștig la uzină, cu ce mai am și eu, poate o să-mi cumpăr și eu odată video, dar mai este pînă atunci.

— Măi băiatule, de ce ești tu fraier ? Păi eu, dacă era să aștept, nu mai aveam acum nici video, nici una, nici alta. Ce, trebuie să aștepți atît ? Dar vezi, ți-am spus, eu am, am și casetofon, ascult și muzică bună, văd și cîte un film...

— Bine că ai. Poate o să am și eu odată, așa cum ți-am spus, dar mai tîrziu.

După această discuție, s-au despărțit. La scurt timp, Puiu l-a căutat din nou prin port pe militar. Cînd l-a găsit, din una, din alta, i-a spus :

— Sandule, hai măi băiete să facem și noi o treabă, că n-om fi noi uși de biserică.

— Ce treabă ? întrebă militarul mirat.

— O treabă, așa, simplă, cum fac băieții deștepți... și pe tine nu te costă nici un efort.

— Despre ce este vorba ? întrebă iar Sandu, intrigat.

— Lasă, că-ți spun eu despre ce este vorba, numai să fii tu băiat de salon și să nu ne faci figura. Tu unde faci de serviciu ?

— Asta chiar că nu ți-o pot spune, răspunse Sandu cu un zîmbet ironic.

— Hai, măi, spune, ce crezi, că nu vedem și noi aici ? Tu chiar crezi că este vreun mare secret ? Și ce, nu am făcut și noi armata ?

— Oi fi făcut tu armata, dar sînt sigur că nici tu atunci nu te apucai să spui la toată lumea ce faci, răspunse militarul vădit indispus.

— Dar ce, domnule, eu sînt toată lumea ? se miră Puiu, ipocrit. Nu sîntem prieteni, nu sîntem din același județ ? Și ce tot faci atît pe secretosul ?

— Bine, bine, lasă că mai discutăm noi, răspunse Sandu, după care își căută de lucru.

În duminica ce a urmat, la poarta unității militare, cei doi l-au așteptat din nou pe Sandu Petrescu.

— Ce faci, Sandule, nu mergi cu noi ?

— Unde ? răspunse acesta.

— Facem și noi o plimbare prin oraș.

Au plecat împreună, au vorbit de una-alta, au ajuns iar în restaurant, au mîncat cîte o friptură, au băut cîte un pahar cu vin și au început aceeași discuție.

— Parcă rămăsesem la treaba cu video. Ce zici, Sandule, o mai punem în joc sau nu ?

— Ce să punem în joc, Puiule ? răspunse Sandu, printr-o altă întrebare.

— Hai, s-o punem, nu fi fraier. Fii atent, aici se poate cîștiga un ban fără să furi, fără să faci vreo treabă urîtă, fără să-ți încalci consemnele și regulile, totul este simplu ca bună ziua.

— Ce treabă ? încercă Sandu, cu scopul de a trage de timp și a-și da bine seama despre ce este vorba.

— Uite cum facem, reluă Puiu, noi mai avem pe aici cîte o schemă, cu unul, cu altul, ba un obiect, ba un altul, nu te interesează pe tine de altfel, dar ajută-ne și tu să le scoatem din port mai ușor, că ne-au speriat ăștia de la poartă. Pe voi, știi cum este, grănicerii, sînteți de-ai casei și nu prea vă controlează, așa că mai scoate-ne și nouă cîte un pachet. Mare

lucru nu este, cîte o țigară, dar treaba finală e asta, care ți-am spus-o eu, cu video, că se poate face și video. Că, să știi tu, așa se face — azi puțin, mîine puțin și pleci și tu cu un ban acasă, că nu deranjezi pe nimeni, nu faci nimic, dar... vezi că pe noi ne-au cam luat ăștia la ochi.

— De ce v-au luat la ochi ? întrebă Sandu.

— Pentru că mai facem și noi cîte o treabă, de-asta, răspunse Puiu, înciudat pe Sandu că tot nu pricepe.

— Puiule, eu nu pot să fac așa ceva. Dacă mă prinde ?

— Cine să te prindă, măi băiete ? De cînd sînt eu aici n-am văzut vreun grănicer care să fie controlat la poartă.

— Treaba voastră, eu unul nu mă bag în prostii de-astea. Vă privește.

— Ei, lasă, nu o lua și tu așa. Faci acum pe corectul cu noi. Tu nu vezi că n-ai nici un ban ? Cîți bani ai acum în buzunar ?

— Am bani, atît cît îmi trebuie.

— Ai cu ce să plătești masa asta ?

— Bine, dar m-ați invitat voi. De unde să am atîția ?

— Lasă, lasă, o să plătim tot noi, că tu ești băiat cuminte și nu ai nici un ban în buzunar, dar ești corect...

După ce s-au despărțit, Sandu s-a frămîntat multă vreme, s-a tot gîndit la cele discutate cu cei doi și a început apoi să-i ocolească, însă nu a reușit, pentru că ei se țineau ca scaiul de el, ba în port, ba prin oraș, peste tot unde se ducea și așa nu mai scăpa Sandu de ei.

Și asta pînă într-o zi, cînd s-a gîndit bine la ce are de făcut și pentru că așa a gîndit el că trebuie să

procedeze, a ieșit la raport la comandantul unității și i-a destăinuit toată tărășenia. Ce a urmat, este lesne de înțeles : cei doi amatori de chilipiruri au fost chemați unde trebuie și s-au liniștit lucrurile.

L-au mai reîntîlnit după cîtva timp.

— Ce-ai făcut, băi, deșteptule ! ? Ne-ai reclamat ?

— Nu v-am reclamat, dar am vrut doar să mă lăsați în pace, pentru că nu vreau să am de-a face cu oameni așa ca voi.

— Bine, domnule, nu fă tu ca noi, tu fii băiat deștept și cuminte, răspunse Nicu cu răutate în glas, după care s-au despărțit.

Întîmplarea aceasta mi-a povestit-o comandantul unității — colonelul Lisandru. Mi-a fost ușor apoi să mă interesez de soarta celor doi amatori și să aflu că de fapt aceștia o făcuseră lată — bișniță și furt, iar acum se aflau unde trebuie. Am discutat cu ei.

— Ce vi s-a năzărit vouă pe băiatul acela, pe soldatul Petrescu Sandu ? i-am întrebat.

— L-am văzut băiat dezghețat și am zis că poate merge cu noi la treabă, dar, uite, că n-a mers și bine a făcut, altfel era și el cu noi acum aici.

— Dar el ce v-a spus ?

— Ce să spună... Ne-a refuzat și basta, iar în plus, ne-a mai reclamat și șefilor lui. Băiat deștept...

— Bine, dar voi de ce nu terminați odată cu treburile acestea ? i-am întrebat iritat.

— Ce să mai vorbim ? Am greșit, ne astîmpărăm și noi acum, răspunseră băieții, plecînd capetele.

L-am întîlnit și pe Sandu Petrescu, pe care l-am întrebat :

— Ce te-a făcut, Petrescu Sandu, să refuzi asemenea ofertă ? Nu ți s-a părut tentantă ?

— Ba mi s-a părut, răspunse băiatul sfios, dar ... altceva a fost ... Tatăl meu m-a învățat ca toată viața aceasta pe care o am în față, să nu-mi intre în buzunar vreun ban nemuncit. Mi-a spus-o el așa, cu cuvintele lui. Același lucru m-au învățat și comandanții la unitate, și apoi ce era să fac? Să trec de partea unora care sînt certați cu legea? N-am putut face un asemenea lucru și nu-l pot face niciodată. Așa am învățat, așa am fost crescut, așa îi voi învăța, la rîndul meu pe alții... Nimic bun pe lumea asta nu s-a făcut și nu se va face prin necinste, nedreptate, prin furt, prin violență... Eu așa cred. Că sînt și alții, e drept, puțini, care altfel înțeleg să treacă prin viață, de noi depinde să-i aducem pe drumul cel bun, pe care cu toții pășim cu fruntea sus...

Ne-am despărțit. Am rămas cu amintirea acestui grănicer destoinic, acest muncitor care, chemat sub arme, a știut să cîntărească bine faptele, a știut să înlăture un anturaj nesănătos, care îl putea atrage pe un drum necorespunzător cu educația lui de om, de militar.

BĂNUIALA

Istoria vieții lui Ion Radu începe cam așa...

Născut într-o comună de pe meleagurile Gorjului. Părinții despărțiți ; tatăl avea obiceiul să bea peste măsură ; mama sa a muncit din greu pînă l-a crescut pe Radu. Cu toate eforturile ei, l-a scăpat de sub supraveghere.

Așa a ajuns ca, la vîrsta de 13 ani, să comită diverse furturi. Prins, a fost condamnat și trimis într-un centru de reeducare pentru minori.

După vîrsta de 18 ani a comis altă faptă gravă. Altă condamnare, altă pedeapsă cu închisoarea. Era, cum zicem noi, un om certat cu legea.

A venit vremea să fie înrolat sub drapel. Pe timpul stagiului militar a fost repartizat să lucreze undeva, într-o zonă petrolieră, alături de muncitorii petroliști care se dăruiesc cu abnegație acestei munci grele, pentru a extrage din adîncuri aurul negru.

Este adevărat că petroliștii sînt oameni călițI, învățați cu greutățile, care învinG frigul, ploaia, arșița pentru a răspunde mereu prezent acolo unde datoria le-o cere.

Radu a intrat într-un colectiv de asemenea oameni de la care a învățat ce este omenia, de la care a învățat să prețuiască munca, de la care a învățat să iubească viața.

În cazarmă se comporta bine, era unul dintre militarii fruntași în producție, comandanții erau mulțumiți de el.

Într-una din zile, în centrul orașului s-a întîlnit cu un oarecare Iancău Ion pe care îl cunoscuse în penitenciar. Revederea a fost plăcută. Și-au strîns mîinile, s-au întrebat ce mai fac și s-au trezit în... restaurant. Acolo, în fața unui pahar de vin, au început să-și depene amintirile.

Iancău se grozăvea în continuare cu faptul că încă nu s-a angajat, că are nu știu cîte cereri de încadrare în diferite locuri dar nu îi convine nici unul și că pînă una-alta „se descurcă" el cu ceea ce are de făcut, eh, mai cumpără cîte un obiect, mai vinde altul, mai...

— Mai am eu și alte surse, nu știu dacă este cazul să ți le spun ție, Radule. Să te văd întîi ce fel de om ești. De, mă, mai știi, te-or fi schimbat și pe tine ăștia de la armată. N-oi mai fi rămas de-al nostru...

Radu a zîmbit, s-au despărțit, și-a văzut fiecare de treburile lui. De cîteva seri, la ieșirea din tură, Iancău îl aștepta mereu pe Radu. Astăzi un pretext, mîine altul, pînă cînd l-a invitat din nou la un pahar cu vin. Aici a început o discuție destul de serioasă :

— Bă, crezi că tu și militarii ăia faceți vreo treabă ?... Păi, nu trebuie să facem rost de bani ? Să o ducem mai bine, să ne distrăm, că sîntem tineri, acu' trece viața pe lîngă noi... Ce, te-ai apucat numai de muncă, muncă ? Las-o p-asta, o s-o faci și p-asta, eu nu zic nimic, dar treaba ta, fă ce vrei.

— Ce vrei să spui, mă, Ioane ?

— Păi, hai să facem și noi o treabă bună pentru că pe tine nu te cunoaște nimeni, pe mine mă cunoaște lumea, dar, eh, nu așa cum crezi tu și putem

să facem treabă amîndoi. Dăm o lovitură, împărțim totul frățește jumătate-jumătate și ne vedem de treburile noastre — nu mă cunoști, nu te cunosc și cu asta am terminat.

— Măi, Iancău, eu nu mai fac de-astea. M-am săturat. Vreau să-mi termin armata, să mă duc să-mi văd de treabă, să-mi continui studiile. M-am săturat să tot stau prin centrul de reeducare, prin închisoare.

— Bă, nu fi prost, bă, că chiar dacă fură altcineva aci, beleaua tot pe tine cade întîi. Ai să vezi tu !... S-a furat, pe tine cade, pe tine te ia primul.

— Și dacă mă ia, ce ? Dacă n-am făcut nici o faptă, cine o să mă tragă la răspundere ?

— Bine... fă cum crezi, dar eu mai aștept, mă mai gîndesc pînă atunci. Am o chestie bună s-o facem amîndoi. O facem pe tăcute, așa că nu se prinde nimeni, nu pățim nimic și să vezi ce bine o să fie...

A trecut de atunci o perioadă de timp și undeva, într-un loc între sondele petroliere s-a întîmplat o faptă gravă. La una din stațiile de încălzire o muncitoare a fost jefuită în cursul unei nopți, i s-au luat banii și a fost maltratată.

Au început cercetări, de către organele de miliție, s-au făcut verificări, dar acestea băteau pasul pe loc. În final, s-au făcut o serie de investigații și la unitatea militară unde muncea Radu. Bineînțeles că printre cei care au fost întrebați sau verificați unde au fost în seara respectivă, a fost și Radu. Radu, care așa cum știm, apărea cu antecedente penale, mai fusese condamnat, a fost internat și în centrul de reeducare...

Îmi amintesc și acum discuția pe care am avut-o cu acesta. Avea o privire liniștită, senină, eram convins că era nevinovat, dar parcă ascundea ceva în

ochii săi. M-a întrebat la plecare dacă îl bănuim pe el că putea să facă asemenea lucruri. Nu i-am răspuns, dar apoi i-am spus să stea liniștit și dacă mai are ceva pe suflet să vină să stăm de vorbă.

Cercetările băteau în continuare pasul pe loc, nu reușiserăm să clarificăm situația, ba, în rîndul cetățenilor, se acredita ideea că persoanele respective pot să mai comită asemenea fapte, se crease o oarecare stare de nesiguranță.

Într-una din seri, în timp ce ne aflam la birou, am fost anunțați că un militar în termen vrea să vorbească cu noi. Era Radu.

— Tovarășe maior, mă mai bănuiți pe mine ? Mă bănuiți într-adevăr pe mine ?

— Nu, Radule, nu te bănuim.

— Păi, de ce mi-ați spus că ascund ceva ?

— Nu știu. Am avut intuiția că, totuși, parcă te frămîntă ceva... Dar în nici un caz faptul că tu ai fi comis această infracțiune.

— Știți... eu aș vrea să vă spun ceva...

— Spune, Radule !

Apoi a început să-mi depene povestea cu Iancău Ion.

— Mi-am dat seama că drumurile noastre s-au despărțit de mult. S-au despărțit din clipa în care am îmbrăcat uniforma militară. Nu mai am nimic comun cu el, dar eu zic că n-ar fi rău să vedeți dumneavoastră ce este cu el. Știu că era foarte rău cînd se îmbăta. Era în stare de orice. De-asta am venit la dumneavoastră. Vă rog să nu mi-o luați în nume de rău, nu vreau nici să-l pîrăsc. M-am gîndit așa, că nu este bine ce s-a petrecut, m-am gîndit la chinurile femeii respective... Să trăiți ! a încheiat el.

Ne-am despărțit și am procedat la verificarea lui Iancău Ion. L-am găsit cu ușurință, am făcut o serie

de verificări ; la început, a încercat să o dea încolo și încoace, că nu știe, că nu a fost, ne-a cam plimbat, așa cum spunem noi, cu justificarea timpului pe unde a umblat, ca, în final, să rezolvăm cazul, să găsim obiectele la el, să recunoască fapta gravă pe care o comisese.

Au fost luate măsurile legale, a fost trimis în judecată, s-au restituit obiectele femeii și cu asta cazul a fost soluționat.

Am mers la unitate să-i mulțumim acestui militar pentru fapta cetățenească deosebit de frumoasă pe care o făcuse — aceea de a veni și sprijini cercetările organelor de miliție într-un caz destul de încîlcit.

Am vorbit cu el, i-am mulțumit și i-am spus că într-adevăr a înțeles rolul și menirea pe care el le are în societate. Mi-a povestit atunci un lucru foarte interesant. Mi-a spus că pînă să vină în armată, în echipa unui maistru în care a lucrat, i s-a întîmplat ceva deosebit. După o săptămînă de la angajare, maistrul Georgescu — un bătrîn cu părul cărunt — l-a invitat la el acasă, în familie, i-a spus că știe despre el că a fost condamnat și că vrea să-l ajute să devină om.

— Uite, tată, ce-am realizat eu într-o viață. Mi-am făcut căsuța, am copiii mari — băiatul este ca tine, fata e măritată la casa ei, aștept în liniște să vină anii de pensie, să trăiesc aici împreună cu bătrîna mea și te-am invitat și pe tine să vezi cum arată o casă de om. De om liniștit, de om gospodar, de om cinstit. Ce, tu nu poți să fii așa ?

Radu mi-a mărturisit că i-a rămas întipărită în memorie acea discuție cu maistrul său, i-a mai rămas în amintire și atitudinea pe care maistrul a avut-o față de el zi de zi. L-a tratat ca pe un fiu. Cînd a plecat militar i-a făcut un pachețel, i-a dat niște bani, l-a condus la gară și i-a spus :

— Mă, să nu mă faci de rîs, că nu mai ai ce căuta la mine aici! Să știi că vin acolo, la cazarmă, și te urechez.

M-am despărțit de Radu cu inima plină de bucurie. Aveam în față un om pe care școala muncii și educației — armata, colectivul în care intrase, oamenii împreună cu care lucra l-au făcut să înțeleagă care este drumul adevăratei onoare și conștiințe cetățenești.

M-am despărțit de el, convins fiind de faptul că Radu, după ce va pleca din armată, va deveni, într-adevăr, un om pe care se poate pune bază, un om care niciodată nu va mai încălca legile statului.

Comportarea lui Radu va infirma multe păreri ale unora ca Iancău și alții care cred că dacă ai încălcat o dată legea, nu te mai poți niciodată îndrepta...

MARTORUL

Îmi amintesc de un judecător cu care, în cursul anilor, am colaborat la soluționarea diferitelor probleme ce le-am avut în activitate și care mi-a relatat un caz. El se referă la doi buni prieteni, maiștri militari — Nicu Preda și Raicu Petrică, originari din aceeași comună, care au copilărit împreună pe malul Argeșului. Au mers la școala profesională amîndoi, unde s-au pregătit și au învățat o meserie, au fost tovarăși și colegi în școala militară, fiind înălțați în grad în același timp, viața făcînd să fie repartizați în aceeași garnizoană și în aceeași unitate.

Erau prieteni nedespărțiți. Comandanții aveau numai cuvinte de laudă pentru acești musceleni harnici, buni la toate, descurcăreți, care nu-și precupețeau niciodată timpul pentru a rezolva sarcinile și misiunile de serviciu.

O perioadă, au locuit împreună la cămin, în aceeași cameră. Se cunoșteau bine unul pe celălalt, își cunoșteau și calitățile și defectele, erau prieteni buni.

A venit vremea și s-au căsătorit, la cîteva luni unul după celălalt. S-au făcut două nunți frumoase în sat la ei ; bineînțeles că, atunci cînd unul dintre ei era ginere, celălalt era nuntaș de onoare și ajutor la toate, așa cum se fac nunțile pe la noi. Apoi au primit fiecare cîte o locuință, s-au așezat la casele lor, lucrurile decurgeau normal, se vizitau mereu în familie, au făcut și două revelioane împreună.

Cei doi tineri se căsătoriseră cu fete de treabă. Nicu Preda cu Marioara, o fată de pe ulița lui, harnică, muncitoare, care lucra la o fabrică din garnizoana unde Nicu își desfășura activitatea. Petre — cu o fată de prin împrejurimi.

Toate lucrurile erau bune, pînă cînd, într-o zi, Marioara i s-a plîns lui Petrică :

— Ce să mă mai fac, Petrică ? Pe Nicu nu-l mai prind pe-acasă, a venit de cîteva ori și beat, a făcut scandal. Eu am să-i spun tatălui meu că nu mai pot trăi așa. Uite, aștept și un copil, iar el a luat-o razna.

— Lasă, Marioara, stau eu de vorbă cu el, îi răspunse Petrică. După scurt timp, Petre i-a spus lui Nicu :

— Ce-i cu tine, Nicule, de ce nu ești serios ? Te îmbeți, te duci acasă și faci scandal, pe unde tot umbli tu ? Cînd pleci o dată cu mine de la unitate, de ce nu te duci acasă ?

— Lasă-mă-n pace, Petre, ce te bagi tu ? Ce, e treaba ta ? Mă duc unde vreau, răspunse Nicu arțăgos.

— Du-te acasă, nu unde vrei, du-te la nevastă, uite o să ai și un copil, pe unde-ți tot petreci timpul ?

— Nu e treaba ta, răspunse Nicu, întorcîndu-i spatele.

Azi așa, mîine așa, pînă cînd, într-una din zile, Petre a intrat într-un restaurant și l-a văzut pe Nicu la o masă, împreună cu o fată îmbrăcată cam fistichiu — tipul fetelor care-și petrec vremea prin localuri. S-a dus la masa lor :

— Ce faci aici, Nicule ? întreabă Petre enervat.

— A, Petrică, ți-o prezint pe prietena mea. Se numește Emy, zise Nicu, întinzîndu-i mîna.

— Îmi pare bine, Petrică, se prezentă prietenul, vădit indispus, privind-o pieziș pe tînără.

— Nu stai cu mine ? îl întrebă Nicu.

— Ba am să stau, zise Petre și se așează pe un scaun. Ce faceți voi aici ? continuă el.

— Servim și noi o cafea și mai discutăm, explică Nicu.

— Hai mai repede pentru că vreau să merg cu tine acasă ! îl zori Petrică pe prietenul său.

— Eu nu pot, răspunse acesta surîzător, pentru că mai am niște treabă.

— Totuși, am o chestiune urgentă. Lasă că tu rezolvi altă dată problemele cu domnișoara Emy.

— Du-te dragă, interveni aceasta cu răutate, dacă este urgent... eu nu te reții cu forța, du-te, dacă dumnealui insistă at t.

Nicu s-a sculat supărat de la masă și a plecat împreună cu prietenul său. Pe drum, acesta l-a întrebat :

— Din cauza asta nu te duci tu, Nicu, acasă, din cauza lui Emy asta ?

— Nu, Petre, pe Emy am cunoscut-o acum, la o cafea, răspunse Nicu.

— Ce să cauți tu, Nicule, la cafea, cu tot felul de Emy și de domnișoare de teapa ei, cînd tu ai nevastă acasă ? Asta e treabă de om serios ?

— Te-am rugat să nu te mai bagi în treburile mele, se arătă Nicu supărat. Vezi-ți de-ale tale și pe mine te rog încă o dată să mă lași în pace, mai zise Nicu, apoi i-a întors spatele, îndepărtîndu-se cu mîinile în buzunar.

O perioadă de timp nu și-au mai vorbit nici măcar la serviciu. Petre tot încerca să mai închege o discuție și îl mai întreba din cînd în cînd pe Nicu :

— Ce faci, Nicule ? Ce mai este pe-acasă pe la tine ?

— Treaba mea, răspundea acesta scurt și imediat părăsea încăperea.

Într-o seară, Petrică și-a luat soția și s-au dus împreună la Nicu. L-au găsit singur, stătea în pat și privea la televizor, iar lîngă el — o scrumieră plină cu chiștoace de țigări.

— Unde-i Mărioara ? întrebă Petrică.

— Nu știu, nu mai stă cu mine, răspunse Nicu.

— Unde s-a dus ?

— Nu știu, răspunse acesta, și-a luat lucrurile și-a plecat.

— De ce ?

— Nu știu. Știu eu ce-a apucat-o ?

— Știi tu bine de ce-a plecat. Dacă umbli de colo-colo fără rost și nu te duci la timp acasă... Unde e acum ? insistă Petrică.

— Nu știu, cică la o colegă de-a ei.

— Spune-mi unde e, mă duc eu s-o aduc acasă.

Cu chiu, cu vai Nicu a catadicsit și i-a spus unde stă Marioara, iar Petre și soția sa au plecat imediat acolo, au găsit-o și au adus-o chiar în seara aceea acasă. Au stat împreună pînă la miezul nopții, cînd s-au despărțit în relații bune, Petrică fiind convins de faptul că prietenul său a revenit la normal.

Au legat din nou firul prieteniei lor, discutau iar, se mai sfătuiau, pînă cînd, într-o zi, Nicu i-a spus :

— Petrică, noi sîntem prieteni, am crescut împreună, ne știm de-o viață întreagă. Îți spun ce am pe suflet. Eu nu mai pot să trăiesc cu Marioara.

— De ce, Nicule ? îl întrebă prietenul său mirat.

— Pentru că este rea. Toată ziua mă cicălește, tu ești singurul om cu care mă pot sfătui, care mă poate ajuta.

— Cu ce să te ajut, Nicule ?

— Petre, am introdus acțiune de divorț. Eu nu mai pot trăi cu Marioara și tu, dacă îmi ești prieten, mergi cu mine, o să te pun martor, se termină divorțul și gata.

— Bine, Nicule, dar vei avea un copil, continuă Petrică.

— Lasă, am să plătesc pensie de întreținere și am terminat. Mi-oi găsi și eu o femeie mai bună...

— Taică-tău ce spune ?

— Ce să spună, e foc și pară, spuse Nicu.

— Nicule, eu zic că nu e bine ce vrei să faci.

— Bine, rău, eu te rog să mă ajuți, se rugă Nicu.

— Am să te ajut, îi răspunse prietenul, numai să-mi spui ce să fac.

— Lasă, că ne descurcăm noi. Am găsit un avocat bun și o să-ți spună el atunci...

S-au întîlnit în fața sălii de judecată, unde avea loc procesul. Gheorghe Preda, tatăl lui Nicu, era tare cătrănit :

— Se poate, măi tată, să faci tu una ca asta ? Neam de neamul meu nu și-a lăsat vreodată nevasta. Ce știi tu, însurătoarea e o treabă serioasă, nu cum o faceți voi, tinerii de astăzi, pe negîndite. Le-ai luat oamenilor fata, fată bună, de oameni cinstiți ; acum mă faci de rîs în fața satului.

— Lasă, tată, că nu satul trăiește cu ea în casă. Numai eu știu ce pățesc, nu te amesteca dumneata, răspunse Nicu.

Petrică asculta discuția dintre cei doi și zîmbea unui gînd ascuns.

— Și tu, Petrică, îl luă în primire bătrînul Preda, ce-ai venit și tu ca martor ? Ce să spui tu ? Că nu e fata cuminte ?

Marioara stătea într-un colț, alături de mama sa, și plîngea încet. Din cînd în cînd îi privea pe cei trei bărbați care discutau aprins la o distanță mică de ea.

A urmat chemarea părinților și a martorilor în sală. Cînd și-a auzit strigat numele, Raicu Petrică a intrat în sală și, după îndeplinirea formalităților de rigoare, a fost întrebat în legătură cu ce știe despre relațiile de familie ale celor doi.

— Tovarășe președinte, eu știu următoarele : că Marioara este o fată bună, o soție bună, că și Preda Nicu este om bun și, pentru că tot sîntem aici de față toți, și părinții lor și dumneavoastră și ei, i-aș spune reclamantului să-și vadă de treabă, să se împace cu soția, să se lase de alte ocupații, știe el care, și să-și vadă de casă. Iar eu, în calitate de prieten din copilărie al numitului Preda Nicu, vă rog pe dumneavoastră să-l dați pe ușă afară și să nu-i luați în considerație cererea de divorț, pentru că nu are nici un motiv serios !

Finalul a fost într-adevăr cel care trebuie să fie — adică divorțul a fost respins ca intentat pe motive neîntemeiate, iar familia practic era bine constituită, nefiind nici un motiv de a se destrăma.

S-a supărat Nicu atunci, era foc și pară pe prietenul său. Nu i-a vorbit multă vreme, l-a ocolit, într-o zi i-a spus că este trădător, că nu știe să fie un bun prieten și alte asemenea răutăți, la care Petrică a zîmbit și a ridicat din umeri nevinovat.

Dar vremea și-a spus cuvîntul. S-au împăcat cei doi soți, Marioara i-a născut lui Nicu un băiețel fru-

mos, l-au invitat și pe Petrică la sărbătoarea nașterii fiului lor ; este adevărat că relațiile dintre cei doi prieteni nu mai erau ca înainte... Timpul a trecut și cei doi prieteni au ajuns iar să se viziteze în familie.

Într-o zi, mi-a spus judecătorul că l-a întrebat pur și simplu din curiozitate pe Nicu Preda :

— Spune-mi, Nicu Preda, mai ești supărat pe Petrică ?

— Tovarășe judecător, sincer să fiu, am fost foarte supărat, dar să știți că mi-am dat seama că a avut dreptate. Dacă nu-mi punea el frîna, cum spunem noi în termeni tehnici, îmi destrămam familia și era păcat, pentru că am o soție bună, cu care mă înțeleg bine. un copil frumos și o casă de se învîrtește soarele după ea.

— Dar ce i-au spus atunci ? reluă judecătorul.

— Dar cîte nu i-am spus. Însă el a fost băiat isteț și nu prea a stat prin preajma mea. Eh, acum a trecut...

— Dar cu domnișoara Emy ce s-a întîmplat ?

— Lăsați-o încolo pe Emy, din cauza ei era să-mi destram eu familia... răspunse Nicu cu năduf.

— Și acum ?

— Acum lucrurile merg bine, am învățat multe din această pățanie...

PUIU NU MAI GLUMEȘTE

Spilcuit, elegant, la patru ace, cum se mai spune, cu părul ondulat, tuns frumos, Puiu s-a obișnuit destul de greu cu uniforma și rigorile vieții de ostaș...

Își amintea cu nostalgie de frumoasele lui seri... Lucrase ca ospătar, ca șef de bufet, părinții au avut grijă de el, îi dădeau bani, mai „ciupea“ și el de la clienți, „Viață, nu altceva“ — cum îi plăcea să povestească celor din grupa lui. Fire optimistă, încet încet s-a acomodat cu viața de ostaș, devenind un bun militar. Șugubăț, pus pe glumă în orice secundă — în clipele grele știa să-și amuze colegii —, săritor, a început să fie îndrăgit și de comandanți și, astfel, viața de militar nu i se mai părea o greutate, a început să-i placă chiar.

— Ia spune, Puiule, cum ai făcut tu cu directorul ăla al tău, care îți cerea bani ?, îl provoca la vorbă cîte unul, în „pauza de-o țigară“, pe cîmpul de instrucție.

— A, el nu-mi cerea direct, dar... Venea în fiecare zi și-mi făcea mizerie, ba că nu este curat, ba că nu sînt mesele aranjate, azi așa, mîine așa, pînă m-am luat de gînduri. Dar, unul din gestionarii mai vechi din complexul de-acolo zice : „Măi, Puiule, vezi că nu așa se păstrează relațiile cu directorul, să-i dai numai bună ziua. Trebuie să fii și mai atent cu el,

pricepi tu...“ „Păi, cum să fiu, nea Costică ?“ „Eh, vezi și tu că are și el „dreptul“ lui. De ce nu i-l dai ?“. M-am gîndit, m-am tot gîndit cum să procedez cu directorul și într-o zi i-am zis : „Tovarășe director, m-am gîndit și eu că poate aveți și dumneavoastră obligații, greutăți... știți, o mică atenție și din partea mea...“ la care el mi-a răspuns : „Să știi că eu nu primesc mită și nu mă pretez la asemenea lucruri. Te rog foarte mult să nu mai aduci în discuție asemenea chestiuni cu mine“. „Bine, tovarășe director, i-am spus eu, dar să știți că dacă refuzați și vă răzgîndiți mai tîrziu, eu nu mai dau din urmă...“

Bineînțeles că povestea aceasta cu „datul din urmă“ a stîrnit hazul colegilor. Altă dată le-a povestit un lucru și mai amuzant :

— Eram în criză mare de marfă și l-am căutat pe director, nu l-am găsit, mi-a spus toată lumea de la birou să este acasă. I-am dat telefon : „Tovarășe director...“ „De ce mi-ai dat telefon acasă, că sînt bolnav, cum ți-ai permis ?“, la care eu i-am răspuns : „Tovarășe director, așa sînt eu, nu am noroc de șefi, pe unii îi ia miliția, iar alții se îmbolnăvesc și mor.“ Bineînțeles că s-a făcut foc și pară, dar pînă la urmă a gustat și el gluma și nu mi-a mai făcut nimic.

Cum o da cu directorul, tot rău ieșea. Odată, ce s-a gîndit el, după cum povestea :

— Măi băieți, într-o zi ce să-i mai spun directorului ? Vine la mine și mă găsește foarte abătut. „Ce faci, Puiule ?“. „Tovarășe director, sînt foarte amărît.“ „Ce ți s-a-ntîmplat, măi ?“ „Domnule, zic, de vreo două luni mă paște un mare pericol“. „Ce pericol, măi ?“ „Mă paște un pericol și nu pot să scap de el...“ „Care măi ?‘ „Tovarășe director, sînt în pericol să mă fac om cinstit și nu știu dacă asta o să le placă la toți. Dumneavoastră ce credeți ?‘ Iar s-a supărat pe mine.

Mai tîrziu i-a trecut, i-a plăcut că nu i-am produs greutăți și ne-am despărțit în termeni buni cînd am plecat la armată...

La sfîrșitul perioadei de instrucție, avînd în vedere calificarea lui, Puiu a fost repartizat la aprovizionare...

Intr-una din seri, aflat în învoire, Puiu a intrat într-un restaurant din apropierea unității să servească o bere și acolo s-a întîlnit cu șeful unui depozit de la care unitatea își făcea aprovizionarea. Din vorbă în vorbă, s-a legat un fel de prietenie care părea să fie de bun augur. A mers Puiu zile, săptămîni întregi, a ridicat marfă de la depozit, Petrescu Nicolae, căci așa se numea gestionarul, îl servea bine, cu multă promptitudine, comandanții erau mulțumiți de el.

Intr-una din zile, Petrescu l-a invitat pe Puiu în magazie și, în fața unei sticle cu votcă, a început o discuție interesantă :

— Puiule, tu cît mai ai pînă te liberezi ?

— Mai am vreo cîteva luni.

— Măi, tu vrei ca armata asta să treacă așa pe lîngă tine ? Uite, eu sînt om bătrîn, de ani de zile vă livrez marfă. Păi, ce faci, pleci cu buzunarele goale acasă ?

— Și ce să fac, nea Petrescule ?

— Tu ești negustor, măi, băiatule, fii băiat deștept ! Hai să facem și noi o treabă, că se poate. Tu știi cum este la cazan... cazanul este mare, militarii sînt mulți, eh, nu se cunoaște.

— Ce să facem ?

— Uite-așa, o factură, două, o cantitate trecută în plus... Te duci, aranjezi cu șeful de depozit, cu bucătarul șef, vezi tu, că e de-al nostru și vorba aia, banii, tu știi, n-au miros...

— Măi, nea Petrescule, dar astea-s lucruri periculoase, dom'le. E furt. De, la armată nu merg.

— Lasă, mă, vezi-ți de treabă, parcă trebuie să știe tot satul ce facem noi... Fii băiat deștept, ascultă-mă și pe mine ! Ia încearcă să pleci singur și să vii să iei marfa... Vorbește cu băieții, dacă vor să facă treaba sau nu. Dacă nu, treaba voastră, eu găsesc altul, că la mine se găsesc de toate, și client și marfă, că, de, așa sînt eu, mă îngrijesc de toate.

A plecat Puiu foarte îngîndurat și frămîntat de această propunere. Se gîndea la viața lui de dinainte de a fi militar, se gîndea la atmosfera și la ambianța în care trăia în cazarmă, se gîndea la multe. Se gîndea la ceea ce învățase de la comandanți, se gîndea la faptul că și el parcă este alt om. Își făcuse și planuri în legătură cu modul cum o să se comporte cînd va trece în rezervă.

Nea Petrescu stătea pe capul lui în permanență Azi așa, mîine așa, pînă cînd, într-o zi, la un transport de marfă, a încărcat în mașină mai puține produse și i-a dat un aviz cu vreo 6 000 lei mai mult.

— Ei, Puiule, acu-i acu ! Să vedem cum te descurci. Vino, tată, cu recepția și stăm de vorbă. Iei și tu jumătate și dai și la băieți, mie-mi rămîne jumătate, că, de, eu sînt cu treaba. Neavînd încotro — actele erau făcute —, după mai multă ciorovăială, Puiu a plecat cu inima strînsă spre cazarmă. Pînă la unitate erau 7 kilometri. Pe drum s-a gîndit, s-a frămîntat, șoferul nu știa nimic. La un moment dat, i-a spus acestuia :

— Oprește ! Am uitat ceva, întoarcem !

S-au întors și mare i-a fost mirarea lui Petrescu cînd a văzut iar mașina în curtea depozitului. Puiu a luat actele și a mers în birou la Petrescu :

— Nea Petrescule, faci, dumneata, ce faci, ai făcut cu cine ai făcut, nu mă interesează, deși poate ar trebui. Oricum, eu asta nu o fac. Nu te supăra, uite-ți actele, anulează avizul, anulează tot, fă-mi documentele exact pe ce mi-ai dat, sau, dacă nu, dă-mi exact și diferența. Să fie clar : eu nu fac treaba asta.

— Să fii sănătos !... La mine în depozit nu ai ce să mai cauți. Ești om neserios, eu am crezut că ești băiat de încredere, doar ai lucrat și înainte în domeniu. Habar n-ai ! N-ai să fii niciodată un negustor bun.

— Nu-i nimic. N-am să fiu, după spusele dumitale, un negustor bun, dar probabil că am să fiu un om bun, ceea ce mi se pare mai important.

Cu chiu, cu vai, Petrescu, strîns cu ușa, a modificat avizul și Puiu a plecat la cazarmă. A doua zi s-a prezentat la comandant și l-a rugat să nu-l mai trimită la depozit.

— De ce, că doar ai făcut treabă bună pînă acum ? Te-ai descurcat totdeauna bine.

— Tovarășe maior, vă raportez că nu mai pot să mă duc. M-am certat cu gestionarul.

— De ce te-ai certat ?, l-a chestionat mai departe comandantul.

— Păi..., încercă Puiu să-și găsească cuvintele cu care să înceapă.

— Spune adevărul ! De ce te-ai certat ?

— Tovarășe maior, eu nu pot să fur de la armată și în general nu pot să fur. Este adevărat, în viața civilă mai „ciupeam" și eu cîte un bacșiș de ici, de colea, dar n-am fost niciodată un om necinstit. Mai ales acum, după cîte am învățat în armată, am în-

ceput să văd cu alți ochi lumea și de-asta nu vreau să mă mai duc.

Comandantul a zîmbit și i-a spus :

— Lasă, tovarășe, rezolvăm noi lucrurile.

Ce s-a făcut, ce s-a rezolvat, cert este că în continuare Puiu s-a dus la depozit, a luat de la Petrescu marfă, acesta mereu bombănea și mormăia cîte ceva, nemulțumit, dar niciodată nu i-a mai făcut asemenea propuneri. Nu după mult timp, mergînd după marfă, Puiu nu l-a mai găsit pe Petrescu. Era alt șef de depozit...

M-am gîndit mult la întîmplarea petrecută, la atitudinea fermă a acestui ostaș, a acestui om. Făceam o legătură între concepțiile cu care el venise în armată și modul serios, cinstit, corect, omenesc în care a gîndit cînd i s-a propus să comită o infracțiune, o faptă împotriva legii.

Desigur, Puiu, cu hazul lui înnăscut, va povesti cum a reușit el să se descurce în afacerea cu Petrescu. Bineînțeles, îl va face director — predilecția lui —, va mai înfrumuseța pe ici, pe colo povestirea, care, oricum, va rămîne o poveste serioasă : de viață, de muncă, de cinste, de legalitate.

DUPĂ 20 DE ANI

„Era în anul 1983. A fost o zi frumoasă, dar deosebit de grea în viața mea. Întîlnirea m-a mișcat profund, încît, practic, nu știu cum voi proceda de acum înainte. Voi încerca".

Cu aceste însemnări laconice am închis jurnalul meu de amintiri, de cazuri deosebite și mi-am propus atunci ca odată, cînd voi avea prilejul, să-l fac cunoscut și altora, așa, ca o experiență de viață.

Cu cîteva luni în urmă primisem o scrisoare: „Subsemnatul caporal Popescu Vasile din U.M. 0..., respectuos vă rog să mă ajutați, tovarăși, în a-mi găsi cel mai scump lucru pe care îl are omul — mama. O caut cu înfrigurare de ani de zile, am bătut la toate ușile, la toate porțile, am întrebat peste tot, însă nu am reușit să o găsesc. Acum îmi satisfac stagiul militar, mă achit cu cinste de sarcini, sînt calificat într-o meserie, îmi iubesc profesia. Vreau ca după armată să mă întorc în uzina din Brașov unde am lucrat, dar vreau să-mi cunosc și eu mama. Cred că nu cer ceva imposibil, fiindcă știu că dumneavoastră dispuneți de toate mijloacele pentru a mă ajuta, de aceea, vă rog încă o dată. Vă rog".

Multe verificări s-au făcut pe marginea acestei scrisori. Era o poveste foarte tristă. Undeva, pe linia Brăila—Buzău, cu ani în urmă, într-un tren fusese găsit un copil de două luni, înfășat bine, curat, iar

lîngă el se afla un bilețel pe care scria numele și data nașterii : „Vasile — 20 octombrie 1963". Atît. Micuțul a fost depus la căminul de copii, a crescut, a ieșit un băiețel frumos, a terminat școala generală și s-a înscris apoi la o școală profesională din Brașov, iar acum era un strungar bine pregătit, care a lucrat în uzină, pînă a plecat militar la unitatea de unde ne-a trimis această scrisoare.

La cererea soldatului s-au făcut o serie întreagă de verificări, cercetări, investigații, pentru a se stabili cine este mama care lăsase copilașul în tren.

Directoarea leagănului de copii din vremea respectivă a avut buna inspirație să păstreze biletul ce fusese lăsat în fașa acestuia. După lungi și minuțioase verificări efectuate cu multă pasiune de lucrătorii noștri de miliție, bănuielile s-au abătut asupra Viorici Apostolescu, care acum lucra într-o întreprindere din orașul Buzău, era căsătorită, mamă a doi copii și care, după toate datele pe care le dețineam, semăna cu Vasilică... În urma verificărilor întreprinse, s-a stabilit că Viorica, în anul 1962, plecase de acasă și lucrase într-o fabrică, iar niște prietene de-ale ei afirmaseră că, într-un timp, aceasta fusese însărcinată, apoi a plecat o perioadă de timp de la locul de muncă, revenind după cîteva luni. Datele erau însă nu prea concludente. Cea mai elocventă pînă la urmă a fost expertiza scrisului, care ne-a dovedit cu certitudine că ea este autoarea biletului.

A urmat partea cea mai grea — discuția cu Viorica. Am făcut-o personal, cu tact și înțelegere. Viorica Apostolescu s-a arătat foarte mirată cînd am invitat-o la miliție pentru a discuta o problemă :

— Spune, Viorica Apostolescu, știi că ai un fiu, pe Vasilică ? am rupt eu tăcerea. Nu vrei nici acum,

după 20 de ani, să discutăm despre el ? Nu vrei să-l recunoști ? Nu mai există nici un dubiu pentru noi despre cum s-au petrecut atunci lucrurile ; te-aș ruga însă să-mi spui, și nu fac apel la lege, ci la sentimentele dumitale de mamă, de ce ai procedat așa.

Viorica Apostolescu a lăsat capul în jos și a început să plîngă în tăcere. După ce a băut apa din paharul pe care i l-am oferit, încurajînd-o, a inspirat adînc și a început să-mi povestească acea nefericită întîmplare.

— Ce să fac ? Am plecat de acasă, de la părinții mei, m-am angajat într-o fabrică și locuiam într-un cămin. Apoi m-am împrietenit cu un băiat. Acesta mi-a promis că mă va lua de soție. L-am crezut, însă nu am știut că de fapt era un om neserios. Am rămas însărcinată, pe drumuri, pentru că părinții nu mă mai primeau pe acasă în starea în care mă aflam. Ce să fac ? M-am dus la o mătușă a mea, Marioara, care m-a găzduit o perioadă de timp. Am născut și, în culmea disperării, am procedat așa cum de altfel dumneavoastră știți, am pus copilul într-un vagon de clasa întîi, i-am pus bilețelul în fașă... M-am gîndit că poate se va găsi un om de suflet care să-l ia și să-l crească...

Viorica s-a oprit din povestit. Au urmat clipe grele de tăcere, netulburată de nici unul dintre noi, apoi interlocutoarea mea a reluat cu ochii scăldați în lacrimi :

— Nu-mi găsesc liniștea, tovarășe maior, atunci parcă ceva s-a rupt în viața mea. Deși am acum familie, tot timpul mă frămîntă gîndul acesta. Spuneți-mi, l-ați găsit, trăiește, știți cine este ?

— Trăiește, trăiește, Viorica Apostolescu, și te caută cu îngrijorare, i-am răspuns.

— Ce să fac acum, șopti gînditoare femeia. Cum să-i spun eu soțului meu? Am doi copii, cum o să mă descurc? Vrea el să stea la mine?

— Nu, vrea doar să te vadă, vrea să-ți audă glasul, vrea să știe cine este mama lui, veni răspunsul meu, greu, hotărît.

— Tovarășe maior, vă rog să mă lăsați să vorbesc și cu bărbatul meu.

— Și unde vă găsesc eu?

— Mîine vin eu la dumneavoastră și vă dau rezultatul, răspunse Viorica ridicîndu-se de pe scaun și îndreptîndu-se cu pași șovăielnici spre ieșire.

A doua zi, la prima oră a dimineții, Viorica Apostolescu se afla la poartă împreună cu soțul său, un muncitor cu mult suflet și multă omenie. Cînd am intrat în biroul meu, acesta mi-a spus:

— Tovarășe maior, a fost o greșeală a tinereții, pe care eu am înțeles-o. Nu mi-a spus pentru că probabil i-a fost teamă, dar noi avem acum o familie bună, cu copii buni, ea este o mamă deosebită. Ce să facem? întrebă Apostolescu, ridicînd din umeri și zîmbind, mai avem un fiu pe care vreau să-l cunosc și veți vedea ce bine o să fie. Nu-i așa, Viorica?

— Cum zici tu, răspunse aceasta cu glasul pierdut, ștergîndu-și lacrimile de pe obraz.

Peste cîteva zile a urmat întîlnirea. Între timp, comandantul unității, care îl însoțise pe băiat, mi-a povestit că a găsit sub perna acestuia un caiet în care erau transcrise toate versurile, cele mai frumoase din literatura română, dedicate mamei, iar militarii i-au spus că Vasilică le știe pe de rost și le recită în mod aparte. Avea un cult pentru mamă acest băiat, noțiunea de mamă simboliza pentru el tot ce este mai scump pe acest pămînt.

M-am gîndit mult timp dacă este cazul sau nu să asist și eu la întrevederea dintre cei doi. Eram și eu neliniștit, curios. Cînd l-am primit însă pe Vasilică în biroul meu, m-a întrebat mirat și emoționat :

— Ați găsit-o ? Unde este ? Cum arată ? După ce l-am liniștit, i-am răspuns pe îndelete la toată acea avalanșă de întrebări și m-am hotărît că este mai bine să nu fiu de față la întîlnirea lor. Nici nu îmi puteam închipui de fapt cum va decurge ea și l-am condus pe Vasilică într-un birou, spunîndu-i :

— Vasilică, stai liniștit, nu te emoționa, fii bărbat. Mama ta va veni aici... Apoi am ieșit repede.

I-am lăsat singuri în acel birou timp de aproape două ore, le-am trimis cîte un pahar cu apă, cîte o cafea și mă întrebam curios cîte s-or fi discutat în camera alăturată. Ceea ce vă pot spune este că au ieșit cu lacrimi de bucurie în ochi, iar cînd m-au văzut au sărit cu recunoștință de gîtul meu.

Îi priveam de la fereastră cînd au plecat din unitatea de miliție, toți trei — mama, tata și băiatul care se afla la mijloc, ținut cu tandrețe de braț de noul său părinte. Se îndreptau pe alcea ce ducea spre ieșirea din unitate cu pași înceți, dar hotărîți, spre o nouă viață. Să vă spun că nu m-au podidit lacrimile ? Nu m-ați crede dacă aș susține așa ceva.

M-am interesat după vreo doi ani de militarul Vasile Popescu. Trecuse în rezervă și lucra acum împreună cu tatăl său adoptiv la aceeași întreprindere, în aceeași secție, în aceeași echipă, erau prieteni buni. Cînd i-am vizitat erau în mare vervă — trebuia să se însoare Vasilică, iar Viorica Apostolescu era hotărîtă să le facă tinerilor o nuntă ca-n povești.

În seara cînd m-am dus la familia Apostolescu, i-am găsit acasă pe Vasilică, Viorica, pe cei doi copii

ai acesteia și pe viitoarea noră — Rodica, o fată zglobie, care își sorbea din ochi soacra, „confidenta“ ei, cu care se sfătuia în toate problemele acestea „mari“ pe care i le ridica nunta : rochia de mireasă, masa ce o vor da, invitațiile ce le vor face și multe, multe altele, pe care noi, bărbații, niciodată nu o să le putem rezolva, ci numai ele — soacra și nora.

Mă gîndesc și acum cît de curat și nobil și-a păstrat Vasilică sufletul ani de zile, ani grei, cu cîtă tenacitate și răbdare a așteptat reîntîlnirea cu mama — pe care, pînă la urmă, a găsit-o și alături de care trăiește acum fericit. Cît de mult a putut iubi acest copil ființa atît de reală, dar... imaginară ! A iubit-o simplu, așa cum noi, toți oamenii, ne iubim, ne respectăm, ne divinizăm mamele... A iubit-o, sperînd că odată și el va avea dreptul să rostească acest cuvînt — primul care se naște pe buzele noastre, însemnînd și ajutor, și dragoste statornică, și mîngîiere, însemnînd totul la un moment dat —, sperînd cu îndreptățire, să spună simplu : MAMĂ ...

POVESTEA LUI NICUȘOR

Într-una din zile, în caietul meu de însemnări a trebuit să fac o mențiune : „L-am găsit pe Nicușor".

Povestea a început cu ani în urmă, cînd, în curtea raionalei de miliție, obișnuiam noi, tinerii ofițeri, să jucăm volei, tenis, în puținele ore libere.

Nicușor era un băiat blond, cu părul creț, care toată ziua alerga printre noi. Pripășit de prin vecini, ne dădea mingile și, după ce se termina joaca noastră, era prezent în birou, unde trebuia să-și primească „dreptul", care nu era prea mare — cîțiva lei acolo să-și cumpere o înghețată și, bineînțeles, să ne mai pună cîte o întrebare : „Nene, arată-mi și mie un hoț. Cum prindeți voi hoții ? Ce faceți voi aici, la miliție ?"

Devenise acest băiețel prietenul nostru și, ca după ceasornic, la ora cînd noi începeam să batem mingea, era prezent, făcîndu-și datoria la postul lui.

Într-o zi, Nicușor a dispărut. Nu a mai venit. O zi, două, o săptămînă, cîteva luni. Ne-am întrebat unde este.

Am reușit să aflăm unde locuiește și ne-am dus acasă. Nu l-am găsit. Casa — cu ușile încuiate. A ieșit o vecină și ne-a întrebat :

— Ce doriți ?

I-am răspuns că îl căutăm pe Nicușor.

— Nu mai stă aici, maică. Stă la o mătușă pentru că i-a murit mama și l-a luat, împreună cu sora lui, o mătușă care stă pe altă stradă.

Ne-a explicat și unde stă mătușa. Ne-am dus acolo și l-am găsit pe Nicușor stînd la poartă pe o bancă. Cînd ne-a văzut, a sărit în brațele noastre cu ochii plini de lacrimi. L-am întrebat de ce n-a mai venit.

— Nene, stau departe și a murit mama. N-am mai venit... Era o mare tristețe în ochii acestui copil. Ne-am despărțit apoi în relații bune, l-am încurajat, l-am invitat să vină din nou la noi în curte — locuia cam departe, ce-i drept e drept. Mai tîrziu i-am internat pe Nicușor și sora lui la casa de copii. Am rămas, cum s-ar spune, prieteni.

Era un copil cuminte, silitor ; s-a acomodat repede cu viața din cămin... și au trecut anii...

Nu mai aveam însemnări în caiet despre acest prieten al nostru.

Peste cîțiva ani m-am întîlnit ocazional cu Nicușor pe stradă. N-am mai avut timp să fac mențiunea în caietul meu. Mi-a spus că este bine, că a terminat liceul, că urmează cursurile unei școli postliceale, că o duce bine ; sora lui s-a făcut mare, iar casa de copii are grijă de ea...

Ultima însemnare pe care am făcut-o are în ea o semnificație deosebită.

Am mai amintit despre minunata construcție a Epocii Nicolae Ceaușescu — Transfăgărășanul. Mergînd odată pe acest șantier m-am întîlnit întîmplător cu Nicușor. Era militar în termen — sergent — și lucra împreună cu subordonații săi la lucrările de consolidare. A fost pentru mine o reîntîlnire foarte plăcută : în fața mea stătea o mîndrețe de băiat, vînjos, ars de soare și hotărît să parcurgă un drum în

viață așa cum îl parcurg toți tinerii din patria noastră. La despărțire, l-am rugat să-mi facă o vizită și am plecat.

După cîteva luni, într-o seară, am fost anunțați despre un accident de muncă și ne-am deplasat la spitalul orășenesc din Curtea de Argeș. Doi muncitori care lucrau pe șantier se aflau în sala de operație, în stare gravă, sub intervenția medicilor.

Cînd am ieșit afară, pe scări, o grupă de militari aștepta parcă o veste. I-am întrebat despre ce este vorba. Am rămas surprins cînd l-am văzut pe Nicușor :

— Ce s-a întîmplat, Nicușor ?

— Să vedeți, zice, noi lucrăm cu băieții ăștia și sînt prietenii noștri. Ni s-a dat telefon și ni s-a spus că au nevoie de sînge și am luat toată grupa, am venit cu ea aici. Urmează să ni se recolteze sînge, să vedem care are grupa lor, să-i sprijinim. Nu putem să-i lăsăm, tovarășe maior, sînt colegii noștri de muncă și, apoi, au avut ghinion. Ce să facem ? !

L-am privit pe Nicușor — cu cîtă seriozitate vorbea și cît de simplu descria acest gest uman de mare semnificație.

— Bravo, Nicușor. Ați făcut bine că ați procedat așa.

Ne-am despărțit. Am făcut ultima însemnare în caietul meu. Ce conținut credeți că are ea ? „Nicușor, micul prichindel, a ajuns un om adevărat".

L-am mai întîlnit peste ani. Era căsătorit, avea un băiețel pe care îl chema tot Nicușor și care era tot blond. Mi-am amintit cu plăcere de anii copilăriei lui, el de anii tinereții mele...

M-am dus la birou și am pus, ca titlu, pe însemnările de demult : „Povestea lui Nicușor". Apoi, am adăugat ultimele „date biografice" ale unui om frumos ca toți oamenii acestui pămînt.

REMUȘCAREA

Pe șantier lucrurile mergeau bine, militarii munceau pe întrecute, alături de constructori, la edificarea unei hidrocentrale. Se împrieteniseră cu constructorii. Era o plăcere să-i asculți în clipele de repaus povestind întîmplări de-acasă, despre părinți, despre munca pe care o desfășuraseră înainte de venirea în armată, despre visele pe care și le făureau, despre faptul că peste ani, vor trece prin aceste locuri pentru a revedea minunata construcție la care au contribuit și ei.

Printre cei care lucrau pe acest șantier era și maistrul militar Ionescu. Bun meseriaș, avea în răspundere coloana auto care deservea și unitatea de construcții. Băiat bun, priceput, orice defecțiune știa s-o descopere, s-o remedieze, mai făcea și cîte o glumă, într-adevăr un meseriaș în toată puterea cuvîntului. Era iubit de militari, stimat de aceștia, respectat și socotit aproape un frate mai mare al lor.

De la o vreme însă maistrul a cam luat-o... razna. Începuse să cam bea. Azi așa, mîine așa, ba se ducea cu nu știu care coleg, cu vreun constructor, că este ziua lui, ba nu știu cu ce maistru. În ultima perioadă de timp, din ce în ce mai des, se ducea cu nenea Iancu, șeful depozitului de materiale, la o cîrciumă din cartierul în care locuia. Pînă noaptea tîrziu, în fața unui pahar, povesteau vrute și nevrute.

Nenea Iancu — om serios, așa cum spunea el — o cam luase și el razna, se ducea mereu acasă pe două cărări, plătea seară de seară consumații de cîteva sute de lei. Azi așa, mîine așa, pînă cînd într-una din seri îi zise militarului :

— Bă, tu vezi banii ăștia ? Crezi că îi am de la spargerea vreunei bănci ? Mă crezi tu pe mine vreun spărgător, sau crezi că mi-au crescut în grădină ? Bă, fratele meu, banii se fac cu cap ! Ce știi tu ?...

— Nene Iancule, nu știu de unde-i ai dumneata...

— Păi, aia-i, bă, că trebuie să înveți și tu. Că dacă trăiești așa, cum trăiești ? Trăiești degeaba...

— Lasă, nene Iancule, că și eu trăiesc bine.

— Da, trăiești bine, dar dacă n-aveam eu bani...

— Păi, pot să nu mai beau.

— Eh, poți să nu mai bei... Dac-ai luat-o acum cu asta, ăsta-i viciul dracu', bă, tu încă nu știi...

— Ce să-i faci, nea Iancule ? Dar uite, au cam început să mă critice comandanții. Mi-au interzis să mai vin la băut. Am terminat cu băutura, gata. În seara asta i-am pus punct.

— S-o crezi, tu, bă...

A încercat maistrul militar să se lase de băutură, a reușit o perioadă de timp, pe urmă era văzut iar în anturajul lui Iancu. Încet-încet, Iancu a început să-l domine. Într-o zi i-a zis :

— Bă, tu știi ce se caută mai tare pe „piață" ?

— Nu știu, nene Iancule.

— Păi, ascultă-mă pe mine. Benzina și motorina. Benzina o caută ăștia care au mașini și motorina țăranii ăia, bă, care au ARO de cară zarzavaturi. Păi, mă, le mai dăm și noi și-am zis că tot bei și tu un spriț. Ce, n-ai nevoie de-un ban ? Hai să te bag și pe tine pe fir. Ce, tu nu știi să dai și tu acolo, cîteva

sute de litri ? ! Ce se cunoaște la voi !... Nu se cunoaște, nu se cunoaște, bă. Vorbim cu ăla și vă confirmă cursele, nu-i nici o problemă, nici o nenorocire.

— Băi, nea Iancule, nu mă bag eu în treburi de-astea. Asta înseamnă furt, nu-ți dai seama ?

— Lasă, bă, ce furt ? Nu vezi că se pierde cîteodată și degeaba ? Și-apoi nu se cunoaște, bă... Nu ieși lipsă, n-ai gestiune, eh, iei de colo, îți vine cisterna, aprovizionezi mașinile, mai lași acolo și, ca să nu te încarci tu, mi-o lași mie în depozit. O bag la mine acolo, că eu mă descurc cumva.

— Păi, cum faci mata ?

— Lasă, bă, nu te-ntreba tu ! Eu știu unde o dau, ce, o dau aici ? O dau în parcurs. Tu numai să mi-o aduci și lasă pe mine. Dacă ne prinde cineva spui că mi-ai dat-o cu împrumut.

S-a gîndit maistrul, s-a frămîntat o zi, două, trei, nu-și găsea locul. Mai primea cîte un telefon de la nenea Iancu :

— Ce faci, mă ? Te-aștept. Nu te-ai gîndit ? Vezi că trece timpul !...

Pînă într-o zi cînd s-a hotărît. S-a dus la depozit și a descărcat 1 000 litri de motorină în cisterne lui nenea Iancu. Bineînțeles că Iancu, foarte amabil, i-a spus :

— Bă, nu-ți dau banii acum, întîi să fac treaba, s-o dau. Pe urmă... Este greu pînă începem, că pe urmă o să vezi tu, cînd te-oi învăța cu banii — nu te mai lași. Și mai avem posibilitate. Cît mai avem ? Mai avem de lucrat vreo doi ani de zile aici. Facem și noi o treabă... Mai punem și noi un ban deoparte. Ce, strică ?

A doua zi maistrul militar parcă avea o piatră pe suflet. Deși băuse zdravăn în seara precedentă, nu-și găsea locul. S-a frămîntat, s-a dus pe la mașini, a

făcut programul de lucru, s-a gîndit, l-a văzut de vreo două ori pe Iancu învîrtindu-se prin depozit, parcă nu-i venea să creadă fapta pe care totuși o făcuse.

Avea un prieten bun, coleg de armată, care era și el tot maistru pe șantier, civil însă. S-a dus la el. Stelică Ionescu era secretarul organizației de bază, om serios, un bun maistru, un lucrător apreciat de oameni, stimat, iubit.

— Stelică, vreau să te-ntreb un lucru. Dar am o rugăminte : poți să-l ții numai pentru tine ?

— Cum să nu, mă Georgică ! Se poate ? Ai vreun necaz, spune. Eu nu mă pot băga la voi la armată, dar, de, un sfat pot și eu să-ți dau. Că doar sîntem prieteni, sînt învățat cu oamenii.

— Măi băiete, uite ce-am făcut. M-a pus dracu' și m-a încîntat unul și i-am dat niște motorină. Parcă nu pot, parcă am o piatră pe suflet. Ce să fac ?

Și i-a explicat pe îndelete toată povestea, la care Stelică Ionescu i-a spus :

— Hai cu mine ! Au mers în depozit la Iancu, unde a avut acolo o discuție aprinsă între Stelică Ionescu și nenea Iancu. Bineînțeles că acesta din urmă a folosit și o serie de expresii destul de tari, dure.

— Fii atent, dacă vrei să mai fii prieten cu mine și vrei să te mai respect, te duci și raportezi comandantului tău și îi spui tot. Îi spui că singur ai făcut asta. Să nu mai faci așa ceva cîte zile vei mai avea, că nu-ți mai dau nici bună ziua. Nici nu mai recunosc că am fost prieteni. Ai înțeles ?

— Am înțeles, Stelică.

S-a prezentat maistrul militar la comandant, i-a povestit toată tărășenia, cu capul plecat, necăjit.

— Vezi, tovarășe ?... Toate au plecat de la băutură. Ți-am mai spus să nu te mai încîrdui cu tot felul de oameni, pe aici. Fii sobru, cum trebuie să

fie un militar. Nu te mai băga în cîrdășenie cu unul și cu altul. Și-apoi uite, ai fost la un pas de furt. Totuși, nu te voi pedepsi pentru că singur ai renunțat la prostia pe care ai făcut-o ; dar ține minte : să fie o lecție a vieții tale !

Nu s-a mai dus niciodată maistrul nostru cu nenea Iancu la cîrciumă, își mai vorbeau așa, din cînd în cînd, își mai dădeau bună ziua. Bineînțeles că nenea Iancu era supărat foc pe el că îl „făcuse de rîs" în fața secretarului de partid.

M-am întîlnit, peste multă vreme, cu maistrul Ionescu și, cunoscînd povestea de la alte persoane din șantier — pentru că oricît a fost de mare secretul, tot s-a auzit — am stat de vorbă despre această „cumpănă" din viața sa.

Mi-a spus atunci că a fost cel mai greu moment din cariera lui de militar — momentul de răscruce. În clipa aceea se hotăra soarta lui, dacă mai rămînea om sau nu. Și a ales-o pe aceea de om.

L-am întrebat, dacă nu l-ar fi consultat pe Stelică Ionescu, ce ar fi făcut ? Mi-a spus :

— Indiferent ce s-ar fi întîmplat, tot mă consultam cu cineva, mă duceam și raportam. Nu puteam. Simțeam că mă apasă ceva pe inimă. Mi-era imposibil. Eu, știți, am fost băiat de țară, am muncit, am făcut treabă la cîmp, am făcut apoi școala militară, în armată m-am realizat ca om, am familie, parcă mi se părea ceva ce nu se încadrează în condiția de om. Și nu a fost nimeni hoț în neamul meu. Cum puteam să fiu eu ? Dar, am greșit-o, ce să fac !... Cred că băutura a fost de vină.

Am auzit numai lucruri frumoase despre acest om. Mi-am dat seama că avea multă curățenie sufletească, dar în această curățenie își făcuse loc, la un moment dat, ...nenea Iancu și... băutura.

ÎN APELE ÎNVOLBURATE

Davidești — comună frumoasă, cu oameni harnici, mîndri și cinstiți, situată pe Argeșel, nu departe de Pitești.

În Davidești este o tradiție, care se continuă și astăzi : cînd tinerii se întorc din armată — cu decorații, cu grade, inclusiv cel de sergent —, în serile distractive organizate la căminul cultural, primarul sau un alt delegat de-al său citește cu însuflețire scrisorile venite de la unitățile militare despre fiii satului, care s-au achitat cu cinste de datoria ostășească.

Și atunci cînd plecau tinerii sub drapel, era adevărată sărbătoare : se organizau baluri unde se dansau hore și sîrbe, pentru că vedeți, și aci sînt niște reguli. Sîrba o face totdeauna cel mai „vechi" dintre flăcăi, care a terminat armata ; el plătește muzicanților și tot el învîrtește mîndru, în fața celor prezenți, fata care s-a prins lîngă el și cu care este în vorbă ; de pe margine, mamele își urmăresc cu ochii codanele...

Dar frumoase sînt și împrejurimile acestei așezări, străbătute de Argeșel, unde în vacanțe ne întorceam cu sufletul la gură, unde ne întreceam care prinde mai mulți pești, secam bălți, puneam stăpînire pe cîte una, care era numai a noastră, apoi o închideam de jur împrejur cu pămînt, izolînd apa, făceam rost de nuci verzi, le spărgeam cu bolovani pînă le tocam, amestecam apa cu ele și ieșeau atunci peștii ușor deasupra, nemaisuportînd iodul, noi îi prindeam apoi cu

ușurință, după care urma împărțeala egală și dreaptă, O singură excepție era : cel ce prindea peștele cel mai mare, acesta al lui era.

Aproape de Argeșel este dealul Stălpinoaia — o pantă abruptă, plină de rîpe —, pe care îl urcam de multe ori fiind copii, cînd dam drumul fanteziei noastre, închipuindu-ne că trăim în lumea basmelor știute de la bătrîni și a viselor anilor noștri de atunci.

Astăzi, comuna s-a mai schimbat : s-au construit case noi, mulți oameni de aici lucrează la uzina de autoturisme din apropiere, s-au calificat în cele mai diverse meserii, sînt maiștri, tehnicieni, ingineri, dar fiecare se întoarce mereu cu gîndul la satul unde a trăit primii ani ai vieții. Seară de seară, la colțul străzilor, oamenii se întîlnesc, își povestesc evenimentele legate de venirea unora dintre ai lor de pe meleagurile unde viața i-a împins.

A rămas și astăzi un obicei ca, la monumentul aflat în apropierea școlii, pionierii să depună coroane și jerbe de flori, cinstind memoria înaintașilor care, în războiul de independență, în primul și în al doilea război mondial și-au jertfit viața pentru libertatea pămîntului românesc...

...Venise primăvara. Oamenii își făceau planuri să iasă la lucrările agricole, să are, să semene. Apele pîraielor curgeau învolburate, iar Argeșelul, de altfel cuminte, ieșise acum din matcă și începuse să facă necazuri celor ce aveau terenuri de-a lungul malurilor lui.

Într-una din duminicile de primăvară, cînd aproape toți erau la căminul cultural, pe strada dinspre Răstășești, ce duce spre rîul Argeșel, s-a auzit un țipăt de femeie și, atunci, cei prezenți s-au îndreptat în fugă într-acolo. O bătrînă striga disperată că pe bărbatul

ei l-au luat apele cu tot cu căruță și că nu se mai pot salva nici el, nici caii. Toată lumea s-a îndreptat în goană spre rîu. Printre oameni se afla și soldatul George Stănescu, aflat în concediu.

Tînăr, zvelt, puternic, acesta a ajuns primul la rîu, și-a aruncat centura și vestonul și s-a avîntat în apele învolburate ale Argeșelului, care aduceau cu ele tot felul de bușteni, punîndu-i în fiecare moment viața în pericol. În mijlocul apelor se zbăteau neajutorați caii, înhămați la căruța lui moș Costică Georgescu care, disperat, se agățase de un buștean și striga înspăimîntat după ajutor, abia mai ținîndu-se de lemnul care îl salvase pentru moment.

Tot satul privea cu încordare ce face tînărul militar. Acesta, ajuns pînă la omul aflat în pericol, l-a prins bine cu-o mînă și, încet-încet, soldatul și bătrînul s-au îndreptat spre mal. Au ajuns. Atît tînărul salvator, cît și cel salvat au căzut la pămînt osteniți. Prin preajmă se afla și un sanitar chemat în grabă de la dispensar, care le-a acordat celor doi primul ajutor...

A doua zi, în loc să plece la unitate, soldatul George Stănescu a fost internat în spitalul din Racoviță. După zece zile s-a prezentat și el la cazarmă, unde primarul din Davidești făcuse cunoscute motivele întîrzierii militarului, rugîndu-l pe comandant să-i prelungească concediul...

Au trecut mulți ani de atunci, dar oamenii își amintesc de acest moment din viața comunei, depășit prin bărbăția și curajul fostului ostaș.

Soldatul de atunci — George Stănescu — este astăzi maistru la uzina de autoturisme ; e respectat în Davidești, iubit de consăteni și, cîteodată, chiar el le mai povestește prietenilor săi despre emoțiile prin care a trecut în acea primăvară...

REGĂSIRE

Cu ani în urmă ne străduiam să rezolvăm un caz, într-o comună aproape de cea în care m-am născut eu, un caz în care lucrurile păreau foarte simple la prima vedere, însă — la o analiză mai atentă — deveneau destul de complicate. Un copil în vîrstă de 3 ani, în plină zi, plecase de acasă spre marginea rîului și de acolo spre păduricea de lîngă sat, unde dispăruse. S-au făcut cercetări minuțioase, s-au elaborat ipoteze — ba că l-ar fi mîncat lupii, ba că s-ar fi înecat; cert este că micuțul Rică nu mai era de găsit... Părinții copilului ni se tot adresau, întrebîndu-ne ce-am mai făcut în legătură cu această dramă a lor. Dar, deși zona fusese răscolită de la un capăt la celălalt, au fost întrebați toți cetățenii, altfel și ei curioși să afle ce-am mai făcut în cazul copilului, rezultatele erau mereu negative...

De la dispariția copilului trecuseră 13 ani, deci acum acesta ar fi avut 16, cînd, într-una din zile, aflîndu-ne în comuna respectivă, am fost anunțați că s-a iscat un scandal mare, familia recunoscîndu-și fiul într-o șatră de țigani, iar șeful de post nu poate face față situației. Ne-am deplasat imediat la fața locului să vedem despre ce este vorba și apoi în clădirea postului de miliție am analizat situația.

Țiganii veniseră cu o seară înainte în sat, bătînd pe la porțile oamenilor cu căldări de vînzare, după obiceiul lor, iar mama lui Rică și-a recunoscut fiul

într-un băiat blond, cu ochii albaștri, frumos ca și ea. Desigur că băiatul, pe care acum nu îl mai chema Rică, ci Bratu, i-a spus răspicat că tatăl lui este Romilă, iar mama sa se numește Consuela ; și uite așa s-a iscat scandalul.

Am stat de vorbă la sediul postului de miliție cu Rică și cu mama lui, adevărata lui mamă. Aceasta întindea cu dragoste mîinile spre el să-l mîngîie, dar băiatul fugea și se ascundea speriat prin vreun colț al camerei. În final, n-am reușit să rezolvăm această problemă, în care țiganii susțineau sus și tare că băiatul este într-adevăr al lor. Am verificat și actele din care rezulta că acesta fusese înregistrat în comuna de baștină a tuciuriilor — este adevărat, mai tîrziu decît ar fi trebuit, așa cum au ei obiceiul, dar purta numele Bratu. Am căutat să o liniștim pe biata lui mamă, însă în sufletul nostru aveam certitudinea că lucrurile rămăseseră tot ca la început.

Am discutat și cu băiatul în vîrstă de 16 ani, cu privirea ageră și vioaie, senină ca albastrul cerului de vară ; spunîndu-i că viața pe care o duce el nu poate fi numită cu adevărat viață, i-am amintit de mama lui firească, de adevărata lui familie care are o situație materială bună și îi poate asigura condiții de viață, altele decît cele în rîndul șetrarilor, dar n-a fost chip să-i schimbăm hotărîrea, băiatul răspunzîndu-ne invariabil :

— Nu-i adevărat, dom' șef, eu la ei m-am născut, între ei am crescut. Eu n-am nevoie de oamenii ăștia, nu-i cunosc pe românii ăștia.

Toate insistențele noastre au rămas fără rezultat, astfel că am încheiat discuția cu Rică.

Am mai întîlnit peste încă doi ani aceeași familie de țigani și l-am revăzut pe Rică, acum în vîrstă de

vreo 18 ani. Chipeș, înalt, dezvoltat, l-am întrebat dacă s-a mai gîndit la întoarcerea lui la părinții săi adevărați. S-a încruntat și mi-a răspuns acru :

— N-am la ce alți părinți să mă duc. Ăștia-s părinții mei, ei m-au crescut, ei m-au îmbrăcat, ei mi-au dat să mănînc, ei m-au crescut mare. Așa că... mai lăsați-mă-n pace !

Au mai trecut încă 4 ani.

Într-una din zile am fost anunțat că mă caută un tînăr. După ce l-am invitat în birou și l-am privit cu atenție, mare mi-a fost mirarea cînd am văzut că nu era altul decît tînărul Bratu. Altfel îmbrăcat decît îl întîlnisem ultima oară, în șatră — acum curat, îngrijit. Măi să fie ! L-am invitat să ia loc, după care l-am întrebat ce dorește. S-a foit cîteva clipe, și-a frămîntat mîinile și a început cu glas șovăielnic :

— Păi... tovarășe maior, am venit și eu de curînd din armată și aș vrea... să vă spun ceva. A urmat o pauză lungă, timp în care i se auzea doar respirația sacadată. Vreau să nu mai stau la ăștia care zic că sînt părinții mei, a izbucnit el.

— De ce, măi băiete ? l-am întrebat mirat.

— Știți dumneavoastră, eu nu v-am spus atunci, dar așa este. M-au luat de mic, mai țin și eu minte doar așa, vag, că m-au luat de acolo din sat, dar m-au crescut, m-au îmbrăcat, mi-au dat să mănînc, am trăit printre ei... însă acum am terminat și eu armata și mi-am dat seama ce este viața și de aceea am venit la dumneavoastră, să vă rog să mă ajutați. Mie unul mi-este rușine să mă duc în comună să stau de vorbă cu părinții mei. Aș vrea să-mi iau și eu un serviciu, să lucrez undeva și să-mi fac și eu un rost așa că... eu nu mă mai întorc acolo.

— Bine, măi Bratule, am răspuns oftînd.

— Nu, mie să nu-mi mai spuneți Bratu, pentru că nu mă cheamă Bratu. Numele meu este Rică. Eu sînt Rică, așa cum mă știu eu de mic. Rică le-am spus atunci că mă numesc și pe urmă, vreo cîțiva ani, mi-au spus și ei Rică, după care îmi ziceau Bratu. Nu-mi place numele ăsta — Bratu.

— Bine, bine, dar ce facem noi acum ?

— Ce să facem ? Vă rog să mă ajutați și pe mine, să mă angajați pe undeva și să o chemați încoace pe mama.

Desigur că nu i-am chemat părinții, ci m-am deplasat eu personal, împreună cu Rică, la ei acasă. Am lăsat-o pe mamă împreună cu fiul ei rătăcitor să-și depene povestea, iar cînd au revenit în odaia în care mă aflam cu tatăl său, am hotărît ce aveam de făcut. L-am angajat pe Rică într-o întreprindere din municipiul Pitești, i-am găsit un loc la căminul de nefamiliști și acesta a fost cîțiva ani „secretul" nostru și al părinților tînărului. A fost secretul nostru, pentru că mereu aveam „musafiri" la poartă, care mă întrebau unde este copilul lor, că le-a dispărut.

— S-a liberat, dom'le din armată și n-a mai venit ; unde o fi ? cum facem să-l găsim ? De ce nu ne ajutați să-l găsim ? Pe românii ăia de ce i-ați ajutat și l-ați căutat ?

— Păi al cui este copilul, al vostru sau al lor ?

— Al nostru este, dom' șef. Da' unde-i ? Dacă l-o fi omorît cineva, că noi avem mulți dușmani printre țigani.

Toate „căutările" pe care le-am făcut la cererea familiei Bratu au rămas, desigur, fără rezultat, nereușind să-l „găsim" pe Bratu, iar Rică și-a văzut de treaba lui, s-a căsătorit, iar acum are familie și este un om cu adevărat serios.

După cîțiva ani a renunțat și familia Bratu să mai vină și să mai insiste pe lîngă noi ; am fost informat că l-au găsit o dată pe Rică la el în comună, unde au avut o discuție în urma căreia au renunțat să-l mai ia cu ei, pentru că băiatul se schimbase, devenise alt om.

Aceasta a fost povestea lui Rică. Eu i-am promis în momentul cînd l-am angajat și îl țineam ascuns de țiganii care îl căutau, că nu o voi relata nimănui, dar m-am gîndit că prea mare a fost durerea mamei lui care l-a regăsit după atîta amar de vreme. De asemenea, m-am gîndit și la faptul că viața lui a luat o întorsătură totală numai după ce și-a dat seama, în armată, cu adevărat care este menirea omului, a cetățeanului în societatea noastră.

Mă mai întîlnesc și acum, din cînd în cînd, cu Rică. Este un om serios, harnic, cumsecade și, cînd ne vedem, ne amintim de peripețiile prin care a trecut. Mă mai întreabă uneori ce mai știu de părinții lui „adoptivi", însă nu i-am mai văzut niciodată.

Aceasta a fost povestea unui destin aflat o clipă în derivă, pe care însă viața l-a reparat. Și l-a reparat bine, așa cum numai ea știe...

PRIETENIE

Întîmplarea pe care vreau să v-o povestesc se referă la patru tineri : Silviu, Puiu, Vasilică și Nicu. Au fost colegi și prieteni nedespărțiți, atît la școala generală, cît și mai tîrziu la liceul „Bălcescu", unde și-au făurit visele de viitor.

După absolvirea liceului destinele lor au urmat alte drumuri : Silviu, care de fapt era un fel de lider al acestui grup, s-a prezentat la un concurs pentru o școală militară de ofițeri activi a Ministerului Apărării Naționale ; Vasilică a intrat la Uzina de Autoturisme Colibași, unde s-a calificat și a devenit muncitor bun ; Puiu s-a angajat la Combinatul Petrochimic ; Nicu, însă, care nu prea se împăca bine cu munca, după ce a terminat armata, a încercat de vreo două ori la facultate. Dacă ar fi s-o spunem mai pe-a dreaptă, cam tăia frunze la cîini prin Pitești. Timp de vreo doi ani de zile nu și-a găsit nici un rost în viață.

Tinerii se mai întîlneau, își mai povesteau de-ale vieții, își mai aminteau de copilăria lor frumoasă, petrecută pe meleagurile piteștene, mai se duceau la meciurile de fotbal împreună.

Silviu Petrescu, fiind elev de școală militară, mai rar putea să participe la viața de zi cu zi a grupului lor, totuși prietenia se menținea, legăturile dintre ei erau aceleași, respectul, dragostea reciprocă îi legau și, bineînțeles, părinții acceptau cu multă bucurie această prietenie a copiilor.

S-a întîmplat însă un fapt neprevăzut care, pentru o perioadă de timp, a destrămat prietenia celor din grup. Un fapt pe care vreau să vi-l redau, tocmai pentru a înțelege noblețea sufletească a unuia dintre ei.

Într-o duminică, cînd Silviu era învoit, s-au întîlnit pe la ora 10 în fața hotelului „Muntenia", s-au plimbat pe stradă, au intrat într-o berărie unde au servit cîte o bere, după care s-au despărțit, propunîndu-și să se revadă în jurul orei 18, în același loc, pentru a se plimba prin parcul din centrul orașului. Era o primăvară frumoasă, o primăvară cum numai în orașul lalelelor se poate vedea, se apropia renumita sărbătoare a „Simfoniei lalelelor", care de mulți ani se desfășoară la Pitești. Motive pentru o plimbare prin centru erau, deci, suficiente.

Cînd s-au întîlnit, Nicu Oncescu a venit însă cu o altă propunere :

— Băieți, să știți că eu sînt singur acasă și vă invit să mergem la mine. Am videocasetofon, vă pun un film frumos, bem și cîte un pahar de vin, am mai invitat și niște fete și o să facem o seară frumoasă împreună, cu muzică, cu băuturi.

Invitația a fost acceptată. Așa că, în casa lui Nicu, a avut loc un chef între tineri pînă către ora 24.

În timpul acesta Nicu a folosit din plin rezervele familiei și i-a servit pe invitați, atît pe fete, cît și pe băieți, cu vin și preparate pe care mama sa le avea în casă. În jurul orei 24, invitații au început să plece pe rînd. Au mai rămas cei patru prieteni, Rodica — o cunoștință mai veche de-a lor — și Silvia, o prietenă a acesteia. Fetele stăteau mai departe. Băieții se înțeleseseră între ei să le conducă acasă. La un moment dat, Nicu Oncescu discuta în șoaptă cu Puiu și Vasile.

Păreau foarte încîntați de ce vorbeau. Și de vinul pe care Nicu îl pusese din belșug pe masă.

În jurul orei unu, cînd toți erau sub influența băuturilor alcoolice, băieții au început să facă fel de fel de propuneri fetelor. Neacceptați, au trecut la brutalități. Silviu, care a intervenit, pentru a aplana conflictul, a fost repede apostrofat în mod grosolan, și obligat să părăsească locuința prietenului său.

Ajuns în stradă, a trecut prin centrul orașului, gîndindu-se cu regret la ceea ce lăsase în casa prietenului său Nicu Oncescu. Simțea o greutate în suflet, ceva indefinit îl apăsa. S-a supărat pe el, pe prietenii săi, pe faptul că acceptase invitația din seara aceea, se gîndea să meargă acasă, nu își găsea locul, nu avea astîmpăr. Și tot gîndindu-se la această problemă, s-a trezit la ofițerul de serviciu de la miliția municipală, căruia i-a povestit cele întîmplate, pe scurt, în casa prietenului său Nicu Oncescu, rugîndu-l să intervină pentru a preveni cele ce intuia că se puteau întîmpla acolo.

De la miliție a plecat acasă tîrziu, în jurul orei trei, cînd deja lucrurile au fost lămurite.

Intervenția promptă a organelor de miliție a făcut ca ceea ce intuise Silviu să nu se producă.

Ce a urmat, este lesne de înțeles. Fetele au fost conduse acasă, cei trei tineri au fost atenționați de ofițerul de miliție, apoi, a doua zi, a avut loc la comandantul miliției o discuție cu părinții acestora. Practic, toată povestea a luat sfîrșit.

S-a creat însă un gol mare în prietenia lui Silviu cu foștii săi colegi. Nu și-au mai vorbit multă vreme, s-au ocolit reciproc, și chiar cînd se întîlneau ocazional pe stradă, nu se uitau unul la altul. În special Nicu era

supărat pe fostul său coleg, pentru gestul pe care acesta îl făcuse, așa cum spunea el „îl turnase la miliție", îl făcuse de rîs ...

Au trecut anii, Silviu a ieșit ofițer și lucrează într-o unitate militară, este un cadru de nădejde, de perspectivă.

L-am întîlnit și am discutat această problemă cu el. L-am întrebat dacă se mai întîlnește cu cei trei prieteni ai săi din copilărie și dacă le-a trecut supărarea. A zîmbit și mi-a spus :

— Desigur, o perioadă au fost supărați pe mine, m-au socotit un trădător, că nu știu să mă port, dintr-un anumit unghi. În special Nicu avea ideile acestea, dar acum ne-am împăcat, sîntem bine, chiar săptămîna trecută am fost pe la el. Ne-am întîlnit toți patru, sîntem în relații bune, vorbim, soțiile sînt prietene și... totul a trecut.

M-am despărțit de ofițer gîndindu-mă la actul de înaltă conștiință cetățenească pe care el l-a făcut atunci, salvîndu-și prietenii de la o faptă care putea să-i coste mult ; o faptă urîtă — de încălcare a legii.

Mi-am spus că asemenea caractere se pot clădi, se pot forma numai în rîndurile armatei noastre, unde oamenii sînt educați, unde li se formează o înaltă conștiință cetățenească și, mai mult, o înaltă ținută umană.

ÎN LIVADA CU CIREȘI...

Într-o zi de iunie, aproape de sfîrșitul programului, tocmai a sunat telefonul. La capătul firului, șeful postului de miliție din Leordeni raporta că pe raza comunei, în livada cu cireși, s-a găsit cadavrul unei femei necunoscute. După primele indicii, ar fi vorba de o crimă. Bineînțeles că echipa operativă de la miliția județului s-a deplasat de îndată la fața locului, pentru a cerceta cazul.

Am intrat în livada de cireși. În partea de sud a acesteia, lîngă rîul Argeș, am găsit în iarbă cadavrul unei fete în vîrstă de 23—24 ani, drăguță, brunetă. Se afla într-o poziție care explica faptul că avusese loc un act de violență. Parcă ne spunea : „Vedeți ce mi s-a întîmplat ? !“

A urmat cercetarea la fața locului, după toate regulile criminalisticii. Împreună cu procurorul Rădulescu de la procuratura județeană, care făcea parte din echipă, am trecut la verificări și investigații pentru a lămuri împrejurările comiterii faptei.

Rezultatul autopsiei a fost scurt : „Moartea s-a produs prin strangulare“.

Aceasta însemna că plecăm de la zero, deoarece nu cunoșteam identitatea fetei.

În meseria noastră, cînd avem de-a face cu un omor, dificultățile sînt mult mai mari cînd victima nu este cunoscută. Spunem noi că, de fapt, am avut ghinion și că ceea ce necesită să facem este mult mai

greu decît în oricare alt caz, pentru că primul lucru care trebuie să îl rezolvi este identitatea victimei. De abia, de aici pleci la o serie întreagă de verificări, de cercetări, pînă cînd dai de capătul firului, să vezi ce s-a întîmplat.

Ne-am mutat reședința la postul de miliție Leordeni. Întreaga echipă a muncit zile și nopți pentru a lămuri acest caz grav și dificil pentru noi.

Au trecut zile, săptămîni. După aproape două luni, eram, așa cum spunem noi, ca la început, nu știam nimic. Aveam în față un caz în care s-a produs un omor. Cine este victima, cine este autorul ? Acestea erau marile întrebări pe care ni le puneam și la care nu puteam da nici un răspuns.

În cursul îndelungatelor verificări și investigații pe care le făcusem, a apărut totuși un bătrîn, pe nume nea Costică, în vîrstă de vreo 70 de ani, care a relatat faptul că în ziua în care s-a comis omorul, undeva, într-o stație de autobuz, în centrul comunei, se afla o fată cu un tînăr blond, cu părul creț și, lîngă ei, un militar cu o raniță.

I-am arătat bătrînului fotografia victimei, s-a uitat la ea. A văzut și cadavrul la morgă. Era și nu prea era sigur că e vorba de fata pe care o văzuse. Despre blonzi, ce să mai spui... era comuna plină, dar cîți n-or fi trecut pe acolo, cîți n-or fi luat mașini de ocazie, cîți n-or fi mers la gară la Leordeni ...

Lucrurile se încurcau din ce în ce mai mult. Am încercat să găsim militarul. Foarte greu și acest lucru. Am făcut o evidență în comună, în comunele vecine, cine și unde face armata, cum se numesc, la ce unități, am mers la unitățile respective, am vorbit cu militarii. Nici unul nu venise în permisie, nu trecuse pe acasă.

Ne-am gîndit că probabil a trecut vreun militar pe acolo, cu vreo mașină. Erau întrebări, întrebări pe care ni le puneam totdeauna seara, cînd analizam ceea ce am realizat în cursul zilei și cînd constatam cu amărăciune că de fapt nu făcuserăm nici un pas înainte pentru aflarea adevărului.

Am luat-o iar metodic, de la capăt. Am început cu militarul. Ne-am deplasat din nou la fiecare unitate militară unde erau încorporați tineri din comună. Rezultatul a fost, iarăși, negativ. Băieții nu știau nimic. Am verificat apoi hainele fetei. De la ce magazine s-au cumpărat, din ce localități. Nici pe această pistă n-am aflat nimic.

Cît privește pe tinerii blonzi, lucrurile se încurcau și mai rău. Nu puteam să ajungem la nici o concluzie.

Într-una din zile, am fost anunțați telefonic că s-a primit o scrisoare în care un tînăr, fost muncitor la Brașov, acum militar în termen la o unitate din București, a scris că a auzit despre cazul pe care-l cercetăm în comună. Se oferea să ne dea niște relații.

A doua zi mă aflam la poarta unității. La comandant, în birou, am discutat cu acest minunat băiat, pe care nu pot să-l uit niciodată, fruntașul Silviu Georgescu. Un băiat isteț, inimos, care ne-a spus că are o fată în comuna Călinești, cu care este prieten. Și-au propus să se căsătorească după terminarea stagiului militar.

Ostașul ne-a relatat că prin luna iunie a fost la Călinești de unde a luat o mașină de ocazie pînă în Leordeni și, rămînînd în intersecție, a așteptat o altă mașină pînă în jurul orei 12. În locul respectiv se afla o fată și un băiat, care așteptau o mașină în direcție opusă. Ceea ce ne povestea coincidea cu datele pe care le aveam noi.

Toate lucrurile merg de minune, ne-am spus noi, dacă ne-ar garanta că l-ar putea recunoaște pe băiat. Am pus întrebarea cu înfrigurare. Așteptam răspunsul cu emoție. A venit prompt, cum nici nu mă așteptam :

— Desigur, îl cunosc și dintr-o mie !

Bucuros de această discuție, l-am rugat pe comandantul unității ca în cazul în care mai avem nevoie de militar să ne sprijine în elucidarea acestui caz.

Am plecat de la unitate bucuroși. Apăruse un fir, un indiciu.

După trei zile, la apelul nostru, comandantul l-a învoit pe militar și acesta a venit la Leordeni. I-am pus față în față pe soldat și pe bătrînul nostru — nea Costică.

— Tată, parcă ăsta e. Da', deh, poți să știi... cîți militari sînt... Eu am mai văzut militari. Mi se pare că el e... Deh, ziceți și dumneavoastră... Ai fost, mă taică, acolo ?

— Păi, cît era ceasul ?

— Păi, era... eu mă duceam să mănînc, era de prînz.

Încet-încet, am început să derulăm firul. Pînă la urmă, am fost mai mult ca siguri că cei doi fuseseră în acel loc, la acea oră, în acea zi.

Am început o muncă migăloasă. O muncă în care zeci de persoane au fost prezentate pentru identificare, zeci de persoane cu semnalmentele acelui blond de care vorbise mai întîi bătrînul și, de data asta, cu deplină siguranță, fruntașul Silviu Georgescu. Am făcut verificări în mai multe comune, am stabilit unde lucrează fiecare.

Militarul era foarte inimos, bucuros și chiar curios să vadă cum muncim noi, cum se rezolvă asemenea caz, despre care începuse să cunoască multe amănunte. Chiar ne dădea și sugestii.

Am vizitat cu Silviu mai multe orașe, am stat de vorbă cu mai multe persoane, care aveau semnalmentele asemănătoare și erau de prin partea locului și, de fiecare dată, cu multă siguranță, după ce vorbeam cu persoana respectivă, dădea din cap, în semn că „nu".

Lista era pe cale de a se epuiza. Mai rămăseseră pe tabelul nostru vreo patru-cinci persoane. Trei erau din Tîrgoviște. Ne-am dus și acolo. A doua zi am luat-o de la capăt. Ne-am dus la Întreprinderea de Utilaj Petrolier, am stat de vorbă cu un băiat care lucra acolo. Apoi am mers la Întreprinderea „Romlux", același lucru. În sfîrșit, au rămas doar două persoane pe tabel, din care una lucra la Combinat ca mecanic de locomotivă.

La intrarea în întreprindere, dimineața, cînd venea schimbul, ostașul nostru a tresărit și mi-a arătat un tînăr, care mergea liniștit, cu o salopetă pe umăr.

— Ăsta e !

L-am lăsat, ne-am dus la biroul personal, după nume l-am găsit, l-am chemat acolo, la care am avut același semn imperceptibil de confirmare din partea colaboratorului meu.

A urmat o percheziție domiciliară, foarte amănunțită, în care, spre mirarea noastră, am găsit un buletin de identitate al unei fete, care semăna, întrucîtva, cu cea ucisă. Doar că fotografia fusese făcută la o vîrstă mai mică.

L-am întrebat pe Petre Ristea — așa cum îl chema — al cui este buletinul.

— A, este al unei fete cu care am fost eu prieten și l-a uitat la mine.

— Și unde-i ea acum ?

— Păi, am auzit că ar fi luat-o miliția că, nu știu, umbla, era fără serviciu, era fără căpătîi. Pe aicea am cunoscut-o și eu și...

— Și de ce n-ai dus buletinul la miliție ?

— Păi, chiar voiam să-l duc, să-l dau la evidența populației, că ce era să fac cu el... nu puteam să-l arunc. L-a uitat într-o seară la mine aici.

Răspundea sigur, fără nici un fel de ezitare, fără nici un fel de emoție. Ba, la un moment dat, a fost foarte iritat, că de ce l-am luat de la serviciu ?

— Eu lipsesc azi, cine o să-mi plătească ziua ?

Îl priveam pe el, pe martor, nu știam ce să cred. Dar de un lucru eram sigur : că buletinul aparținea victimei noastre.

În birou, la sediul miliției județene, a urmat o lungă discuție. În jurul orei trei dimineața, ne-am lămurit. Atît noi, cît și Petre Ristea. Petre Ristea s-a lămurit că n-are scăpare și a făcut mărturisiri complete.

Ce se întîmplase de fapt ?

Petre Ristea a cunoscut această fată în Tîrgoviște, cînd ea a venit să se angajeze la una din întreprinderile unde lucrau foarte multe femei.

S-au împrietenit, au mers la film, la cofetărie, la restaurant, și-au făcut declarații unul altuia, și au hotărît într-un termen foarte curt, de două săptămîni, să se căsătorească. Se pare că lucrurile mergeau pe o cale bună, dar au intervenit părinții băiatului, care au spus că n-are ce căuta cu ea acasă, că el are fată la ei în sat, pe care o cunoaște de cînd era mică. Să nu-l prindă, deci, la poarta lor cu ea că-l dezmoștenesc.

Au început frămîntările. De o parte — Cristina, așa o chema pe victimă, pe de altă parte — familia Ristea. Și, din aceste frămîntări nu a învins rațiunea, nu a învins concepția sănătoasă despre viață, a învins cea îngustă, concepția chiar greșită a părinților.

Tinerii s-au înțeles să meargă acasă la Petre Ristea. Au plecat amîndoi cu o mașină de ocazie, s-au oprit într-un anumit punct, de acolo au mai mers pe jos, iarăși au așteptat o mașină în intersecția de care vă spuneam, unde s-au întîlnit cu militarul nostru, iar de acolo, după ce militarul a plecat cu altă mașină, au luat-o amîndoi pe jos. Traversînd șoseaua, au intrat în livada cu cireși. Petre Ristea i-a spus că o duce la părinții săi, că trebuie să treacă un cîmp pe aici. Au avut și acolo, în livadă, o discuție violentă, în care el i-a spus că nu poate să o ia în căsătorie, că n-are ce face. Fata a plîns, s-au certat și, în final, Ristea, într-o criză de nervi, a strangulat-o. I-a luat geanta și, cu o altă mașină de ocazie, a ajuns la Tîrgoviște.

Trecuseră aproape trei luni din acea zi de iunie. Lămurisem cazul. Am făcut reconstituirea, oamenii de prin partea locului erau foarte revoltați și indignați de fapta murdară a acestui criminal... După cîțiva ani, am trecut odată pe acolo. În cimitir am găsit crucea pe care scria numele Cristinei.

Femeile de prin partea locului îngrijesc acest mormînt, pun pe el flori proaspete...

Am vrut să-l caut și pe militar. L-am găsit la Brașov. Era acasă la părinții săi, împreună cu soția și cu copilul — un băiat zburdalnic, care a început să ne întrebe vrute și nevrute, ce facem la miliție, cum sună sirena, unde ducem hoții, ce le facem dacă sînt hoți, dacă avem un beci acolo unde sînt șobolani, că i-a spus lui cineva că îl bagă acolo dacă nu e cuminte și multe altele.

Am discutat cu fostul ostaș, am depănat firul amintirilor, mi-a povestit ce s-a întîmplat după ce a plecat din armată. M-a întrebat de ce l-am căutat. I-am spus

că am făcut-o din plăcerea de a-l revedea, pentru că, așa cum sîntem noi, nu putem uita ușor pe cei care ne-au ajutat, pe cei care au înțeles că slujim oamenii, că slujim aflarea adevărului. Și el făcea parte din acea categorie a oamenilor minunați care, făcîndu-și datoria cetățenească, a muncit alături de noi, s-a străduit să aflăm adevărul într-o dificilă cauză, să-l descoperim pe cel care a ignorat legile statului, pe cel care a luat cuiva cel mai scump lucru pe care îl are omul — viața.

Ne-am despărțit tîrziu. La plecare, l-am rugat ca, dacă vreodată are ocazie să vină în localitatea în care lucrez, să mă caute.

Mi-a promis că o va face.

Aș fi și astăzi bucuros de revedere, l-aș primi ca pe un prieten. Un prieten al celor care, pentru totdeauna, se situează DE PARTEA LEGII.

CUPRINS

Cuvînt înainte 3

De partea legii 7
În numele vieții 13
Riscul 22
S-a întîmplat în munți 27
Proprietarii ... neproprietari . . . 32
Așa s-a născut Georgică 37
Sfîrșit de toamnă 42
Procesul 48
Reconstituirea 57
Inimă de mamă 63
Noaptea, tîrziu 68
„Fiul" pompierului 72
Undeva, pe malul mării 76
Bănuiala 83
Martorul 89
Puiu nu mai glumește 96
După 20 de ani 102
Povestea lui Nicușor 108
Remușcarea 111
În apele învolburate 116
Regăsire 119
Prietenie 124
În livada cu cireși 128